

แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน
ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา

จารึก ปัญญาแปง

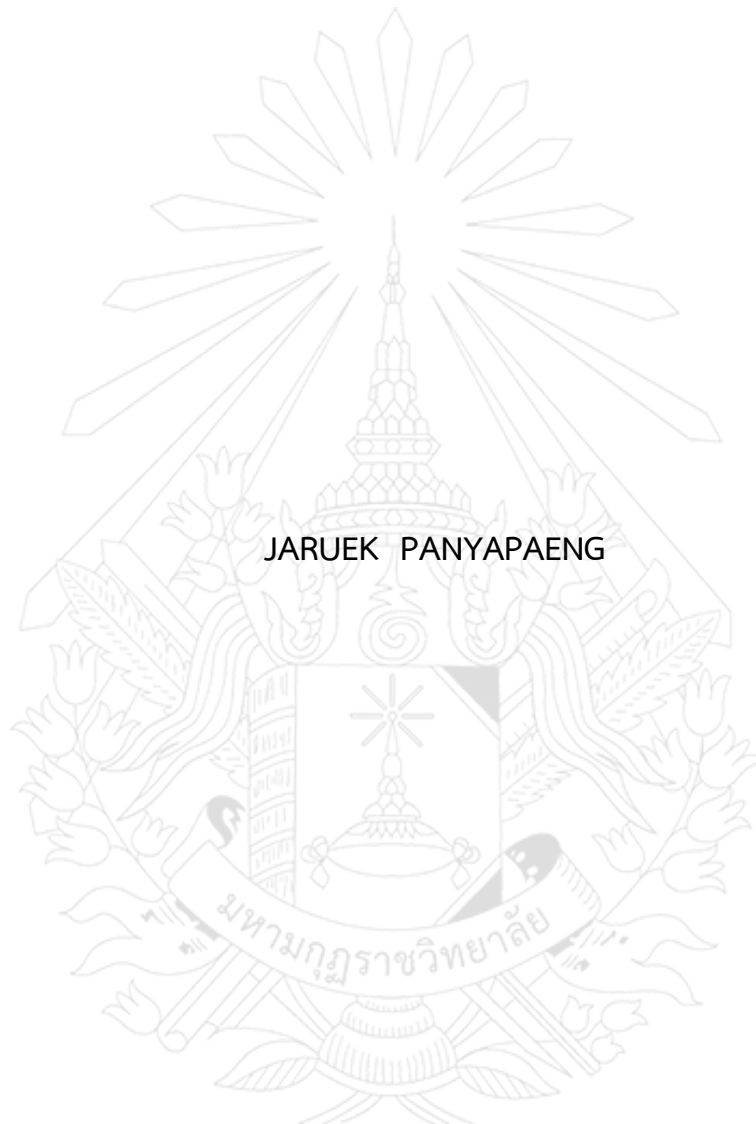
สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2565

แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน
ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2565

GUIDELINES FOR THE EDUCATIONAL MANAGEMENT OF
MULTILINGUAL CONCEPTS BASED ON THE MOTHER
TONGUE LANGUAGES OF ELEMENTARY SCHOOL
STUDENTS AT KAENOSUKSA SCHOOL

JARUEK PANYAPAENG

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2022

หัวข้อสารนิพนธ์ : แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่
เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา
ชื่อนักศึกษา : จารึก ปัญญาแปง
ชื่อปริญญา : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช : 2565
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ. ดร.
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร. มนตรี วิชัยวงศ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(พระครูศรีวีระคุณสุนทร, ผศ. ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :
ประธานกรรมการ

.....
(ดร. ประพัฒน์พงษ์ แสนากุทธิ์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา)

.....
(พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ. ดร.)

กรรมการ

.....
(ดร. มนตรี วิชัยวงศ์)

กรรมการ

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. พศิน แต่งจวง)

กรรมการ

.....
(ดร. ชาลี ภัคดี)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

A Thematic Topic : Guidelines for the Educational Management of Multilingual Concepts Based on the Mother Tongue Languages of Elementary School Students at Kaenoisuksa School

Student's Name : Jaruek Panyapaeng

Degree Sought : Master of Education

Program : Educational Administration

Academic Year : 2022

Advisor : Phramaha Sakun Mahavīro, Asst. Prof. Dr.

Co-Advisor : Dr. Montri Wichaiwong

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Education (Educational Administration)

Dean of Faculty of Education P. S. Sunthon
(Phrakhrusriveerakhunsunthon, Asst. Prof. Dr.)

Thesis Committee :
Chairman P. Senarith
(Dr. Prapatpong Senarith)

Member (Advisor) P.M. Sakun
(Phramaha Sakun Mahavīro, Asst. Prof. Dr.)

Member Montri Wichaiwong
(Dr. Montri Wichaiwong)

Member P. Tangchuang
(Prof. Dr. Phasina Tangchuang)

Member Chalee Pakdee
(Dr. Chalee Pakdee)

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	:	แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา
ชื่อนักศึกษา	:	จาริก ปัญญาแปง
ชื่อปริญญา	:	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	:	การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช	:	2565
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	พระมหาสกุล มหาวิโร, ผศ. ดร.
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	ดร. มนตรี วิชัยวงศ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแกน้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) เพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแกน้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูปฏิบัติการ 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า :

สภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้ ที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของโรงเรียนแกน้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด 6 ประเด็น โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการการเรียนรู้ คือ 1) การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของสถานศึกษา ยังไม่มีความชัดเจน ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีแนวทางดังนี้ 1) แนวทางการศึกษาบริบทการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน และ 2) แนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเชื่อมโยงสู่ภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ ซึ่งตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาษา

คำสำคัญ : การจัดการศึกษา, พหุภาษา

ABSTRACT

A Thematic Topic : Guidelines for the Educational Management of Multilingual Concepts Based on the Mother Tongue Languages of Elementary School Students at Kaenoisuksa School

Student's Name : Jaruek Panyapaeng

Degree Sought : Master of Education

Program : Educational Administration

Academic Year : 2022

Advisor : Phramaha Sakun Mahavīro, Asst. Prof. Dr.

Co-Advisor : Dr. Montri Wichaiwong

The objectives of this research were : 1) to study educational management conditions of grade 1 to grade 3 students at Kaenoisuksa School and 2) to find guidelines for the educational management of multilingual concepts based on the mother tongue languages of grade 1 to grade 3 students at Kaenoisuksa School, Mueang Na Sub-District, Chiang Dao District, Chiang Mai Province. The key informants consisted of a school director, a deputy director and 7 teachers. The tools were interview and focus group discussion then a content analysis and a descriptive presentation were used.

The findings were as follows :

The weaknesses and limitations of educational management of Kaenoisuksa School consisted of 6 issues. Especially the problematic issue for educational management was education management of the multilingual concept based on the mother tongue language. The management was still unclear and should be resolved urgently. Guidelines for education management of multilingual concepts based on the mother tongue languages for the students were: 1) A study of the context of education management of multilingual concepts based on the mother tongue languages; 2) the approach for learning management of the concept based on the mother tongue language consisted of the process of learning management using the mother tongue and student culture as the basis and the learning medias to develop thinking skills and to systematically link to Thai language and culture. These guidelines meet the objectives of the bilingual curriculum.

Keywords : Guidelines for the educational management, Multilingual

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการศึกษาด้านบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณรองอธิการบดีวิทยาเขตล้านนา คณะศึกษาศาสตร์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร ขอกราบขอบพระคุณ ดร. ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ ที่กรุณาเป็นประธานควบคุมการสอบ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในเล่มสารนิพนธ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาสกุล มหาวิโร, ผศ. ดร. และ ดร. มนตรี วิชัยวงษ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาสกุล มหาวิโร, ผศ. ดร. ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แนะแนวทาง ให้ข้อคิด และกำลังใจ ในการทำสารนิพนธ์จนประสบผลสำเร็จ ตลอดจนผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนในโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณครอบครัว และญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใย ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา

คุณงามความดี และประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกกรุปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วย

จารึก ปัญญาแปง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดการบริหารจัดการศึกษา.....	7
2.2 แนวคิดการจัดการศึกษาแบบพหุภาษา.....	14
2.3 ทฤษฎีการบริหารจัดการศึกษาแบบพหุภาษา.....	26
2.4 การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis).....	29
2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	35
2.6 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)	42
2.7 บริบทของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา.....	54
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	59
3.2 วิธีการศึกษา.....	59
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
3.4 วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	60
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
3.7 การนำเสนอข้อมูล.....	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพการจัดการศึกษาตาม แนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก น้อยศึกษา.....	64
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทาง สภาพการจัดการศึกษาตามแนวคิด พหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อย ศึกษา.....	79
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	85
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	85
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	86
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	95
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	98
ภาคผนวก ค หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	105
ภาคผนวก ง หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ.....	113
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการการวิจัย.....	126
ภาคผนวก ฉ หนังสือตอบรับลงตีพิมพ์ในวารสาร.....	131
ประวัติผู้วิจัย.....	133

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบทางทักษะ 4 ด้าน กับวิธีการสอนที่เน้นความหมายกับความถูกต้อง.....	16
ตารางที่ 2.2 แนวทางการใช้เรื่องและแบบเรียนในการสอนเพื่อการอ่านเขียน.....	17
ตารางที่ 2.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา.....	23
ตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์หากลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT.....	75

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)..... 4
ภาพที่ 2.1	ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy)..... 18
ภาพที่ 2.2	แสดงการเชื่อมโยงระหว่างภาษาและวัฒนธรรมที่บ้านกับภาษาและวัฒนธรรม ที่ โรงเรียน ภาษาท้องถิ่นกับภาษาราชการ ภาษาพูด และภาษาเขียน ภาษา พูดในชีวิตประจำวันกับภาษาวิชาการ และเนื้อหาท้องถิ่นกับเนื้อหาสากล..... 29
ภาพที่ 2.3	การเปรียบเทียบการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์กลุ่ม..... 44
ภาพที่ 4.1	กราฟแสดงสถานภาพของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา..... 77

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่เริ่มการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all-EFA) เป็นต้น มาทำให้กลุ่มคนชายขอบโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ ในประเทศไทย ได้มีโอกาสเข้าสู่อะบบการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจัดสรรให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การจัดการศึกษาให้กลุ่มเด็กชาติพันธุ์นั้น ไม่ได้ใช้ภาษาแรก (First Language) ของเด็กในการเรียนการสอน หากแต่จะใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นภาษาไทยราชการที่ผลิตจากส่วนกลางโดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติและจำกัดการเข้าถึงของสิทธิทางการเรียนรู้อันถือเป็นอุปสรรคที่จะทำให้ “Education for All” เกิดขึ้นได้จริง จึงทำให้การศึกษาเพื่อปวงชน ในทางปฏิบัตินั้นกลับกลายเป็นการผลักเด็กบางกลุ่มออกไป นักเรียนชาติพันธุ์จำนวนมากต้องออกจากระบบการศึกษาเพราะอุปสรรคทางภาษา จากพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่พระองค์ทรงห่วงการศึกษาของเด็ก โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสเด็กชาวเขา และเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารที่มีปัญหาความเป็นอยู่ และโอกาสได้รับการศึกษา และพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คราวเสด็จทรงบรรยายเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตอนหนึ่งว่า ทำอย่างไรจะให้โรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร และเยาวชนที่อยู่ในวัยการศึกษาเล่าเรียนมีพละนามัยสมบูรณ์ แข็งแรง พร้อมทั้งจะสร้างเสริมสติปัญญาเพื่อการพัฒนาตนเองและเป็นประโยชน์แก่ภูมิภาคและสังคมสืบไป เพราะการพัฒนาการจัดการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนบนพื้นที่สูง ทั้งที่มีและไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ให้มีโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพอย่างทั่วถึงด้วยแนวทางที่หลากหลายตามบริบทของ พื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ จะเห็นได้ว่ามีกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาสหลายฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ที่กำหนดให้ความคุ้มครองผู้ด้อยโอกาสและเสียเปรียบ ได้มีโอกาสทางการศึกษาและคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ โดยเน้นความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ยังได้ระบุไว้ในมาตรา 60(3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่ม (แพ่ง ชินพงศ์, ออนไลน์)

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาที่บุคคลมีสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง ด้วยรูปแบบที่หลากหลายจากความแตกต่างตามบริบทของพื้นที่ กระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบพหุภาษา-ทวิภาษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญหนึ่งที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของปัญหาแตกต่างกันในภาษา ความเชื่อ จารีตประเพณี พหุภาษาเป็นการเรียนการสอนที่มีการเชื่อมโยงระหว่างภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ ซึ่งทำให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งทั้งาย

ไปหาสิ่งที่ยาก ย่อมส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่สูงขึ้นได้ และเป็นการนำแนวปฏิบัติและเป็นความคิดสู่โลกวิชาการในการจัดประสบการณ์การสอนระดับต่าง ๆ การจัดการเรียนแบบทวิภาษาหรือ Bilingual ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการเรียนภาษาของนักเรียนชาติพันธุ์ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ เพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาให้นักเรียนเหล่านี้เข้าสู่ระบบการเรียนรู้ในกระแสหลักได้เร็วขึ้น รวมถึงการจัดหาบุคลากรครูที่สามารถใช้ภาษาถิ่นในการเรียนการสอนเพื่อสอนภาษาไทย เริ่มจากการฟัง พูด อ่านและเขียน เมื่อเด็กเข้าใจภาษาไทยดีแล้วจะเริ่มสอนโดยใช้ภาษาไทยเหมือนเด็กทั่วไป ซึ่งความคุ้นเคยของภาษาของเด็กแต่ละชาติพันธุ์มีผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ เพราะเด็กจะไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ดีหากไม่ใช้ภาษาที่คุ้นเคย จากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิตทางสังคมที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จากการศึกษาสภาพของสังคมชุมชนแต่ละพื้นที่เขตการศึกษาจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างทั้งในด้านการใช้ภาษา ประเพณี ความเชื่อ วัฒนธรรมและความต้องการจำเป็นพิเศษที่สอดคล้องในวิถีชุมชน เราจึงไม่สามารถใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของเด็กนักเรียนให้เหมือนกันได้ในทุกเขตพื้นที่การศึกษา จากความแตกต่างทางภาษา ชาติพันธุ์ บริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังเช่นงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ สิ้นธนาและคณะ (2562, หน้า 12) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้ภาษามลายูปาตานีของนักเรียนในโครงการการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา-พหุภาษาจังหวัดยะลา การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ภาษาท้องถิ่นและภาษาแม่ของนักเรียนเป็นฐาน : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา เน้นการใช้ภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ด้วยการสร้างกระบวนการพัฒนาสมอง ความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่ของนักเรียนเป็นฐานของการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการสร้างความเข้มแข็งทางภาษาไทยอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลไปสู่พัฒนาการด้านการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อมุ่งหวังที่จะสร้างเสริมเยาวชนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา ใช้ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต รู้คุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมในวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของเขาในระดับท้องถิ่นมีความเป็นไทยในระดับชาติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2562, หน้า 75) การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา เป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของผู้เรียน โดยเน้นการใช้ทุนทางภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐานโดยเชื่อมโยงภาษาและวัฒนธรรมส่วนกลาง ส่งผลดีต่อการพัฒนาการทั้งในส่วนของการพัฒนาทางภาษาและความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอื่นๆซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวการศึกษาเพื่อทุกคน (Education for All) ดังนั้นการจัดการศึกษาแก่เด็กนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งการใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาแม่เป็นสื่อร่วมกับภาษาไทยในการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติ ไม่เกิดความทุกข์ใจจากปัญหาความไม่เข้าใจความหมาย และยังเป็นพื้นฐานของการรู้หนังสือที่สามารถต่อยอดไปสู่ความสำเร็จในระดับสูงต่อไปได้ และการสร้างประชากรไทยให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงภายในที่สำคัญของประเทศ

โรงเรียนแก่น้อยศึกษาเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในพื้นที่ภูเขาสูงและห่างไกล นักเรียนในเขตพื้นที่บริการเป็นนักเรียนชนเผ่ากลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ปกครองทำอาชีพเกษตรกรรม ฐานะยากจน ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่บุตรหลานเท่าที่ควรจึงทำให้นักเรียนขาดโอกาสในด้านการศึกษา จากรายงานการประชุมของโรงเรียนแก่น้อยศึกษาที่ 2/2564 วาระการประชุมข้อ 2.2.การพัฒนาการจัดการเรียนเพื่อแก้ปัญหาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่น้อยศึกษา พบว่าสภาพปัญหาโดยภาพรวม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 วิชาหลักลดลง สาเหตุเนื่องมาจากบริบทของเขตพื้นที่เป็นพื้นที่ตะเข็บชายแดนไทย-พม่า ปัญหานักเรียนชนเผ่าชาติพันธุ์ (เผ่าลาหู่) ใช้ภาษาชนเผ่าเป็นประจำทำให้นักเรียนไม่เข้าใจภาษาไทยกลางที่ครูสื่อสาร อีกทั้งข้าราชการครูส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุใหม่ยังขาดประสบการณ์เทคนิค และทักษะการจัดการเรียนรู้การใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทที่หลากหลาย ในสาระวิชาที่ตนรับผิดชอบ การจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร การเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนยังมีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข ประกอบกับสถานศึกษาขาดการวางแผนจัดการเรียนรู้รวมถึงการนิเทศภายในที่เป็นระบบชัดเจน จากผลสำรวจสอบถามความต้องการและการจัดลำดับความต้องการพัฒนาของคณะครู โรงเรียนแก่น้อยศึกษากระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบพหุ-ทวิภาษาจึงเห็นว่ามี ความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนเพื่อในการ พัฒนายกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยประเด็นปัญหาดังกล่าวโรงเรียนแก่น้อยศึกษาจึงได้ดำเนินการศึกษาจากผลการดำเนินงานของ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทย เป็นสื่อ ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงและประสบความสำเร็จด้านการจัดการศึกษาทวิภาษา และสอดคล้องกับ สภาพปัญหาของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ในคราว ประชุมของโรงเรียนแก่น้อยศึกษาที่ 2/2564 วันจันทร์ ที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2564 วาระการประชุมข้อ 2.2.การพัฒนาการจัดการเรียนเพื่อ แก้ปัญหาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่น้อยศึกษา อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความต้องการและการจัดลำดับ ความต้องการของการพัฒนาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการศึกษา ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษาควรเป็นอย่างไร แนวทางการจัดการศึกษาตาม แนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษาควรเป็น แนวทางใด โดยคาดหวังว่าการวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ คุณค่าวิชาการ โดยการสร้างองค์ ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะในมิติการจัดการศึกษาประถมศึกษาสำหรับเด็ก กลุ่มชาติพันธุ์ และ คุณค่าประโยชน์ทางปฏิบัติ โดยการเป็นฐานข้อมูลความรู้สำหรับโรงเรียนแก่น้อยศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาประถมศึกษาสำหรับเด็กนักเรียนกลุ่ม ชาติพันธุ์ในพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาการ บริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

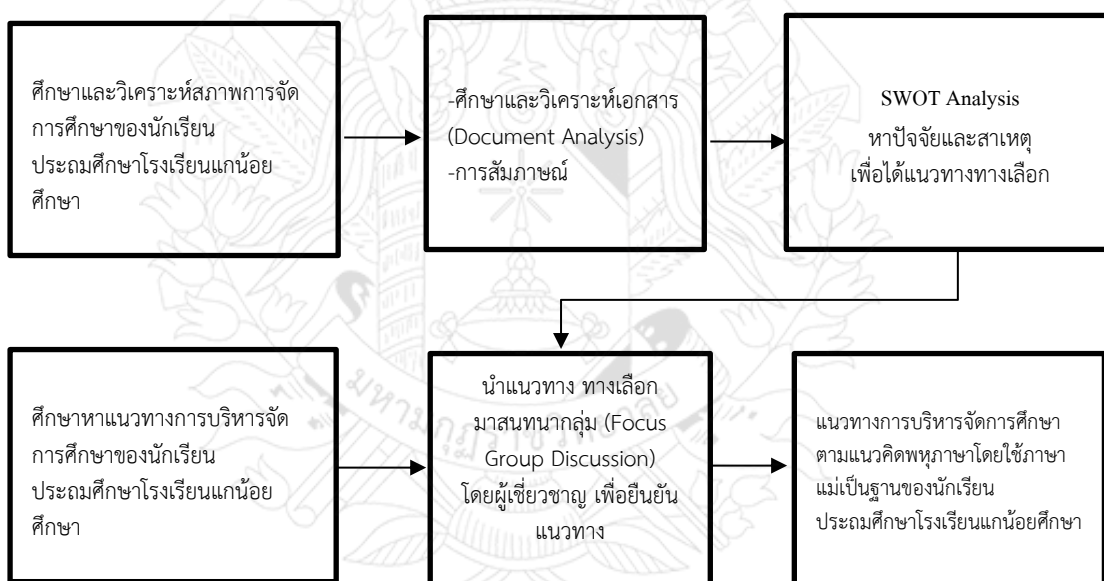
1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการพัฒนา แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอน 2 ขั้นตอนคือ

1. ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา
2. หาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1.1 ภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยได้ ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

1) ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องในประเด็นสภาพการบริหารจัดการศึกษาของครูที่ทำการสอนนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกโดยเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูปฏิบัติการ จำนวน 7 คน รวมจำนวน 9 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบริบทโรงเรียน จำนวน 3 รูป/คน ครูปฏิบัติการสอน 1 คน และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพหุภาษา จำนวน 1 คน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จำนวน 3 รูป/คน รวมจำนวน 8 รูป/คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตศึกษาเนื้อหา ดังนี้

1. การศึกษา พหุ-ทวิภาษา กระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเชื่อมโยงสู่ภาษาไทยกลางอย่างเป็นระบบ เป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 จากการสอบถามและการจัดลำดับความต้องการของการพัฒนาโรงเรียนแกน้อยศึกษา โดยมีแนวคิดจากการศึกษางานวิจัยของ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ โดยมีแนวทางการจัดการศึกษา พหุ-ทวิภาษา โดยใช้หลักสูตรแกนกลางและตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่ได้เพิ่มเติมหรือนำพัฒนาการของเด็ก 3 ประการคือ

- พัฒนาการทางภาษา
- พัฒนาการด้านวิชาการ
- พัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนแกน้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน 2565 - พฤษภาคม 2566

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ได้ทราบสภาพการบริหารจัดการศึกษาของครูที่สอนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1.5.2 ได้ทราบแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของครูที่สอนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1.5.3 ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนด นโยบายแผนการประชาสัมพันธ์ การสร้างภาพลักษณ์ การแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของครูที่สอนนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1.5.4 โรงเรียนแก่น้อยศึกษาได้รับการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พัฒนาการเรียนรู้ครบทุกด้าน ในกิจกรรมการเรียน ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนวในการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของครูที่สอนนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการศึกษา

การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของครูโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเชื่อมโยงสู่ภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

พหุภาษา หมายถึง ความหลากหลายของภาษาที่ใช้ในกระบวนการบริหารจัดการศึกษา โดยจะเป็นการสอนภาษาไทยแนวใหม่เฉพาะสำหรับเด็กนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนภาษาไทยทั่วไป และจัดกิจกรรมโดยเอื้อให้เด็กนักเรียนได้ใช้ภาษาของตนเองในการเรียนรู้ รูปแบบนี้เป็นทางเลือกสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนในโรงเรียนมากกว่าหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการสร้างและออกแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ บริหารจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างและพัฒนาสื่อแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน สำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการวิจัยตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดการบริหารจัดการศึกษา
- 2.2 แนวคิดการจัดการศึกษาแบบพหุภาษา
- 2.3 ทฤษฎีการบริหารจัดการศึกษาแบบพหุภาษา
- 2.4 การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)
- 2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ
- 2.6 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
- 2.7 บริบทของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดการบริหารจัดการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการจัดการศึกษาดังนี้

2.1.1 ความหมายการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่า “การศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้, การฝึกการอบรม, การสืบสานทางวัฒนธรรม, การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ, การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (วีไลรัตน์ สีสาคทกิจ, ออนไลน์)

คำว่า "การศึกษา" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า "การเล่าเรียน การฝึกอบรม" เป็นคำที่ใช้ในความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "Education" ซึ่ง Good (1973, หน้า 202) ได้ให้ความหมายไว้ในพจนานุกรมศัพท์การศึกษา 4 ประการ โดยสรุป คือ

1. การศึกษา หมายถึง การดำเนินการด้วยกระบวนการทุกอย่าง ที่ทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ รวมทั้งทัศนคติและพฤติกรรมอื่น ๆ ตามค่านิยมและคุณธรรมในสังคม
2. การศึกษา หมายถึง กระบวนการทางสังคม ที่ทำให้บุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ที่คัดเลือกและกำหนดไว้อย่างเหมาะสมโดยเฉพาะโรงเรียน เพื่อพัฒนาบุคคลและสังคม

3. การศึกษา หมายถึง วิชาซีพอย่างหนึ่งสำหรับครู หรือการเตรียมบุคคลให้เป็นครู ซึ่งจัดสอนในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย วิชาจิตวิทยาการศึกษา ปรัชญา ประวัติการศึกษา หลักสูตร หลักการสอน การวัดผล การบริหาร การนิเทศการศึกษา และวิชาอื่น ๆ ที่ครูควรรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดความเจริญงอกงามสำหรับครู

4. การศึกษา หมายถึง ศิลป์ในการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ในอดีต ซึ่งรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบสำหรับคนรุ่นใหม่ นอกจากนี้ยังมีนักศึกษาอีกจำนวนมาก ที่ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ตามแนวคิด ความเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละคน เช่น

- การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
- การศึกษา คือ ชีวิต และชีวิตคือการศึกษา
- การศึกษา คือ การพัฒนาคน
- การศึกษา คือ การเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะและเจตคติ
- การศึกษา คือ การแก้ปัญหาของมนุษย์ให้หลุดพ้น และเข้าถึงสิ่งดีงาม
- การศึกษา คือ การถ่ายทอดแนวคิด ความเชื่อ พฤติกรรม ศิลปวัฒนธรรม
- การศึกษา คือ การเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์

“การศึกษา” ตามความหมายที่ถูกต้อง คือความหมายที่ตรงกับความหมายของคำในภาษาอังกฤษว่า "Education" ในภาษาไทย บางครั้งคนทั่วไปใช้คำว่าการศึกษาในความหมายที่แคบเคลื่อน คือ นำไปใช้ในความหมายของ คำว่า การเรียนรู้ (Learning) และคำว่า การศึกษาค้นคว้า (Study) ซึ่งมีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ การเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ โดยพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปในทางดีหรือทางไม่ดีก็ได้ แต่คำว่า “การศึกษา” หมายถึงเฉพาะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นไปในทางที่ดีและสังคมยอมรับเท่านั้น ส่วนคำว่า “การศึกษาค้นคว้า” หมายถึงการเสาะแสวงหรือค้นหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาในอดีตถือว่า การศึกษาเกิดขึ้นได้เฉพาะในสถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยเท่านั้น การศึกษาเริ่มต้นเมื่อเข้าโรงเรียนตามอายุที่กำหนด และสิ้นสุดการศึกษาเมื่อออกจากโรงเรียน ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในช่วงการเข้าเรียนนั้นสามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิต ผู้ที่เรียนหนังสือในโรงเรียนเป็นเวลานาน จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง ส่วนคนที่เรียนในโรงเรียนในเพียงระยะสั้น หรือไม่เคยเข้าโรงเรียนเลยก็ได้ชื่อว่าเป็นคนการศึกษาต่ำ หรือไร้การศึกษา สถานศึกษาจึงกลายเป็นเครื่องมืออันหนึ่ง ในการแบ่งแยกชนชั้น ซึ่งความคิดเช่นนี้ในปัจจุบันไม่อาจใช้ได้ ทั้งนี้เพราะสภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้คนสามารถรับการศึกษาได้จากหลายทาง ความรู้และประสบการณ์ที่เคยได้รับจากการศึกษาในโรงเรียน สามารถนำไปใช้ได้ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปความรู้เดิมอาจไม่สามารถใช้ได้ จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพิ่มอยู่ตลอดเวลา ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ตั้งแต่ก่อนวัยเข้าโรงเรียนหรือผ่านพ้นวัยที่จะต้องศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียน ก็ยังจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอยู่เสมอ

จากความหมายข้างต้นอาจกล่าวสรุปได้ว่า การศึกษา คือ การสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นมีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะ ประกอบการทำงานอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คนเจริญงอกงาม ทั้งทาง

ปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงเป็นความจำเป็นของชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากความจำเป็น ด้านที่อยู่อาศัย อาหารเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค การศึกษาจึงเป็น ปัจจัยที่ 5 ของชีวิต เป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาทุก ๆ ด้านของชีวิตและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ของชีวิตในโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และ ส่งผลกระทบต่อวิถีดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกันการศึกษายังมีบทบาทและ ความจำเป็นมากขึ้นด้วย

2.1.2 การบริหารการศึกษา

การบริหาร (Administration) คือการร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยที่ต้องอาศัยความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบตาม กระบวนการบริหาร (Process of Administrative) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2550, หน้า 5 ; นิพนธ์ กินาวงศ์, 2548, หน้า 3) นักการศึกษา หลายท่านได้ให้ความหมายและทัศนะของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

สมบูรณ์ พรธนาภพ (2541, หน้า 8) กล่าวว่าการบริหารการศึกษาคือการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของสถานศึกษา ได้แก่การ ให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล (2548, หน้า 3) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา คือกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ และ คุณธรรมต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ในขณะที่ พันัส หันนาคินทร์ (2524, หน้า 7) ได้ให้ทัศนะว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจของผู้บริหารที่จะต้องประเมิงานให้บรรลุ จุดมุ่งหมาย และการบริหารการศึกษาแตกต่างจากการบริหารธุรกิจซึ่งหวังกำไร ส่วนการบริหาร สถานศึกษามุ่งหวังที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2548, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งเรียกว่า “ผู้บริหาร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม นอกจากนี้ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2544, หน้า 59-60) อธิบายว่า การบริหารการศึกษาเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่ง หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คน ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาให้เด็ก เยาวชน ประชาชนหรือ สมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน ให้มีความสามารถ ทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม ให้เป็น สมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในระบบ โรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน และ ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร (2551) กล่าวถึง การบริหารการศึกษาไว้ว่า หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนา สมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน นับแต่บุคลิกภาพความรู้ความสามารถ เจตคติพฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มี ผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรง ตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่โดยอาศัยปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่ 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุสิ่งของ (Materials) 4) การจัดการ (Management) การบริหารการศึกษาจึงเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ระเบียบ คือ

มีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) เป็นศาสตร์สังคม ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารและการจัดการสถานศึกษาหมายถึง กระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ การบริหารงานในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของ กลุ่มผู้บริหารเพื่อต้องการพัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่องค์การได้กำหนดไว้และสามารถบริการทางการศึกษาแก่สังคมได้เป็นอย่างดี

2.1.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพ

การบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนตามกระบวนการของวงจรคุณภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งมีกระบวนการที่ประกอบด้วย ขั้นตอนในการบริหาร ดังนี้

2.1.3.1 การวางแผน (Plan) หมายถึง การร่วมกันกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานโดยการวิเคราะห์สภาพความต้องการปัญหา สาเหตุ และความจำเป็น ขององค์การเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ การดำเนินงานให้บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อแสวงหาข้อมูลองค์ความรู้ใหม่ในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์นำข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.3.2 การปฏิบัติ (Do) หมายถึง การกำหนดผู้รับผิดชอบมอบหมายการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติตามที่แผนงานกำหนดมีการแบ่งอำนาจหน้าที่การทำงานจัดสรรทรัพยากรภายในองค์กรตามความต้องการเหมาะสม จัดโครงสร้างที่ยืดหยุ่นกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบงานสอดคล้องกับ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญนำการเปลี่ยนแปลงมาพัฒนาการจัดองค์การให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2.1.3.3 การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนงานการรับรูรวมแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการและพัฒนาองค์กร และให้บุคลากรทุกระดับร่วมมือผลตามสภาพความเป็นจริง

2.1.3.4 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) หมายถึงการกำหนดแผนงานการพัฒนาองค์กรวางแผนอัตรากำลังและตำแหน่งงานเพื่อการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ จัดโครงสร้าง สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในองค์กรและนอกองค์กร กระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรสร้างและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างช่องทางในการควบคุมกระบวนการทำงานให้เต็มประสิทธิภาพภายใต้การมาตรฐานและแผนงานที่วางไว้

2.1.3.5 การติดตามตรวจสอบ (Check) หมายถึง การวิเคราะห์การทำงานสำหรับการตรวจสอบ จัดทำเครื่องมือในการประเมินการประจักษ์ร่วมกับบุคลากรเพื่อรับฟังความคิดเห็นชี้แจงจุดเด่นจุดด้อย โอกาส และอุปสรรคในการจัดการองค์การให้การช่วยเหลือกำกับดูแลและแนะนำการทำงานแก่บุคลากร ดูแลการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบอย่างชัดเจน

2.1.3.6 การพัฒนาปรับปรุง (Act) หมายถึง การกำหนดนโยบายและมาตรการการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและแนวทางการดำเนินงานขององค์การ จัดองค์การโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนเพื่อนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่องค์การส่งเสริมความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ปรับปรุงการปฏิบัติงานโดยผ่านการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในช่วงจรรยาบรรณ เป็นกลไกการทำงานของหน่วยงานที่มีรูปแบบการบริหารจัดการการนำเทคนิควิธีหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่หลากหลายมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อการบริหารสถานศึกษา

2.1.4 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เพราะมนุษย์มีการรวบรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ จากหมู่บ้าน เป็นเมือง เป็นประเทศ การที่มนุษย์มารวมกลุ่มกันเป็นชุมชนย่อมต้องพึ่งพาอาศัยกันมีกิจกรรมในการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุจุดประสงค์กลุ่มชนหรือสังคมจะต้องมีการจัดระบบ และระเบียบในการทำงานร่วมกันซึ่งก่อให้เกิด “สถาบันสังคม” และ “การบริหาร” ขึ้น นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษา ไว้ดังนี้

บุญรัตน์ โตทอง (ออนไลน์) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษา เป็นสังคมหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วย บุคคลหลาย ๆ บุคคล ทำกิจกรรมปฏิบัติงานในระบบกลุ่มบุคคล และประสานประโยชน์ ให้เกิดแก่บุคคล และกลุ่มบุคคลนั้นร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เพื่อให้เกิดการทำงานที่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เมื่อการบริหารต้องเกี่ยวข้องกับมนุษย์ การรวบรวม การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานหรือสถานศึกษา ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานจึงจำเป็นต้องเกิดขึ้น เรื่องของการบริหารจึงนับเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะการบริหารหรือการจัดการ มีบทบาทที่สำคัญต่อการทำงานของมนุษย์ให้การทำงานมีประสิทธิภาพและได้ผลมากที่สุด

ศิริพงษ์ เศาภายน (2548, ออนไลน์) กล่าวว่าความสำคัญของการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญต่อคุณภาพของผลิตทางการศึกษา และต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติเพราะถ้าหากไม่มี การบริหารแล้วการดำเนินงานของสถานศึกษา อาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมาย ไม่สามารถดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ปรัชญา เวสารัชช (2554, ออนไลน์) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคล และหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาร่วมดำเนินการมีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการมีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2557, ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาของเยาวชนหรือคนในประเทศจะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษาหรืออีกนัยหนึ่งก็คือขึ้นอยู่กับผู้บริหาร

การศึกษาของบ้านเมืองนั่นเอง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติ

สรุปได้ว่าการบริหารศึกษามีความสำคัญจะประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการ ประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ และเกิดประสิทธิผลโดยอาศัยหลักการ บริหารต่าง ๆ ตามสภาพการณ์ของสถานศึกษา

2.1.5 หลักการบริหารและจัดการสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด มีสิทธิหน้าที่หรืออำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และขอบเขตวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือเป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เช่นเดียวกับสถานศึกษาไม่เป็นนิติบุคคล ส่วนอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นในฐานะนิติบุคคล กำหนดไว้ในมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่เป็นราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารสถานศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมสถานศึกษาที่ไม่ ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์และภารกิจของสถานศึกษา ดังนั้นผลของการจัดการศึกษาจะเป็น เช่นใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษามีขอบเขตภารกิจในการ บริหารและจัดการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้ 4 ด้านดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหาร จัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้ โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้ เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุก ฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ

- เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น
- เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบ ประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินคุณภาพจากหน่วยงาน ภายนอก
- เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาการเรียนรู้อย่างสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ
- เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาและของ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นๆอย่างกว้างขวาง

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการ มาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการบริหารงานงบประมาณ

- เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณอย่างเป็นอิสระคล่องตัวโปร่งใส ตรวจสอบได้
- เพื่อให้ได้ผลผลิตผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
- เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

3) ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวมีอิสระภายใต้ กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ชำร่าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการบริหารงานบุคคล

- เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้องรวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

- เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัยจรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

- เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการบริหารงานทั่วไป

- เพื่อให้บริการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชน จะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี ความเลื่อมใสศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา จะต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการบริหาร จัดการ ใช้วิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับ ของผู้เกี่ยวข้อง และมีความเป็นประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง และ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะที่สำคัญคือ ต้องเป็น นักพัฒนา นักแก้ปัญหา นักตัดสินใจ นักประนีประนอม นักการทูต นักวางแผน นักปกครอง และนักปราชญ์

2.2 แนวคิดการจัดการศึกษาแบบพหุภาษา

2.2.1 การศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาศึกษา

ทวิ-พหุภาษา คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเชื่อมโยงสู่ภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ เป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนชั้นอนุบาลและประถมศึกษา กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษาถิ่น) ที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปีการศึกษา 2553 - 2559 ที่มีข้อค้นพบว่า นักเรียนจากโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และทักษะการอ่านสูง

กว่านักเรียนจากโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -3) ซึ่งตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาษา นั่นคือ มุ่งให้นักเรียนมีฐานทางภาษาที่เข้มแข็ง (ผ่านภาษาแม่ ซึ่งเป็นภาษาที่เด็กเข้าใจมากที่สุด) เพื่อเป็น พื้นฐานของการเรียนรู้ภาษาไทยและสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อย่างเป็นระบบ ผศ. วรณา เทียนมี ผู้เชี่ยวชาญการสอนแนวทางทวิภาษา/พหุภาษาฯ มุลินธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ อธิบายว่า พ.ร.บ.พื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาเป็นกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และลดความ เหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนใช้นวัตกรรมที่มีสัมฤทธิ์ผลเหมาะสมกับ สภาพผู้เรียน และบริบทแวดล้อมในการจัดการศึกษาให้เกิดผลสำเร็จ ดังนั้นพ.ร.บ.พื้นที่นวัตกรรม การศึกษาจึงเป็น พ.ร.บ.บนฐานของโรงเรียน ชุมชน และวัฒนธรรม เพราะได้ยึดเอานวัตกรรมของ โรงเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ชุมชน และวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง ตามหลักการของ การจัดการศึกษา ที่ยึดผู้เรียน (และสภาพวิถีความเป็นอยู่ของผู้เรียน) เป็นสำคัญ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตาม แนวทางทวิ/พหุภาษา (โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน) เป็นนวัตกรรมของการจัดการเรียนรู้ที่เอาผู้เรียน ชุมชน และวัฒนธรรมของผู้เรียนเป็นฐาน หรือเป็นสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น พ.ร.บ.พื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา จึงเป็นความหวังของโรงเรียนที่ใช้นวัตกรรมดังกล่าว ที่จะได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้

ประเทศไทยมีความหลากหลายที่เป็นชุมทรัพย์อย่างมหาศาลและอยู่ในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น การส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้พื้นที่ ชุมชน และวัฒนธรรม เป็นฐานในการจัดการศึกษาหรือการพัฒนา จึงนับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการใช้ข้อดีของสรรพกำลังที่มีอยู่ในการสร้างศักยภาพของประเทศ การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาแม่เป็นฐาน เด็กกลุ่มชาติพันธุ์จะใช้ภาษาแม่ตัวเองในการเรียน เพราะเป็นภาษาแรกที่เด็กใช้ในการสื่อสารชีวิตประจำวัน จึงทำให้เด็กเรียนรู้ผ่านภาษาของตนเองก่อน โดยยึดตามหลักพระราชดำรัส ของในหลวงรัชกาลที่ 9 “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อเป็นฐานจาก ความรู้เดิมที่เด็กมีอยู่แล้วต่อยอดไปสู่ความรู้ใหม่ของเด็ก เพราะถ้าเด็กใช้ภาษาที่ไม่ถนัดเด็กจะไม่เกิด การเรียนรู้และจะคิดสร้างสรรค์ไม่เป็น

ในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ-พหุภาษาศึกษา ครูผู้สอนที่รู้ภาษาของเด็ก (ภาษาที่ หนึ่ง) และภาษาราชการ (ภาษาที่สอง) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก หากไม่มีครูที่พูดภาษาท้องถิ่น ได้แล้วก็ไม่สามารถจัดการสอนโดยใช้ภาษาแม่ได้ นอกเหนือจากครูผู้สอนแล้ว การพัฒนาหลักสูตรการ จัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาต้องคำนึงถึงหลักสูตรแกนกลาง ประกอบด้วยมาตรฐานและตัวชี้วัด ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดในแต่ละระดับชั้น ซึ่งความโดดเด่นของหลักสูตรการจัดการเรียน การสอนแบบทวิ-พหุภาษานอกจากการใช้ภาษาท้องถิ่นควบคู่กับภาษาไทยแล้ว ยังมีกลวิธีการ สอนหรือเทคนิคการสอนที่จะทำให้การสอนนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การใช้ฉากภาพ วัฒนธรรมกับการตั้งคำถามเพื่อพัฒนาสติปัญญาของเด็กตั้งแต่ชั้นปฐมวัยตามแนวทางของ Bloom's Taxonomy หากผู้สอนไม่สามารถตั้งคำถามตามระดับชั้นการคิดวิเคราะห์ได้ ผู้เรียนก็ไม่บรรลุผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน คือได้เพียงรู้และท่องจำแต่ไม่สามารถประยุกต์ วิเคราะห์ประเมิน และ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ ยิ่งไปกว่านั้น การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนยังเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตัวเองเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิ-พหุภาษาศึกษา (เต็มรูปแบบ) จำเป็นต้องใช้สื่อการสอนที่ผลิตเพิ่มขึ้นเองเป็นจำนวนมาก เพราะเริ่มต้นจากภาษาแม่สู่ภาษาที่สองและภาษาที่สามต่อไป ทั้งนี้ในการสอนแต่ละภาษาก็ต้องใช้สื่อของภาษานั้น เช่น หนังสือสำหรับการอ่าน-เขียน หรือเรื่องเล่าที่เขียนเป็นภาษานั้น ๆ ซึ่งไม่ควรแปลจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่ง แต่อาจจะนำเค้าโครงไปเขียนได้โดยเจ้าของภาษาเขียนด้วยภาษาที่เป็นธรรมชาติของตนเอง ในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ-พหุภาษาฯ เนื้อหาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน กลวิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน และครูผู้สอน นับว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกัน หากขาดองค์ประกอบใดไปการสอนคงไม่บรรลุผล

2.2.2 ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนแบบทวิ-พหุภาษา

ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่องสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาแม่เป็นสื่อการเรียนรู้อื่นในชั้นเรียน หนังสือรวมบทความ การจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2561 หน้า 71 อ้างอิง จากการศึกษาแนวคิดของ Mary Stringer (2001) และดัดแปลงโดย Susan and Dennis Malone (2012) ได้กล่าวถึง การศึกษาภาษาว่ามืองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน องค์ประกอบทั้ง 4 นี้มีความเกี่ยวข้องกัน โดยเริ่มต้นด้วยทักษะการฟังและการพูดอันเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดและรับรู้ข้อมูล วิเคราะห์ และสามารถนำไปใช้ในทักษะการอ่านและการเขียนต่อไป ส่วนทักษะการอ่านและการเขียนจะช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มพูนความรู้ คำศัพท์ รวมทั้งประสบการณ์ทั่วไปมากขึ้น โดยทั่วไปผู้สอนจะใช้วิธีการสอนภาษาที่สมดุลกัน 2 ด้าน คือ (1) เน้นความหมายและการสื่อสาร (Meaning and Communication)(2) เน้นความแม่นยำและถูกต้อง (Accuracy and Correctness) อาจสรุปองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน และวิธีการสอนที่เน้นทั้ง 2 ด้าน เพื่อการเรียนรู้ภาษาที่ดีได้ในตารางที่ 2.1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบทางทักษะ 4 ด้าน กับวิธีการสอนที่เน้นความหมายกับความถูกต้อง

องค์ประกอบทางทักษะ 4 ด้าน	แนวทางการสอนที่เน้นความหมายและการสื่อสาร (เป็นการเน้นที่ข้อความทั้งหมด ให้เข้าใจความหมายโดยรวม)	แนวทางการสอนที่เน้นความแม่นยำและความถูกต้อง (เป็นการเน้นส่วนของภาษา)
การฟัง	ผู้เรียนฟังเพื่อเข้าใจและสามารถตอบสนองสิ่งที่ได้ยิน	ผู้เรียนรู้จักแยกแยะเสียงในภาษา พยางค์ คำ ประโยค ได้ถูกต้อง
การพูด	ผู้เรียนพูดด้วยความเข้าใจเพื่อการสื่อสารความคิดเห็น ความต้องการความรู้สึก	ผู้เรียนใช้ภาษา (คำศัพท์ เสียง ไวยากรณ์) ได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์

ตารางที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบทางทักษะ 4 ด้าน กับวิธีการสอนที่เน้น
ความหมายกับความถูกต้อง (ต่อ)

องค์ประกอบ ทางทักษะ 4 ด้าน	แนวทางการสอนที่เน้น ความหมายและการสื่อสาร (เป็นการเน้นที่ข้อความ ทั้งหมด ให้เข้าใจความหมาย โดยรวม)	แนวทางการสอนที่เน้นความ แม่นยำและความถูกต้อง (เป็นการเน้นส่วนของภาษา)
การอ่าน	ผู้เรียนอ่านเพื่อความเข้าใจ จับประเด็นที่สำคัญ เพื่อใช้ ประโยชน์จากสิ่งที่อ่าน	ผู้เรียนจำส่วนประกอบต่างๆ ของคำ ประโยคข้อความได้ แล้วสามารถอ่านออกเสียงได้
การเขียน	ผู้เรียนเขียนโดยใช้ความคิด สร้างสรรค์ เพื่อสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ความต้องการ ความรู้สึก และประสบการณ์	ผู้เรียนสามารถเขียนตัวหนังสือ คำ ประโยคได้อย่างถูกต้อง เรียบร้อย สะกดคำได้ถูกต้อง

ที่มา : Susan and Dennis Malone. (2012, p.3)

แนวทางการสอนที่เน้นความหมายและเน้นความถูกต้อง (Two-Tract Approach) เพื่อ สอนการอ่านเขียนประกอบด้วย “แนวทางการใช้เรื่อง” และ “แนวทางการใช้แบบเรียน” ซึ่งทั้งสองแนวทางนี้รวมถึงการใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาพูด (การพูดและการเขียน) และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขียนด้วย ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2.2 แนวทางการใช้เรื่องและแบบเรียนในการสอนเพื่อการอ่านเขียน

แนวทางการใช้เรื่อง (Story tract)	แนวทางการใช้แบบเรียน (Primer tract)
เรื่องที่อ่านด้วยกัน	ภาพและคำหลัก
เรื่องจากประสบการณ์	กล่องคำ (การแตกและการประสมคำ)
เรื่องจากการฟัง และการอ่านเอง	การสร้างประโยค
การเขียนเรื่องเชิงสร้างสรรค์	การสะกดคำและฝึกเขียน

ที่มา : Susan and Dennis Malone. (2012, p.3)

2.2.3 ประเภทของสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการสอนแบบทวิ-พหุภาษา

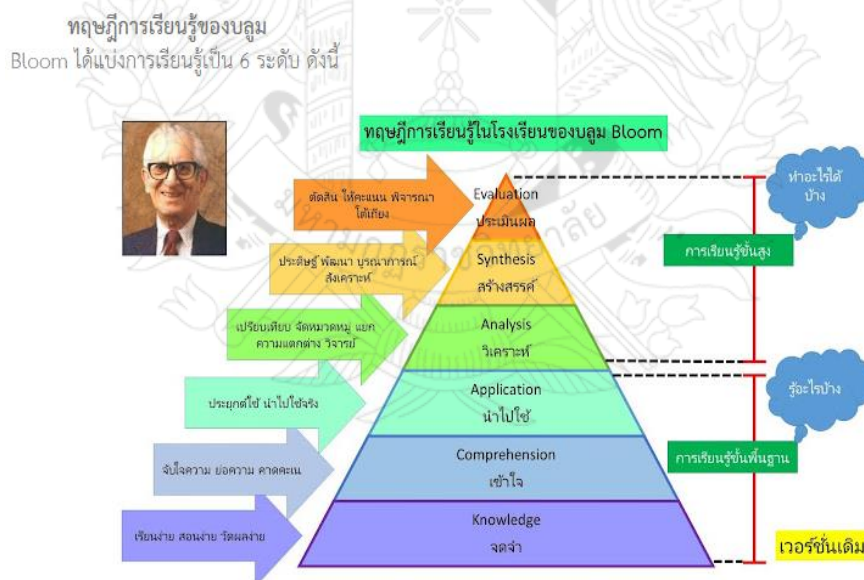
สื่อการเรียนการสอนที่เน้นความหมาย ความเข้าใจ และการสื่อสาร (Meaning, Understanding and Communication)

สื่อการสอนที่เน้นความหมาย ความเข้าใจเพื่อสื่อสารข้อความหรือเนื้อหา เริ่มต้นจากทักษะการฟังและการพูด เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนจึงเน้นการใช้รูปภาพที่เด็กคุ้นเคยหรือใกล้เคียงกับสภาพสังคมความเป็นอยู่ ที่นักเรียนมีประสบการณ์หรือเห็นอยู่ทุกวัน ซึ่งการใช้ภาพหรือเนื้อหาที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนตรงกับหลักการเรียนรู้ข้อสำคัญคือ “เรียนรู้จากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ (Known to Unknown)” โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง เรียนรู้จากภาษาและวัฒนธรรมที่บ้านไปสู่ภาษาและวัฒนธรรมที่โรงเรียน เรียนรู้จากภาษาพูดไปสู่ภาษาเขียน และเรียนรู้จากภาษาแม่ไปสู่ภาษาราชการ

สื่อการสอนที่เน้นความหมาย ความเข้าใจมีหลายประเภทหลายรูปแบบ ซึ่งผลิตขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการสอน ในบทความนี้จะเน้นตัวอย่างสื่อการสอนที่เห็นเป็นรูปธรรมเพื่อความเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนทั่วไปได้ ดังนี้

ฉากภาพวัฒนธรรม (Cultural Scene) เป็นภาพวาดที่มีบริบท สภาพแวดล้อม สังคม คล้ายคลึงกับสถานที่ ๆ เด็กคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก มีเอกลักษณ์ ในรายละเอียด นั้นเด็กจะต้องเห็นอย่างชัดเจน ฉากภาพมีหลายบริบทอยู่ในฉากเดียวกันเหมือนจำลองสถานที่ในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ เนื้อหาของภาพควรให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น

การใช้สื่อฉากภาพวัฒนธรรมโดยกลวิธีการสอน ฉากภาพกับการตั้งคำถามเพื่อพัฒนาความคิดตามหลักการของ Bloom's Taxonomy ตามลำดับขั้นดังนี้

ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy)

ที่มา : พิจิตรา ธงพานิช. (ม.ป.ป.), ออนไลน์

ประโยชน์ของการใช้สื่อฉากภาพวัฒนธรรม

1. พัฒนาให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และฝึกการโต้ตอบ และสิ่งที่สำคัญคือ ฝึกให้เด็กได้คิดวิเคราะห์เป็นการพัฒนาทักษะทางภาษา โดยเฉพาะทักษะการพูดและการฟัง

2. กระตุ้นการใช้ความคิด/การวิเคราะห์ของเด็ก เพื่อนำไปสู่พัฒนาการทางสติปัญญา และความคิดจินตนาการของผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการพูด การฟังของผู้เรียน ตามหลักการของ Bloom's Taxonomy of Education Objectives

การตั้งคำถามของครูผู้สอน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ ได้อย่างมีเหตุผล รวมถึงมีจินตนาการเชิงสร้างสรรค์ คำถามจึงไม่ใช่แค่เพียงถามว่า ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไร แต่ต้องถามเชิงเปรียบเทียบ ถามเหตุผล เช่น อย่างไร เพราะเหตุใด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น และสมมติสถานการณ์เพื่อให้เด็กคิดวิธีแก้ปัญหา โดยตั้งคำถามเชิงสร้างสรรค์ เช่น ถ้านักเรียนตัวเล็กเท่ามด นักเรียนคิดว่าเกิดอะไรขึ้น นักเรียนจะทำอย่างไร ทำไมจึงคิดทำอย่างนั้น เป็นต้น

นิทานภาพ (Picture Story) เป็นภาพวาดที่มีการลำดับเรื่องราวเป็นขั้นตอนให้เห็นอย่างชัดเจน ภาพที่วาดควรมีความเชื่อมโยงต่อเนื่อง (จากภาพหนึ่งไปสู่อีกภาพหนึ่ง) มีความยาวประมาณ 4-5 ภาพตั้งแต่เริ่มเรื่องจนกระทั่งจบเรื่อง เป็นเรื่องที่ได้ก่อกำเนิด มีฉากและบริบทที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของผู้เรียน นิทานภาพแต่ละเรื่องอาจจะเกี่ยวกับอาชีพ วันสำคัญ วัฒนธรรม ธรรมชาติ ฤดูกาล ฯลฯ ของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชนนั้น ๆ ผู้วาดภาพจะคิดโครงเรื่อง และจินตนาการลำดับเหตุการณ์แต่ละเรื่อง ดังนั้นผู้วาดภาพควรจะเป็นคนในวัฒนธรรมนั้น

การใช้นิทานภาพเป็นสื่อการสอน เด็กจะสนุกสนาน เพราะเป็นภาพที่สวยงามดึงดูดความสนใจ และผู้เรียนได้ทำกิจกรรมพร้อมกันหลายคน การสื่อสารด้วยภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วาดภาพต้องคำนึงถึงสิ่งที่ต้องการสื่อสาร โดยภาพต้องมีความชัดเจน ไม่มีรายละเอียดมากนัก แต่เน้นส่วนที่ต้องการสื่อในแต่ละภาพ

ประโยชน์ของการใช้สื่อนิทานภาพ

1. เพื่อเพิ่มพูนทักษะการพูดของเด็ก ให้สามารถพูดเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้ เริ่มต้นเด็กอาจจะยังพูดเป็นเรื่องราวไม่ได้ ผู้สอนต้องคอยใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดหาคำตอบ การฝึกบ่อย ๆ จะทำให้เด็กสามารถพูดเป็นเรื่องราวที่ยาวขึ้นได้

2. ฝึกทักษะการลำดับเหตุการณ์ โดยใช้ภาพและเรื่องเป็นสื่อการสอน ซึ่งแต่ละคนอาจจะเรียงภาพไม่เหมือนกัน แต่สุดท้ายเด็กสามารถเล่าเป็นเรื่องราวของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

3. ฝึกทักษะการให้เหตุผลหรือการมีเหตุและผล โดยการเรียงลำดับภาพต่าง ๆ หากครูหรือเพื่อนถามว่าทำไมจึงเรียงเช่นนี้ จะเป็นการกระตุ้นให้เด็กเริ่มคิดและระดมเหตุผลมาอธิบายให้ครูและเพื่อนฟัง

เรื่องเล่าท้องถิ่น (Local Listening Story) หรือนิทานพื้นบ้าน หมายถึงเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาที่คนในท้องถิ่นหรือในวัฒนธรรมนั้น ๆ ก่อกำเนิด อาจจะเป็นเรื่องที่เล่าต่อกันมาหรือแต่งเรื่องเองก็ได้ ภาษาที่ใช้เล่าต้องเป็นธรรมชาติ มีความสนุกสนานเหมาะกับวัยของเด็กที่จะใช้เป็สื่อการเรียนการสอน ผู้เขียนเรื่องอาจจะเป็ปราชญ์ชาวบ้าน ครู หรือผู้ปกครองนักเรียน หรือแม้แต่นักเรียนเองที่มีความสามารถในการเขียนก็สามารถเขียนเรื่องเล่าท้องถิ่นได้ ความยาวของเรื่องประมาณ

ครึ่งหน้ากระดาษ A4 หรืออย่างมากไม่เกิน ¾ ของกระดาษ A4 โดยใช้ภาษาหรือคำศัพท์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามวัย

ประโยชน์ของการใช้สื่อเรื่องเล่าท้องถิ่น

1. เพื่อให้เด็กเข้าใจและเห็นว่า สามารถใช้ตัวอักษรบนแผ่นกระดาษเล่าเรื่องราวได้
2. เพื่อฝึกทักษะการฟัง การจับใจความสำคัญ และการลำดับเหตุการณ์ในเรื่องราว
3. เพื่อฝึกให้เด็กคิดและทำความเข้าใจให้คล้อยตามเนื้อเรื่อง รวมถึงการคาดเดา

เหตุการณ์ล่วงหน้า

หนังสือเล่มเล็ก (Small Book) เป็นหนังสือประเภทหนึ่งของสื่อประกอบการสอน ซึ่งการทำหลักสูตรทวิ-พหุภาษาฯ จำเป็นต้องผลิตสื่อการอ่านภาษาแม่เป็นจำนวนมากเพื่อใช้ฝึกอ่านด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความชำนาญ สามารถอ่านบอกรายละเอียดที่ต้องการและอ่านได้ทุกที่ เนื่องจากมีขนาดเล็กเบา พกพาได้สะดวก หนังสือเล่มเล็ก เป็นหนังสือที่มีขนาดเล็กเหมาะมือ ใช้สำหรับอ่านคนเดียวและสามารถนำติดตัวไปได้ขนาดของหนังสือคือ กระดาษ A4 พับครึ่ง เป็นหนังสือที่สามารถทำได้ด้วยตัวเอง ที่เรียกว่า “หนังสือทำมือ” แต่ละคนสามารถทำได้เอง ตั้งแต่แต่งเรื่อง ชัดเกล้าเรื่อง คิดภาพประกอบ เขียนเนื้อเรื่องลงในเล่ม และวาดภาพประกอบเรื่อง รวมทั้งการเย็บเล่ม ดังนั้น หนังสือเล่มเล็กจึงทำได้ไม่ยาก ทุกคนสามารถทำได้ เพียงอ่านออกเขียนได้ในภาษาที่จะทำหนังสือเท่านั้นก็สามารถผลิตเองได้ โดยทั่วไปอาจจะเป็นนิทาน เรื่องเล่า ประสบการณ์ หรือเรื่องในชีวิตประจำวันที่มีภาพประกอบ โดยมีเนื้อเรื่องที่เป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่น

หนังสือเล่มเล็กสามารถแบ่งได้เป็น 4 ระดับดังนี้

ระดับ 1 เป็นหนังสือที่มีเนื้อเรื่องสั้น ประโยคสั้น ง่าย กระชับ โครงเรื่องง่าย ไม่ซับซ้อนตัวดำเนินเรื่องไม่มาก ความยาวไม่ควรเกิน 8 หน้า (มีภาพประกอบในแต่ละหน้า) ในแต่ละหน้ามีข้อความ 1-2 ประโยค หรือไม่ควรเกิน 4 บรรทัด เขียนด้วยอักษรตัวโตเพราะคนอ่านเริ่มหัดอ่าน

ระดับ 2 เป็นหนังสือที่มีเนื้อเรื่องง่าย ไม่ซับซ้อน แต่ควรมีคำศัพท์ที่ยากขึ้น และความยาวมากขึ้นกว่าระดับที่ 1 ประมาณ 8-16 หน้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยาวของเนื้อเรื่อง อาจลดภาพประกอบบ้างแต่ละหน้ามีประโยคมากขึ้น หรือประโยคยาวกว่าระดับ 1 เขียนด้วยตัวอักษรที่เล็กลง แต่ยังคงอ่านง่าย เหมาะกับผู้ที่อ่านได้แล้วและต้องการเรียนรู้ศัพท์ใหม่ ๆ

ระดับ 3 มีเนื้อหาที่ยาวและซับซ้อนมากขึ้น ข้อความใน 1 หน้าไม่จำกัดบรรทัด แต่ไม่ควรเขียนติดกันมากเกินไป เนื้อหาจะมากกว่ารูปภาพอาจจะอยู่คนละหน้ากับข้อความ เนื้อหาควรยาวกว่าระดับที่ 2 หนังสือระดับ 3 เป็นหนังสือสองภาษา เพื่อช่วยฝึกอ่านภาษาที่สอง ในแต่ละหน้ามีสองภาษาโดยมีภาษาที่หนึ่งเป็นฐานควบคู่กับภาษาที่สอง เน้นความหมาย แต่ไม่ต้องแปลคำต่อคำ เหมาะสำหรับผู้ที่ย่านภาษาที่หนึ่งคล่องแล้วและต้องการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ระดับ 4 เป็นหนังสือสำหรับคนที่อ่านคล่องและเข้าใจภาษาดีแล้ว อ่านเพื่อเน้นสาระความรู้เพิ่มเติม เนื้อเรื่องจะยาวและซับซ้อนกว่าระดับที่ 3 ไม่จำกัดจำนวนหน้า ไม่เน้นภาพประกอบ อาจมีเพียง 2-3 ภาพต่อเรื่องก็ได้ หรืออาจจะไม่มีเลยก็ได้ เนื้อเรื่องอาจจะเป็นเรื่องบุคคลสำคัญ ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ การประกอบอาชีพ และอื่น ๆ

เรื่องเล่าจากประสบการณ์ (Experience Story) ไม่ใช่ประสบการณ์ของแต่ละคน แต่เป็นการจัดกิจกรรมให้เกิดประสบการณ์ร่วมกัน และนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเขียนร่วมกัน อาจไม่ใช่การสร้างสื่อการสอนโดยตรง แต่เป็นสื่ออ่านที่เน้นความหมายความเข้าใจเช่นกัน โดยครูจัดกิจกรรมในห้องเรียน แล้วให้นักเรียนช่วยกันเล่าเรื่องที่ทำการกิจกรรมร่วมกัน ส่วนครูเขียนเนื้อเรื่องบนกระดานดำ หรือกระดาษโปสเตอร์ตามที่นักเรียนเล่า ครูเขียนเนื้อเรื่องแบบเร็ว ๆ เพราะไม่เน้นความถูกต้อง หลังจากนั้นอ่านทวนให้นักเรียนฟัง สุดท้ายให้นักเรียนอ่านพร้อมกันและช่วยกันตั้งชื่อเรื่อง

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ (Creative Writing) เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดต่อท้ายทุก ๆ กิจกรรม เช่น เรื่องเล่าท้องถิ่น เรื่องเล่าจากประสบการณ์ การอ่านหนังสือเล่มใหญ่ด้วยกัน การอ่านหนังสือเล่มเล็ก เป็นต้น

หลังจากทำกิจกรรมหลักเสร็จแล้ว หากมีเวลาเหลือ ให้นักเรียนเขียนเชิงสร้างสรรค์ต่อกิจกรรมนั้น ๆ เช่น จบกิจกรรมเรื่องเล่าท้องถิ่นแล้ว ให้นักเรียนเขียนเรื่องเอง ซึ่งอาจใช้เค้าโครงเรื่องเดิมแล้วเปลี่ยนตอนจบหรือเปลี่ยนเรื่องแต่ใช้ตัวละครเดิม หรืออาจเขียนเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเล่า สำหรับนักเรียนที่ยังเขียนไม่ได้อาจจะวาดรูปแล้วให้ออกมาเล่าเรื่องราว แต่สำหรับนักเรียนที่เริ่มเขียนตัวอักษรได้แล้ว จะทั้งวาดรูปและเขียนเรื่องตามความเข้าใจของเขา ดังตัวอย่าง

2.2.4 หลักสูตรและการเรียนการสอนแบบทวิภาษา จุดเน้นและลักษณะเฉพาะ

หลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษา ใช้หลักสูตรแกนกลางตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่ได้เพิ่มเติมหรือเน้นพัฒนาการของเด็ก 3 ประการคือ

1. พัฒนาการทางภาษา เน้นการใช้ภาษาที่เหมาะสมเพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเลือกใช้ภาษาท้องถิ่นซึ่งเป็นภาษาแม่ของเด็กเป็นสื่อในการเรียนการสอนในช่วงปีแรก ๆ ของการเรียน และจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาที่ 1 โดยเน้นพัฒนาการทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง-พูด แล้วจึง อ่าน-เขียนตามลำดับเพื่อเป็นการปูพื้นฐานการเรียนรู้ที่เข้มแข็งในการเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาที่สอง (ภาษาราชการ)

2. พัฒนาการด้านวิชาการ โดยอิงตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งจัดให้มีการเรียนรู้สาระวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย เป็นต้น โดยใช้ตำราภาษาไทย ทั้งนี้สำหรับวิธีการจัดการเรียนการสอนนั้นจะคำนึงถึงการให้คุณค่าในบริบทของท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงจากสิ่งที่มีในท้องถิ่นที่คุ้นเคยกับความรู้สากลที่กำลังเรียนอยู่

3. พัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมของตน ในขณะเดียวกับที่เคารพความคิด ความเชื่อของบุคคลจากวัฒนธรรมอื่น โดยสอดแทรกความเป็นท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กับความเข้าใจจากวัฒนธรรมส่วนกลาง และวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรืออยู่ใกล้เคียง นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมแบบสังคมไทยอย่างเป็นสุข

แนวคิดพัฒนาการเรียนรู้ผ่านภาษา โดยใช้หลักการ ชั้นบันได

วีระศักดิ์ จงสู่วิวัฒน์วงศ์ ถอดบทเรียนและองค์ความรู้ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (2550-2559, หน้า 145) เป็นกระบวนการสอนโดยการนำภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งเป็นสื่อในการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นปฐมวัย

หรือปีแรก ๆ ของการเข้าเรียนมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการปูพื้นฐานที่มั่นคงแก่เด็กที่เริ่มก้าวออกจากบ้านไปโรงเรียน ช่วยลดความกลัวและความกังวลในการสื่อสารภาษาใหม่ และเพิ่มความกล้าแสดงออกด้วยภาษาที่คุ้นเคยที่สุด แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1. เน้นการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์และความกล้าแสดงออกผ่านภาษาถิ่น
2. พัฒนาทักษะการอ่านเขียนภาษาท้องถิ่นด้วยอักษรไทยเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้หลักการเชื่อมโยงที่เน้นการเรียนรู้แบบปฏิบัติและนำไปสู่ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (ภายใต้กลวิธีการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองแบบ TPR : Total Physical Response)
3. พัฒนาทักษะการอ่านเขียนด้วยแบบเรียนพัฒนาทักษะการอ่านเขียนภาษาไทยแบบเชื่อมโยงกับภาษาถิ่น (Thai Transfer Primer) พร้อมทั้งแบบฝึกแยกแยะระบบเสียงวรรณยุกต์และตัวสะกด

จากนั้น มิรินดา บุณรุ่งโรจน์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย ม.มหิดล อธิบายถึงรูปแบบการเรียนการสอนแบบทวิภาษาว่า ขั้นตอนจะเน้นการพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ และความกล้าแสดงออกผ่านภาษาท้องถิ่น ก่อนพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย ผ่านสื่อการสอนที่หลากหลาย ทั้งสื่อการสอนที่เป็นรูปภาพ แบบฝึกการเขียน การสะกดคำ การเขียน-อ่าน ภาษาถิ่นด้วยอักษรไทย รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทำร่วมกันในห้องเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนาน และอยากที่จะเรียนรู้ ด้วยภาษาถิ่น เพราะถ้าเข้าใจในภาษาถิ่นแล้วก็จะเข้าใจในภาษาที่สองหรือภาษาไทย ซึ่งจะเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อทางราชการ และการเรียนในระดับต่อไป

เด็กในพื้นที่ชายแดนและในพื้นที่ห่างไกลส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยกับการใช้ภาษาถิ่น ซึ่งเป็นภาษาแม่ที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน เมื่อถึงวัยเรียนการไปโรงเรียนจึงถือเป็นปัญหาใหญ่สำหรับกลุ่มเด็กเหล่านี้ ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ที่มักพบเจอบ่อยกว่าเด็กในพื้นที่อื่น ๆ ที่ใช้ภาษาไทย เพราะเมื่อไปโรงเรียนเด็กไม่สามารถสื่อสารกับครูได้ ครูใช้ภาษาไทยเด็กฟังไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจ โดยเฉพาะเด็กอนุบาลไม่สามารถสื่อสารได้เลย แม้แต่จะขออนุญาตเข้าห้องน้ำก็พูดไม่ได้ นักวิจัยสถาบันวิจัยภาษาฯ กล่าว และอธิบายต่อว่า การพัฒนาภาษาไทยของเยาวชน เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะฟัง-พูดภาษาไทยโดยเน้นการปฏิบัติ (Total Physical Response) และพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียนภาษาไทยด้วยแบบเรียนอ่าน-เขียน แบบเชื่อมโยง ผลที่ออกมาคือ เด็ก ๆ สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้อย่างรวดเร็ว ลดระยะเวลาในการเรียน และลดอัตราอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลหรือพื้นที่ชายขอบ นักวิชาการ สถาบันวิจัยภาษาฯ ได้กล่าวว่ ทีมวิจัยได้มุ่งหวังให้กระทรวงศึกษาธิการได้นำรูปแบบและข้อค้นพบกระบวนการเรียนการสอนแบบทวิภาษานำไปขยายผลต่อ โดยเฉพาะครูผู้สอน ที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสอนและการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะตามแนวทาง “ทวิภาษา” นั่นคือ เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้โดยมีครูที่สามารถสื่อสารกับเด็กได้เข้าใจ

ที่สำคัญการจัดการเรียนรู้ของทวิภาษา เริ่มจากฐานที่เด็กมีและเรียนรู้จากสิ่งที่เด็กรู้ ก่อนที่จะเรียนรู้เรื่องใกล้ตัวขยายออกไปสู่สิ่งใหม่หรือเรื่องไกลตัว เรียนรู้ภาษาพูดก่อนภาษาเขียน เรียนรู้จากภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแล้วขยายสู่ภาษาและวัฒนธรรมของชาติ อันเป็นบันไดของระดับการศึกษาที่จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการศึกษา

2.2.5 ประเภทของทวิภาษา

วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาถูกนำมาใช้ในโรงเรียนทั่วโลก ในลักษณะที่หลากหลายไปตามแต่จุดมุ่งหมายและบริบทที่แตกต่างกันออกไป Banker (2006) ได้รวบรวม รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาที่พบไว้ทั้งหมด 10 รูปแบบ แต่รูปแบบที่เป็นที่รู้จักและมักจะถูกนำมาใช้อ้างอิงในงานวิจัยและถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ มากที่สุดนั้น Banker ได้เสนอไว้ 4 รูปแบบดังนี้

ตารางที่ 2.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา

Type of education รูปแบบทวิภาษา	Learners' mother tongue ภาษาแม่ของผู้เรียน	Language of instruction ภาษาที่ใช้สอนในชั้นเรียน	Social and Educational goals เป้าประสงค์ทางสังคมและทางการศึกษา	Linguistic goals เป้าประสงค์ทางภาษา
Submersion	Minority language ภาษาชาติพันธุ์	Majority language ภาษาราชการ	Assimilation การกลืนกลาย	Monolingualism in dominant language Monolingualism in dominant language เอกภาษา(ภาษาราชการ)เต็มรูปแบบ เอกภาษา(ภาษาราชการ)เต็มรูปแบบ
Transition	Minority Language ภาษาท้องถิ่น ภาษาชาติพันธุ์	Transition from minority language to majority language ใช้ภาษาแม่เป็นฐานไปสู่ภาษาราชการ	Assimilation การกลืนกลาย	Relative monolingualism in dominant language(subtractive bilingualism) เกือบกลายสู่เอกภาษาเต็มรูปแบบ (ยังมีลักษณะทางความสามารถแบบสองภาษาบ้าง)

ตารางที่ 2.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ต่อ)

Type of education รูปแบบทวิภาษา	Learners' mother tongue ภาษาแม่ของผู้เรียน	Language of instruction ภาษาที่ใช้สอนในชั้นเรียน	Social and Educational goals เป้าประสงค์ทางสังคมและทางการศึกษา	Linguistic goals เป้าประสงค์ทางภาษา
Immersion	Majority Language	Bilingual, with initial importance of L2 (minority language)	Pluralism and Development	Bilingualism and Biliteracy
	ภาษาราชการ	ใช้ทั้งภาษาราชการและภาษาชาติพันธุ์ทั้งสองภาษา โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของภาษาของวัฒนธรรมรอง	การเป็นพหุลักษณะและการพัฒนา	มีความสามารถสองภาษา
Maintenance	Minority Language	Bilingual, with emphasis on L1 (minority language)	Maintenance, pluralism and development	Bilingualism and Biliteracy
	ภาษาท้องถิ่น ภาษาชาติพันธุ์	ใช้ทั้งภาษาราชการและภาษาชาติพันธุ์ทั้งสองภาษา โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของภาษาราชการด้วย	รักษาภาษาถิ่นและชาติพันธุ์ การเป็นพหุลักษณะและการพัฒนา	มีความสามารถสองภาษา

ที่มา : Banker (2006, หน้า 194, แปลโดยผู้เขียน)

Banker ได้อธิบายไว้ว่ารูปแบบการสอนภาษาในสองรูปแบบแรกนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อการกลืนกลายแต่รูปแบบการสอนทวิภาษาในสองรูปแบบหลังนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในสองภาษา โดย Banker ได้ขยายรายละเอียดของรูปแบบของทวิภาษาทั้ง 4 แบบไว้ดังนี้

1. รูปแบบ Submersion การสอนแบบ Submersion นี้เป็นการสอนให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มาจากวัฒนธรรมรอง และใช้ภาษาแม่ของตนในการสื่อสารในท้องถิ่น จุดมุ่งหมายของรูปแบบการสอนภาษาแบบนี้เป็นไปเพื่อการกลืนกลายผู้เรียนเข้าสู่วัฒนธรรมกระแสหลัก และมีความสามารถในการใช้ภาษาแห่งชาติได้เพียงภาษาเดียว และผู้เรียนจะถูกทำให้เห็นว่าภาษาแม่ของตนเองมีความเป็นรอง และไม่มีค่าเท่ากับภาษาหลักที่กำลังเรียนอยู่ Banker ไม่อยากจะนับรูปแบบนี้ว่าเป็นการสอนด้วยเทคนิคแบบทวิภาษาด้วยซ้ำเพราะการ ไม่ได้นำภาษาแม่ของผู้เรียนเข้ามาเกี่ยวข้องในชั้นเรียน ภาษาของผู้เรียนจะถูกแทนที่ด้วยภาษากลางมาตรฐาน โดยภาษาที่ใช้ในชั้นเรียน รวมทั้งสื่อการเรียนรู้นั้นจะเป็นภาษามาตรฐานภาษาเดียวเท่านั้น ผู้เรียนจะต้องอดทน นั่งฟังภาษาที่แตกต่างจากภาษาแรกที่ตนรู้จักในชั้นเรียน โดยไม่มีครู หรือผู้ช่วยที่จะคอยเป็นผู้ช่วยอธิบายให้ การเรียนในรูปแบบนี้จะทำให้ผู้เรียน หลายคนไม่สามารถไปถึงเป้าหมายในการเรียนภาษามาตรฐานได้สำเร็จ (Cummins, 1981) เนื่องจากภาษาแม่ของผู้เรียนนั้นแตกต่างจากภาษามาตรฐานกลาง จึงทำให้ผู้เรียนบางกลุ่มไปไม่รอด ซึ่ง Cummins เรียกว่า Sink (จมน้ำ) แต่ก็มีบางส่วนอยู่บ้างที่สามารถปรับตัวเรียนรู้ในภาษาที่แตกต่างได้อย่างก้าวกระโดดนี้ได้ ซึ่ง Cummins เรียกคนกลุ่มนี้ว่า Swim (ว่ายน้ำเหนือน้ำ)

2. รูปแบบ Transition การจัดการเรียนการสอนแบบ Transition เป็นการสอนให้กับกลุ่มเด็กในวัฒนธรรมรอง โดยวิธีการสอนจะเป็นการใช้ภาษาสองภาษาเป็นสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยใช้ภาษาแม่ (ภาษาที่ 1 หรือภาษาที่ใช้ในชุมชน) เป็นฐานในการเรียนรู้ผ่านการฟังพูดและอ่านเขียน และเชื่อมโยงไปสู่ภาษาราชการ หรือภาษาของรัฐบาล แนวคิดสำคัญทางภาษา คือ “การใช้ภาษาแม่เป็นสะพานเชื่อมไปสู่การเรียนรู้ในภาษาราชการ” โดยภาษาราชการ หรือภาษาของรัฐบาลนั้นถูกทำให้มีอภิสิทธิ์เหนือกว่า ภาษาแม่ของผู้เรียน Transition ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ที่แก้ไขปัญหาผู้เรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาของรัฐบาลเป็นภาษาแรก ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเป้าประสงค์หลักของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้คือการ ให้ผู้เรียนรู้ภาษาชาติเป็นสำคัญ หากเมื่อผู้เรียนมีความชำนาญในการใช้ภาษาชาติแล้ว ภาษาแม่ที่เคยนำมาใช้ในชั้นเรียนนั้นก็ถูกละเลยไปทันที

3. รูปแบบ Immersion การสอนในแนวนอนนี้ เป็นการสอนให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มาจากวัฒนธรรมหลักและพูดภาษาชาติเป็นภาษาแม่ แต่มีจุดมุ่งหมายที่อยากจะให้ผู้เรียนมีอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความสามารถในการใช้ภาษาของวัฒนธรรมรองในชาติตนด้วย รูปแบบการสอนแบบ Immersion นี้ถือกำเนิดมาจากประเทศแคนาดา ซึ่งเป็นประเทศที่จัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ที่คำนึงถึงความหลากหลายทางภาษาของผู้เรียน ที่ส่วนใหญ่พื้นที่ในเมือง คิวเบ็ค เต็มไปด้วยประชากรที่พูดภาษา ฝรั่งเศส และประชากรอีกเกือบครึ่งประเทศ (40%) มีภาษาแม่ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ การจัดการศึกษาจึงเป็นในลักษณะที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้รู้ภาษาสองภาษาไปพร้อม ๆ กัน โดยในโรงเรียนจะใช้ภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส หรือภาษาแม่ของนักเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นที่ว่าจะมีผู้เรียนพูดภาษาอะไร ในการจัดการเรียนการสอนไปพร้อม ๆ กัน และในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยทั้งภาษาอังกฤษ ซึ่งถือเป็น

ภาราชการ และภาษาฝรั่งเศสหรือภาษาแม่อื่น ๆ จะมีบทบาทเท่ากันในการเป็นสื่อการสอน และทั้งสองภาษานี้มีความสำคัญเท่ากัน และเสมอภาคเท่ากัน (Cummins, 1981)

4. รูปแบบ Maintenance รูปแบบนี้จะถูกนำมาใช้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มคนในวัฒนธรรมรอง และมีภาษาแม่ที่ไม่ใช่ภาษาราชการ จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้ ก็เพื่อเป็นการเคารพในสิทธิทางภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมของผู้เรียน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รักษาภาษาถิ่นและวัฒนธรรมถิ่นของผู้เรียนไม่ให้ถูกกลืนไปกับ วัฒนธรรมกระแสหลัก โดยในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะเป็นการนำทั้งภาษามาตรฐานชาติและภาษาแม่ของผู้เรียนเข้ามาสอนในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยทั้งสองภาษามีอิทธิพลเท่าเทียมกัน แต่จะเริ่มจากการเรียนภาษาแม่ของผู้เรียนก่อน จึงพัฒนาไปสู่การเรียนภาษาที่ 2 ผู้เรียนจะถูกทำให้เห็นความสำคัญของการเรียนภาษาราชการ และเห็นความสำคัญในการเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมหลัก แต่ก็ต้องไม่ทิ้งอัตลักษณ์ในวัฒนธรรมรองของตน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาศึกษา เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเชื่อมโยงสู่ภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลและนักเรียนชั้นประถมศึกษา พร้อมกับการรักษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของตน ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีสภาพบริบทของการจัดการศึกษาที่มีผู้เรียนใช้ภาษาไทยพื้นถิ่นเป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนการสอน พหุภาษา แบบ Transition จึงมีความสอดคล้องเหมาะสม ในการพัฒนาบริหารจัดการเรียนการสอน

2.3 ทฤษฎีการบริหารจัดการศึกษาแบบพหุภาษา

Cummins (2001, อ้างใน มิรินต้า บุรรุ่งโรจน์, 2561, หน้า 41) นักการศึกษาซึ่งค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ในระบบการศึกษา กล่าวว่า “การใช้ภาษาแม่ในโรงเรียนนอกจากจะเป็นการพัฒนาภาษาแม่เองแล้ว ยังช่วยให้ภาษาราชการหรือภาษาที่สองมีพัฒนาการที่ดีขึ้นด้วย” นอกจากนี้แล้ว แนวคิดดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจาก Wagner (1994) นักการศึกษาและนักจิตวิทยาซึ่งได้ศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศโมร็อกโคที่พูดภาษา Berber เป็นภาษาที่หนึ่ง และเรียนอ่าน-เขียนภาษาอารบิกเป็นภาษาที่สอง พร้อมกับเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่สาม ผลจากการศึกษา Wagner พบว่าเด็กที่มีทักษะการอ่านภาษาฝรั่งเศสในระดับดี ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่มีทักษะการอ่านภาษาอารบิกและภาษา Berber ดีด้วย นอกจากนี้เด็กส่วนใหญ่ที่มีทักษะการเรียนรู้ภาษา Berber ที่บ้าน จะเรียนรู้ภาษาอารบิกได้ดีและเรียนทันเด็กที่พูด ภาษาอารบิกเป็นภาษาแม่ตั้งนั้นจึงกล่าวได้ว่า พัฒนาการทางภาษามีการถ่ายโอนระหว่างกัน และส่งผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ด้วย

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิ-พหุภาษาดำเนินงานตาม แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ที่สำคัญ 5 แนวคิด (Malone, D. & Malone, S., 2011, อ้างใน มิรินดา บูรุงโรจน์, 2561, หน้า 43) ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการของการเรียนรู้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรม และระดับขั้นของการพัฒนาการเรียนรู้ ในการออกแบบโครงสร้างกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการออกแบบสื่อและกลวิธีการสอนในโครงการทวิภาษาฯ ได้ดำเนินไปบนพื้นฐานของ ทฤษฎีพัฒนาการการเรียนรู้ของมนุษย์ (Developmental Learning) โดย ของ Piaget (1964) โดยคำนึงถึงวัยของเด็กและการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับพัฒนาการการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งต้องใช้ภาษาที่สื่อสารกับเด็กได้ง่ายที่สุดในการพัฒนาการทางความคิด ด้วยหลักการดังกล่าวเราจึงใช้ภาษาแม่ของเด็ก (ภาษาถิ่น) ในการเริ่มต้นการเรียนรู้ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาให้ความสำคัญกับพื้นฐานหรือต้นทุนความรู้เดิมของผู้เรียน เพราะความรู้เดิมจะนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ได้รวดเร็วและลึกซึ้ง ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิดหรือ ทฤษฎีโครงสร้างความคิด (Schema Theory) โดย ริชาร์ด ซี. แอนเดอร์สัน (Anderson, 1977) ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานของสมอง ที่เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยการเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษายังคำนึงถึงความง่ายในการเรียน ความรู้สึกสนุกสนาน ความพึงพอใจ และความอยากเรียนรู้ในโรงเรียนด้วย โดยกลวิธีการสอนทุกรูปแบบครูต้องกล่าวชมเชยเด็ก เพื่อสร้างแรงจูงใจ และหากปฏิบัติไม่ได้ ผู้สอนจะไม่ลงโทษแต่จะต้องพูดและทำซ้ำอีกครั้งพร้อมให้เด็กปฏิบัติตาม กระบวนการอันละเอียดอ่อนเช่นนี้เป็นกลวิธีสำคัญของทุก ๆ กิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการสอนภาษาไทย (TPR) ทักษะการอ่านร่วมกัน (Big Book/Small Book) กิจกรรมประสมคำในแบบเรียนอ่านเขียน (Melayu Primer) เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) โดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1977) ที่อธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ในเชิงสังคม ซึ่งเรียนรู้สิ่งใหม่ด้วยการเลียนแบบ และได้รับแรงจูงใจให้เกิดการเลียนแบบซ้ำ ๆ จนชำนาญ และเหนือกว่าต้นแบบได้ในที่สุด ทั้งนี้การพัฒนาการเรียนรู้จะเกิดจากการพัฒนาภาษาและการพัฒนาความคิดซึ่งดำเนินไปด้วยกัน การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาได้พัฒนาความคิดและสติปัญญาของเด็กผ่านกลวิธีการสอนโดยใช้คำถามในการกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และความคิดสร้างสรรค์ ด้วยกลวิธีการสอนจากภาพวัฒนธรรมกับการตั้งคำถาม (Cultural big picture and Creative Questions) สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรมผ่านภาษา (Sociocultural Learning Theory) โดย เลฟ ไวโกตสกี (Vygotsky, 1978) ซึ่งพบว่าภาษากับความคิดสัมพันธ์กัน และการพัฒนาภาษาคือการพัฒนาระบบความคิดของมนุษย์

2.3.1 ทฤษฎีโครงสร้างความคิด เชื่อมโยงจากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้

เวลาเด็กมาเรียนหนังสือ เด็กมาโรงเรียนแบบสมองว่างเปล่าอย่างนั้นหรือ แนนอนอยู่แล้ว คำตอบก็คือ “ไม่ใช่เลย” แม้แต่เด็กทารกแรกเกิดก็สามารถจดจำเสียงของแม่ได้ตั้งแต่ก่อนคลอด เด็กอ่อนวัยเตาะแตะก็เข้าใจคำพูดของผู้ใหญ่ ได้ตั้งแต่ก่อนพูดเป็นถ้อยความ เด็กเล็กวัยอนุบาลก็เล่าเรื่องจากรูปภาพได้ตั้งแต่ก่อนอ่านหนังสือออก และบอกได้ว่าพี่น้องมีขนมมากกว่าตัวเอง ตั้งแต่ก่อนเรียนบวกลบเลขคณิต

การเรียนการสอนโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ตระหนักถึงความสำคัญของความรู้ที่ติดตัวเด็กมาสู่ห้องเรียน และใช้ความรู้ดังกล่าว (เรียกว่า “สิ่งที่รู้”) เป็นฐานไปสู่โมทัศน์ใหม่ที่ต้องการจะสอน (เรียกว่า “สิ่งที่ไม่รู้”) ด้วยขั้นตอนดังกล่าวนี้ เด็กนักเรียนสร้าง “โครงสร้างทางความรู้ (schema)” ซึ่งเป็นวิธีการจัดระบบความรู้ให้เป็นระเบียบ ตัวอย่างเช่น ในการเรียนรู้กระบวนการสังเคราะห์แสง เด็กเล็กอาจมีความรู้เรื่องพืช ดิน น้ำ และแสงแดดมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่ทราบว่าปัจจัยดังกล่าวเกี่ยวข้องกันอย่างไร ในคาบเรียนวิทยาศาสตร์ เด็กจึงจะได้เรียนรู้ขั้นตอนวิธีการที่ปัจจัยเหล่านี้ทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยให้พืชเจริญเติบโตด้วยกระบวนการที่เรียกว่า “การสังเคราะห์แสง” ดังนั้นครูที่ดีย่อมจะใช้ความรู้เดิมเรื่องพืชของนักเรียน มาช่วยให้เข้าใจความรู้ใหม่ที่กำลังเรียน ซึ่งจะเป็นการต่อยอด “โครงสร้างทางความรู้” เกี่ยวกับพืชของเด็ก

แต่ถ้าสมมติว่า นักเรียนอาศัยอยู่ที่ขั้วโลกเหนือมาตลอดชีวิต เด็กก็คงไม่มีประสบการณ์เรื่องดิน น้ำหรือพืชมาก่อนเลย ดังนั้นครูจะต้องใช้วิธีการอื่นในการปูโครงสร้างทางความรู้เดิมของเด็กเสียก่อน จึงค่อยเริ่มสอนเรื่องการสังเคราะห์ด้วยแสง

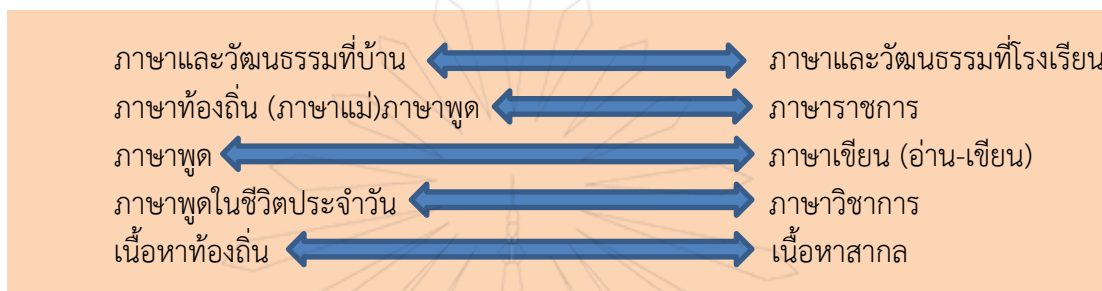
การศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาตระหนักในคุณค่าและยอมรับว่า เด็กกลุ่มชาติพันธุ์มีความรู้มากมายติดตัวมาสู่ห้องเรียน หน้าที่ของโรงเรียนก็คือ ใช้ความรู้นั้นเป็นพื้นฐานในการสอนความรู้ใหม่ ดังนั้นจึงใช้ภาษาและวัฒนธรรมที่บ้านเป็นฐานสำหรับการสอนภาษาและวัฒนธรรมที่โรงเรียนให้แก่เด็ก สื่อการเรียนการสอนก็ต้องผลิตขึ้นจากฐานความรู้ที่เด็กมี และครูผู้สอนก็ต้องผ่านการฝึกอบรมเรื่องการสอนโดยใช้โมทัศน์ “สิ่งที่รู้” เป็นสะพานเชื่อมโยงไปสู่ “สิ่งที่ไม่รู้” หรือความรู้ใหม่

2.3.2 การบริหารจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ (ทวิภาษา)

จากการศึกษาแผนงานวิจัย เรื่อง การใช้ภาษามลายูปาตานีของนักเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา-พหุภาษา จังหวัดยะลา จึงเห็นแนวทางการจัดการศึกษาที่คณะผู้วิจัยได้แนวคิดมาจากการประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2553 - 2559 ที่มีข้อค้นพบว่า นักเรียนจากโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และทักษะการอ่านสูงกว่านักเรียนจากโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ซึ่งตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาษา นั่นคือ มุ่งให้นักเรียนมีฐานทางภาษาที่เข้มแข็ง (ผ่านภาษาแม่ ซึ่งเป็นภาษาที่เด็กเข้าใจมากที่สุด) เพื่อเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ภาษาไทยและสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อย่างเป็นระบบ (ศูนย์ศึกษาและพัฒนาพื้นที่ภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560, หน้า 37-38) นักเรียนในโครงการทวิภาษาจะเรียนรู้ผ่านภาษามลายูถิ่นหรือที่เรียกว่า ภาษามลายูปาตานี ที่เป็นภาษาแม่ นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนทักษะพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน อย่างเป็นระบบ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาที่ใช้ในโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะเริ่มสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (8 ปี) โดยเพิ่มการเรียนการสอนภาษามลายูถิ่นตั้งแต่ปฐมวัยไปสู่สาระเพิ่มเติม

“มลายูศึกษา” ในช่วงชั้นที่สูงขึ้นจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจำนวนเวลาของการเรียนการสอนภาษาท้องถิ่นและการใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อในการเรียน การสอนจะลดลงเรื่อย ๆ ผกผันไปกับการเรียนภาษาไทยที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ, ภาษามลายูกลาง และภาษาอาหรับ เป็นต้น

หลักการและแนวคิดการจัดการเรียนการสอนทวิภาษาเต็มรูปแบบ “เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียนรู้จากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้” ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 แสดงการเชื่อมโยงระหว่างภาษาและวัฒนธรรมที่บ้านกับภาษาและวัฒนธรรมที่โรงเรียน ภาษาท้องถิ่นกับภาษาราชการ ภาษาพูด และภาษาเขียน ภาษาพูดในชีวิตประจำวันกับภาษาวิชาการ และเนื้อหาท้องถิ่นกับเนื้อหาสากล

ที่มา : สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2562, หน้า 74)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ เป็นการเรียนการสอนที่มีการเชื่อมโยงระหว่างภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ ซึ่งทำให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก จึงส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่สูงขึ้น

2.4 การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นวิธีการเทคนิคหนึ่งที่สามารถทำให้องค์กรทราบถึงสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจและยอมรับสภาพต่าง ๆ ขององค์กรมากขึ้น และสามารถนำไปการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรตามสถานการณ์ในอนาคต โดยผู้วิจัยได้นำเทคนิค SWOT นี้ มาใช้เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกขององค์กร รวมทั้งนำมาเป็นกรอบการวิจัยในครั้งนี้

2.4.1 ความหมายของ SWOT

นันทิยา หุตานุกัฏ และณรงค์ หุตานุกัฏ (2544, หน้า 1-27) ได้ให้ความหมายของคำว่า SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงาน ภายในที่องค์กรทำได้ดี

2. จุดอ่อน (Weaknesses) หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบ และด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ หรือ หมายถึง การดำเนินงาน ภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี

3. โอกาส (Opportunities) หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวย ให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินของ องค์กร

4. อุปสรรค (Threats) หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวาง การทำงานขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหา ต่อองค์กร

บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถ เปลี่ยนกลับซึ่งกันและกันเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้ เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ SWOT เป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิด การทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

สรุปได้ว่า ความหมายของ SWOT หมายถึง เทคนิควิธีการวิเคราะห์องค์กรตาม องค์กรประกอบทั้ง 4 อย่าง ได้แก่ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อม ภายนอกขององค์กร เพื่อนำไปวางแผนการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงองค์กรตาม สถานการณ์ในอนาคต

2.4.2 กระบวนการและขั้นตอนการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันขององค์กรเป็นกลยุทธ์ที่องค์กรสามารถสร้างขึ้นเพื่อให้เกิด ความเหมาะสมสำหรับองค์กรของตนเอง ซึ่งวิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์สถานะขององค์กรและ กระบวนการ กำหนดกลยุทธ์มีหลายวิธีด้วยกัน หนึ่งในวิธีการเหล่านี้ คือ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SWOT ดังนี้ (นันทิยา หุตานูวัตร และณรงค์ หุตานูวัตร, 2544; ปรีดี โชติช่วง, 2539)

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานและภายในหน่วยงาน

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ที่มีผลกระทบต่อองค์กรมีปัจจัย ที่สำคัญในการวิเคราะห์ดังนี้ (General Environment) (สมยศ นาวิกการ, 2544, หน้า 24-25; สุพานี สฤษฏ์วานิช, 2553, หน้า 136)

1) สภาพแวดล้อมภายนอก คือปัจจัยที่อยู่ภายนอกและไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมระยะสั้นของผู้บริหารระดับสูง ซึ่งสภาพแวดล้อมภายนอกจะมีอยู่สองส่วนคือ สภาพแวดล้อมการดำเนินงานและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน (Task Environment) จะประกอบด้วยปัจจัยที่กระทบและถูกกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงาน ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รัฐบาล ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ชุมชน คู่แข่งขัน และกลุ่มผลประโยชน์ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป (General Environment) จะประกอบด้วยปัจจัยที่ไม่กระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานระยะสั้นปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจระยะยาวได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี การเมือง และกฎหมาย

2) ผลกระทบต่อหน่วยงาน ได้แก่ ด้านบวก คือสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งต้องคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และการแข่งขันเพื่อการแสวงหาประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเหล่านี้ เช่น การพัฒนาของคอมพิวเตอร์ การเปลี่ยนแปลงของประชากร และการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติ และการแข่งขันจากต่างประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะทำให้ความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไป ด้านลบ คือสภาพแวดล้อม ภายนอกที่คุกคามต่อการดำเนินงานขององค์กร เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและการแข่งขัน

1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ที่มีผลกระทบต่อองค์กรมีตัวแปรที่สำคัญในการวิเคราะห์ คือ (Corporate Resource) (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2546, หน้า 127-128; สมยศ นาวินการ, 2544, หน้า 24-25)

1) สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน ได้แก่ โครงสร้างวัฒนธรรม และทรัพยากรขององค์กร โครงสร้างจะแสดงให้เห็นถึงการรวมกลุ่มงาน ความสัมพันธ์ทางอำนาจ หน้าที่ การไหลเวียนของงาน (Work Flow) การติดต่อสื่อสารภายใน (Informal Communication) ซึ่งวัฒนธรรมองค์กร (Corporate Culture) จะหมายถึง ความเชื่อ ความคาดหวัง และค่านิยมร่วมกันโดยทั่วไป จะปรากฏขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานที่ระบุถึงพฤติกรรมที่ยอมรับกันของบุคคลตั้งแต่ผู้บริหารลงมาจนถึงพนักงานระดับล่างสุดส่วนทรัพยากรขององค์กร (Corporate Resource) จะหมายถึงทรัพย์สินทุกอย่างภายในองค์กร ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัตถุดิบ เทคโนโลยี และทักษะ เป็นต้น

2) ผลกระทบต่อหน่วยงาน ได้แก่ ด้านบวก คือการดำเนินงานภายใน องค์กรที่ต้องวิเคราะห์การดำเนินงานภายใน เช่น การบริหารการเงิน การตลาด การวิจัยและพัฒนาเพื่อพิจารณาถึงจุดแข็งของการดำเนินงานภายในเหล่านี้เป็นระยะ และใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของการดำเนินงานเหล่านี้ไปสู่สมอด้านลบ คือ การดำเนินงานภายในองค์กรที่ไม่สามารถกระทำได้ดี เช่น การบริหาร การเงิน การตลาดการวิจัยและพัฒนา จะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิสัยทัศน์ หรือกำหนดทางเลือก

การกำหนดวิสัยทัศน์ หรือกำหนดทางเลือก เป็นสิ่งสำคัญที่สามารถกำหนดด้วยขั้นตอนของการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SWOT ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือ

ทางเลือกขององค์กรร่วมกัน ได้แก่ ความสนับสนุนของผู้นำ และการเพิ่มข้อมูลจากบุคคลภายนอกองค์กร

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์

กำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ ภายหลังจากวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน และปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อมาวิเคราะห์ถึงผลด้านลบของแต่ละด้านของปัจจัย เพื่อนำส่วนที่ควรปรับปรุงและพัฒนา นำไปสู่การกำหนดแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาองค์กรต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาองค์กร โดยการกำหนดการแก้ไขปัญหาวิกฤตก่อน และเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา รวมไปถึงความสัมพันธ์ของแต่ละปัญหาต่าง ๆ ด้วย โดยกำหนดออกเป็นแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว ซึ่งแผนระยะสั้นมุ่งแก้ไขปัญหาคือเป็นรูปธรรม ส่วนแผนระยะยาวเป็นการแก้ไขปัญหาเป็นขั้นตอน ๆ ที่ต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไขและพัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 สร้างความเข้าใจร่วมกันทุกระดับ

การสร้างความเข้าใจร่วมกันในประโยชน์ของการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก รวมไปถึงการสร้างการยอมรับในส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดีของการทำงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพปัญหาที่แท้จริงและเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดมากที่สุด โดยสมาชิกในองค์กรจะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

สรุปได้ว่า กระบวนการและขั้นตอนการวิเคราะห์ SWOT มีอยู่ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานและภายในหน่วยงาน 2) กำหนดวิสัยทัศน์ หรือกำหนดทางเลือก 3) กำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ 4) วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และ 5) สร้างความเข้าใจร่วมกันทุกระดับ

2.4.3 คุณลักษณะของกระบวนการวิเคราะห์ SWOT

นันทิยา หุตานวัตร และณรงค์ หุตานวัตร (2544, หน้า 9-16) กล่าวถึง คุณลักษณะของกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมทุกระดับ

ผู้นำหลักเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและมีส่วนร่วมสูงสุดในการกำหนดกลยุทธ์ของกลุ่ม ผู้นำหลัก จะเป็นผู้คิดริเริ่มค้นหาปัจจัยและตัดสินใจ ตลอดจนสามารถเสนอกกลยุทธ์ทางเลือกได้ ข้อสรุปดังกล่าว สอดคล้องกับงานของ Milikaen and Volrath (1991) Wheelen and Hunger (1992) และ Isel and Evert (1977, อ้างในนันทิยา หุตานวัตร และณรงค์ หุตานวัตร, 2544, หน้า 10) ที่ระบุว่า ผู้นำหลักของ องค์กรจะเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการพัฒนากลยุทธ์และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

2) กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นเวทีการเรียนรู้ระหว่างผู้นำระดับต่าง ๆ 3 ลักษณะ ได้แก่ ประการแรก ผู้นำหลักสามารถถ่ายทอดข้อมูลสู่ผู้นำระดับกลาง ประการที่สอง ผู้นำระดับกลางได้เรียนรู้ประสบการณ์จากผู้นำหลัก และประการสุดท้าย ผู้นำทุกกลุ่มได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน กระบวนการเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เข้าร่วมต้องคิดอย่างจริงจัง ต้องเสนอความคิดของตน

ต่อกลุ่ม ต้องอภิปรายโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และที่สำคัญต้องตัดสินใจเลือกทิศทางและกลยุทธ์ของกลุ่ม

3) การใช้เหตุผล

กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นกระบวนการที่เป็นระบบซึ่งเอื้อให้เกิดการใช้เหตุผลในการคิดและตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ ผู้เข้าร่วมต้องใช้ความคิด และอภิปรายถึงเหตุผลต่าง ๆ ในการตัดสินใจ ซึ่งทำให้เกิดความรอบคอบในการกำหนดกลยุทธ์หลายครั้งที่กลุ่มมีการโต้แย้งอภิปราย และแบ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้าน กระทั่งต้องใช้คะแนนเสียงเป็นตัวชี้ขาดการเลือกข้อสรุปหนึ่ง ๆ

4) การใช้ข้อมูล

การใช้ข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้เข้าร่วมจะต้องใช้ข้อมูลในการวางแผนกลยุทธ์ หรือผู้เข้าร่วมมีข้อมูลน้อยหรือไม่มีกลยุทธ์ที่ได้จะไม่มีฐานของความจริงของกลุ่ม โอกาสที่จะกำหนดกลยุทธ์ผิดพลาดเป็นไปได้ยาก ข้อมูลที่ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT มาจาก 3 แหล่ง ดังนี้ 1) จากประสบการณ์การทำงานของ ผู้เข้าร่วม 2) จากผลการศึกษาวิเคราะห์ห้องครุ และ 3) จากแหล่งข้อมูลภายนอก เช่น วิทยากรที่เชิญมาให้ความรู้และเพิ่มเติมข้อมูล เป็นต้น ข้อมูลที่นำมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT นั้นต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องโดยข้อมูลจากทั้งสามแหล่งจะตรวจสอบความถูกต้องซึ่งกันและกัน ยิ่งไปกว่านั้นข้อมูลนั้น ๆ ต้องเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อกลุ่มทั้งบวกและลบ ข้อมูลที่สำคัญและถูกต้องนี้ทำให้เกิดผลดีต่อกระบวนการ SWOT 3 ประการคือ 1) เอื้อให้เกิดการมองการณ์ไกลได้ดี 2) กำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับสถานการณ์และ 3) ระบุจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

5) การกระตุ้นให้คิดและเปิดเผยประเด็นที่ซ่อนเร้น

กระบวนการวิเคราะห์ SWOT อำนาจให้เกิดการคิดวิเคราะห์สูง เพราะผู้เข้าร่วมจะเป็นศูนย์กลางของกระบวนการ ผู้เข้าร่วมจะเป็นผู้กระทำการต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอน หากผู้เข้าร่วมทำไม่ได้ในขั้นตอนใดก็ไม่สามารถข้ามไปได้ดังนั้นกระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิด การวิเคราะห์ และการอภิปรายโต้แย้งเพื่อบรรลุถึงการตัดสินใจร่วมกัน ด้วยเหตุแห่งการใช้ความคิดและการโต้แย้ง กระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงสร้างสรรค์ให้เกิดการคิด การมอง และความเข้าใจแง่มุมใหม่ โดยผู้เข้าร่วมอาจจะยังไม่เคยคิดหรือเห็นแง่มุมใหม่นี้มาก่อน ซึ่งก่อให้เกิดการเปิดเผยประเด็นที่ซ่อนเร้นของกลุ่มหรือคลี่คลายสถานการณ์ที่ ซบซ่อนให้เห็นได้ชัดเจนขึ้น (ไม่ใช่เป็นประเด็นซ่อนเร้นโดยความตั้งใจของใคร แต่เป็นประเด็นซ่อนเร้นโดยสถานการณ์) ความขัดแย้งดังกล่าวมีผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

6) การเป็นเจ้าของพันธะสัญญา

จากการที่ผู้เข้าร่วมเป็นผู้คิด วิเคราะห์ ใช้เหตุผลอภิปรายแลกเปลี่ยน จนกระทั่งนำไปสู่การตัดสินใจของเขาเองในการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ของกลุ่ม กระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงช่วยสร้างให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของแผนงานและเกิดความผูกพันต่อ

การนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ การเป็นเจ้าของที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนประการหนึ่ง คือ การกล่าวถึงแผนโดยใช้คำว่า แผนของเราของผู้เข้าร่วม

อย่างไรก็ดี การปฏิบัติตามแผนยังต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไข หรือมีตัวแปรบางอย่างที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนนั้น ๆ ได้ ดังนั้นกระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงควรใช้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำเพื่อให้เกิดการปรับแผนให้ทันต่อสถานการณ์ และเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลง

7) การปฏิบัติทันที

จากการที่กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เปิดเผยให้เห็นจุดอ่อนที่เป็นปัญหา ซึ่งผู้เข้าร่วมพิจารณาว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข เมื่อเสร็จสิ้นการวางแผนผู้เข้าร่วมจะมีปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ ทันที หรือบางครั้งอาจจะไม่รจนสิ้นสุดกระบวนการ เขาตัดสินใจแก้ไขปัญหานั้น ๆ เลย จึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการวิเคราะห์ SWOT ทำให้เกิดผลทางการปฏิบัติทันที

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของกระบวนการวิเคราะห์ SWOT สามารถบ่งบอกถึงการมีส่วนร่วมทุกระดับ การเกิดกระบวนการเรียนรู้ การใช้เหตุผล การใช้ข้อมูล กระตุ้นให้คิดและเปิดเผยประเด็นสำคัญ การเป็นเจ้าของพันธะสัญญา และเกิดการปฏิบัติได้ทันที

2.4.4 ปัญหาในการทำกระบวนการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ SWOT ขององค์กรมีข้อที่ควรคำนึง 4 ประการ ดังนี้ (Goodstein et al., 1993, อังโน นันทิยา หุตานวัตร และณรงค์ หุตานวัตร, 2544, หน้า 7) ดังนี้

1. องค์กรต้องกำหนดก่อนว่าองค์กรต้องการที่จะทำอะไร
2. การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคต้องกระทำในช่วงเวลาขณะนั้น
3. องค์กรต้องกำหนดปัจจัย (Key Success Factors) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน

ให้ถูกต้อง

4. องค์กรต้องประเมินความสามารถของตนให้ถูกต้อง

นอกจากข้อที่ควรคำนึงยังมีปัญหาที่ควรระวัง ดังนี้ (Sovemen et al., 1986 อัง โน, นันทิยา หุตานวัตร และณรงค์ หุตานวัตร, หน้า 6)

1. การระบุจุดอ่อนต้องกระทำอย่างซื่อสัตย์ และบางครั้งจุดอ่อนเฉพาะอย่างหนึ่งของเฉพาะบุคคล
2. การจัดการกับกลไกการป้องกันตนเองต้องกระทำอย่างรอบคอบ
3. แนวโน้มการขยายจุดแข็งที่เกินความเป็นจริง
4. ความใกล้ชิดกับสถานการณ์ทำให้มองสถานการณ์ขององค์กรไม่ชัดเจน
5. การกำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลต้องระบุให้ชัดเจน
6. ข้อมูลไม่เพียงพอ และข้อมูลสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็ยงเบน นอกจากนี้

การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกอาจเป็นโอกาสหรืออุปสรรคก็ได้

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการดำเนินการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมของการกำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัย ที่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (เชิงคุณภาพ) ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบและขอบเขตของระเบียบวิธีวิจัยหรือ กระบวนการวิจัยดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการศึกษา โดยสรุปดังต่อไปนี้

2.5.1 การศึกษาเอกสาร

การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสารนั้น โดยเบื้องต้นทางผู้ศึกษาได้ดำเนินการกระบวนการศึกษา ตามระเบียบ วิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัย เชิงเอกสาร โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.5.2 หลักการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าใช้กันโดยทั่วไปในแขนงวิชาทางสังคมศาสตร์ เป็นรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ถาม และผู้ตอบ ภายใต้กฎเกณฑ์มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2561, หน้า 74) ดังนั้นการสัมภาษณ์จึงใช้ได้ทั่วไปโดยไม่จำกัดว่าผู้ให้ข้อมูลจะมีระดับการศึกษาสูงต่ำเพียงใด ลักษณะสำคัญของการสัมภาษณ์คือ มีความยืดหยุ่น ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสอธิบายขยายความหรือซักถามคำถามเพิ่มเติมติดต่อกันเพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจจุดประสงค์ของผู้สัมภาษณ์ ทั้งยังสามารถเปลี่ยนสถานการณ์หรือหาทางวกกลับเมื่อผู้พูดตอบไม่ตรงคำถาม ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ในขณะที่สัมภาษณ์สามารถสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ตอบได้ ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสสังเกตสีหน้าท่าทาง ความรู้สึก ปฏิกริยาที่ซ่อนเร้นไว้ในใจ ที่แสดงออกมาในขณะที่พูดและไม่พูด โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการสัมภาษณ์ไว้ดังนี้

1) ความหมายของการสัมภาษณ์

พยอม วงศ์สารศรี (2542, หน้า 163) การสัมภาษณ์ คือ การสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมาย (Interview is a Conversation With a Purpose) ฉะนั้น คำถามที่ใช้ถามต้องใช้ภาษาที่เหมาะสม มีการเตรียมการล่วงหน้า สิ่งที่ต้องระวัง คือ อคติของผู้สัมภาษณ์

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2543, หน้า 70) กล่าวว่า การสัมภาษณ์เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสนทนา ซักถามและโต้ตอบแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้สัมภาษณ์มีการเก็บข้อมูลด้วยการ สังเกตบุคลิกภาพ กริยาท่าทาง การพูด เจตคติ ขณะที่สัมภาษณ์เพื่อนำมาพิจารณาสรุปผลตามปัญหาการวิจัยที่กำหนดไว้

นพ ศรีบุญนาท (2546, หน้า 37) การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาหรือการติดต่อโดยใช้ถ้อยคำ โดยปกติแล้วจะกระทำ โดยบุคคลสองฝ่าย โดยมีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะเจาะจงบางอย่าง

วรรณิ แกมเกตุ (2551, หน้า 249) และ ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์ (2557, หน้า 198) กล่าวว่า การสัมภาษณ์เป็นการรวบรวมข้อมูลแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) อาศัยการสนทนาซักถามระหว่างผู้สัมภาษณ์ และผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งผู้สัมภาษณ์ควรมีมนุษยสัมพันธ์ค่อนข้างสูง จึงทำให้การสัมภาษณ์บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

สมชาย วรกิจเกษมสกุล (2554, หน้า 238) กล่าวว่า การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาอย่างมีจุดประสงค์ระหว่าง ผู้เก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรม และคุณลักษณะที่ต้องการ

สรุปได้ว่า การสัมภาษณ์ หมายถึง วิธีการหรือเครื่องมือการประเมินชนิดหนึ่งซึ่งเกิดกับบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งผู้สัมภาษณ์ต้องมีวัตถุประสงค์และจุดหมายของการสัมภาษณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลที่กำหนดไว้

2) ประเภทของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์มีหลายประเภท โดยเฉพาะในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้มีผู้คิดและพัฒนาขึ้นหลายแบบ ซึ่งอาจจะใช้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล หรือสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม และใช้เวลามากหรือน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะและประเภทของการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้อาจแบ่งออกได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ (ฉวีวรรณ ธงชัย, 2550)

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) การสัมภาษณ์แบบนี้มีลักษณะคล้ายกับการใช้แบบสอบถาม และเป็นวิธีที่ใช้ได้ค่อนข้างง่ายสำหรับนักสัมภาษณ์ เพราะคำถามต่าง ๆ ได้ถูกกำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์ขึ้นใช้ประกอบการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าแล้ว ลักษณะของการสัมภาษณ์จึงเป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดแน่นอนตายตัว จะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามแบบเดียวกัน มีลำดับขั้นตอนเรียงเหมือนกัน สำหรับการตั้งคำถามแบบนี้เป็นไปในทำนองเดียวกันกับการตั้งคำถามในแบบสอบถาม คือ มีทั้งคำถามที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจง และคำถามที่ให้ตอบได้ตามความต้องการ การสัมภาษณ์แบบนี้มักจะกระทำในเงื่อนไขต่อไปนี้

ก. ผู้วิจัยต้องการข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างบุคคลเป็นจำนวนมาก ฉะนั้นการสัมภาษณ์จะต้องใช้คำถามที่เหมือน ๆ กัน เพื่อให้แน่ใจได้ว่าความแตกต่างของข้อมูลที่ได้รับไม่ใช่ผลสืบเนื่องมาจากการตั้งคำถามที่แตกต่างกัน

ข. ผู้วิจัยมักมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามหลักการเพื่อให้ได้ตัวอย่างที่จะเหมาะสมกับความต้องการ

ค. ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชนที่ตนจะศึกษาพอสมควร เพื่อที่จะได้ตั้งคำถามที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และสามารถตีความหมายของข้อมูลได้

ง. เรื่องที่ศึกษาจะเป็นเรื่องเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มิใช่ต้องการที่จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทั้งหมด

จ. ผู้ที่เป็นผู้สัมภาษณ์มักจะมีใช้ตัวผู้วิเคราะห์ข้อมูลเอง

ฉ. ผู้สัมภาษณ์มักจะใช้แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูล

ช. ผู้สัมภาษณ์มักจะไม่ได้อยู่ร่วมและสังเกตการณ์ในชุมชนเป็นเวลานาน

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการนี้จะได้ผลเต็มที่ก็ต่อเมื่อผู้สัมภาษณ์เตรียมการล่วงหน้าไว้อย่างดี เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยปกตินักวิจัยเชิงคุณภาพมักไม่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ชนิดนี้เป็นวิธีการหลัก เพราะไม่ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมเพียงพอ โดยเฉพาะในแง่วัฒนธรรม ความหมายและความรู้สึกนึกคิด

2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non Structure Interview) การสัมภาษณ์แบบนี้เป็นวิธีการที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพและในทางมานุษยวิทยา และเป็นแบบที่มักจะควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม มักจะใช้กับการวิจัยทางชาติพันธุ์วรรณา ซึ่งต้องการข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมของกลุ่มชนและข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ยังไม่มีผู้รวบรวมมาก่อน ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบนี้จะถูกนำมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพและเข้าใจปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมในการสัมภาษณ์แบบนี้ตัวผู้วิจัยหรือผู้วิเคราะห์ข้อมูลมักจะเป็นผู้สัมภาษณ์เอง จึงรู้ว่าต้องการข้อมูลแบบใด เพื่อวัตถุประสงค์ใด ฉะนั้น จึงตั้งคำถามในขณะที่สัมภาษณ์ได้ โดยอาจจะเตรียมแนวคำถามกว้าง ๆ มาล่วงหน้า การสัมภาษณ์แบบนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 4 แบบย่อย ๆ ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ การสัมภาษณ์แบบนี้มีความยืดหยุ่นมาก เพราะมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระที่จะอธิบายแนวความคิดของตนเองไปเรื่อย ๆ ในบางครั้งผู้สัมภาษณ์เพียงแต่กล่าวนำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบแนวความต้องการ แล้วให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องโดยอิสระ ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มองเห็นสภาพและความยุ่งยากของปัญหาได้ ฉะนั้นการสัมภาษณ์แบบนี้จึงเหมาะที่จะใช้กับเรื่องที่ผู้วิจัยไม่ต้องการกำหนดกรอบแนวคิดเฉพาะเจาะจงสำหรับข้อมูลที่ได้รับ หากแต่มีแนวความคิดทางด้าน ทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ อยู่บ้างแล้ว ในการสัมภาษณ์แบบนี้ ผู้วิจัยต้องวางแนวข้อคำถามไว้คร่าว ๆ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้ออกมาเหล่านั้น

2.2 การสัมภาษณ์แบบมีจุดความสนใจเฉพาะ (Focus Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) การสัมภาษณ์แบบนี้หมายถึง การสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์มีจุดสนใจอยู่แล้ว จึงพยายามหาคำตอบหรือความสนใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้เข้าสู่จุดที่สนใจ ทั้งนี้เพราะในบางครั้งผู้สัมภาษณ์อาจจะไม่ต้องการทราบเหตุผลหรือข้อเท็จจริงในเรื่องหนึ่งเรื่องใดทุกขั้นตอน เพราะอยู่นอกเหนือขอบเขตของการวิจัยในขณะนั้น จึงเลือกสัมภาษณ์เอาแต่จุดที่ต้องการ ฉะนั้น ลักษณะที่สำคัญของการสัมภาษณ์แบบนี้จึงอยู่ที่ว่าผู้วิจัยจะต้องรู้ก่อนแล้วว่าต้องการข้อมูลอะไร ชนิดใด เมื่อเห็นว่าผู้ถูกสัมภาษณ์พูดนอกเรื่องหรือนอกเหนือ จากจุดที่สนใจก็พยายามโยนเข้าหาประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ อย่างไรก็ตามการทำเช่นนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความชำนาญของผู้สัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่ เพราะจะต้องรวดเร็วหรือตัดบทโดยไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกไม่สบายใจและไม่อยากจะทำให้ความร่วมมือ

2.3 การตะล่อมกลุ่มเกลา (Probe) หมายถึงการชักถามที่ล้วงเอาส่วนลึกของความคิดออกมา คือ การสัมภาษณ์อย่างชนิดที่จะต้องล้วงเอาความจริงจากผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ผู้วิจัยจะต้องใช้วาทศิลป์เพื่อให้ผู้ตอบเล่าเรื่องออกมาทั้งหมด การสัมภาษณ์แบบนี้เจ้าหน้าที่สอบสวน ตำรวจหรือทนายความมักใช้กัน แม้นักวิจัยเองก็ต้องใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนี้อย่างมาก โดยเฉพาะในคำถามที่เกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย หรือปัญหาทางครอบครัว เป็นต้น เพราะตามปกติผู้ตอบไม่ยอมบอกความจริง แต่นักวิจัยจะต้องถามเพื่อค้นหาความจริงให้ได้ ในกรณีนี้ผู้ตอบจงใจหรืออาจไม่จงใจที่จะไม่ให้ข้อมูล แต่ผู้วิจัยจำเป็นต้องได้ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยก็จะพยายามใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่จะล้วงเอาข้อมูลออกมาให้ได้ โดยรุกผู้ตอบด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ตั้งคำถามจากเหตุการณ์สมมติ (Hypothetical Question) ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถามว่าสิ่งที่น่าจะเป็นหรือควรจะเป็น ในเหตุการณ์ที่กำลังชักถามกันอยู่นั้นคืออะไร เพื่อบังคับให้ผู้ตอบต้องเปรียบเทียบสภาพที่ปรากฏกับสภาพที่ควรจะเป็น หรืออาจตั้งคำถามโดยตีขลุม สรุปความว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้ตอบแสดงปฏิกิริยาโดยไม่ทันระวังตัว วิธีการล้วงข้อมูลเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องแสดงท่าทีค่อนข้างก้าวร้าว จึงเป็นวิธีที่ไม่ควรนำมาใช้พร่ำเพรื่อ และนักวิจัยที่ยังมีประสบการณ์น้อยไม่ควรนำมาใช้ เพราะอาจควบคุมสถานการณ์ที่เกิดจากปฏิกิริยาของผู้ตอบไม่ได้

2.4 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) หมายถึงการสัมภาษณ์โดยกำหนดตัวผู้ตอบบางคนเป็นการเฉพาะเจาะจงเพราะผู้ตอบนั้น มีข้อมูลที่ตีสึกซึ่งกว้างขวางเป็นพิเศษเหมาะสมกับความต้องการของผู้วิจัย ซึ่งเรียกบุคคลประเภทนี้ว่า “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” ผู้วิจัยจะต้องหาให้พบว่าในสนามที่ตนทำการวิจัยอยู่นั้น ใครบ้างเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ตนควรไปสัมภาษณ์ เมื่อกำหนดตัวได้ถูกต้องแล้วก็ดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบใดก็ได้ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยปกติผู้นำชุมชนในสนามที่ทำการวิจัยมักเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ดี เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส แต่ก็ไม่เสมอไป เพราะผู้นำบางคนก็ห่างเหินกับชุมชน บางครั้งเราจะพบว่าบุคคลอื่นเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ดีกว่าผู้นำชุมชน เช่น ภรรยาผู้ใหญ่บ้านรู้เรื่องในหมู่บ้านดีกว่าผู้ใหญ่บ้าน ภารโรงรู้เรื่องของโรงเรียนดีกว่าครูใหญ่ โดยปกติเราไม่ถือว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เรากำลังเก็บข้อมูล แต่ถือว่าเขาเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกระแสหลัก (Mainstream) ของกลุ่มหรือของชุมชน เป็นผู้ที่มีข้อมูลที่ทันสมัยหรือทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนั้นยังต้องเป็นคนที่ชอบแสดงความคิดเห็นและเป็นผู้ที่มีความละเอียดอ่อนมากกว่าคนอื่น ๆ ในชุมชน โดยเฉพาะในเชิงวัฒนธรรม กล่าวคือเป็นผู้ที่ผูกคึดหรือพยายามหาคำอธิบายให้กับแบบแผนพฤติกรรมที่คนในชุมชนกระทำกันจนเคยชินเห็นเป็นเรื่องธรรมดา มองเห็นข้อแตกต่างด้านค่านิยมความเชื่อที่คนในชุมชนของตนมีเมื่อเทียบกับชุมชนอื่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความสามารถจะตอบคำถามของผู้วิจัยโดยมองครอบคลุมทั้งระบบวัฒนธรรมของตน เห็นความเชื่อมโยงในองค์ประกอบต่าง ๆ บางครั้งเขาก็จะเป็นเหมือน “นายหน้า” หรือผู้โน้มน้าวให้คนอื่นในชุมชนรับแบบแผนวัฒนธรรมบางอย่างที่เขาเห็นว่าเหมาะสมด้วย เช่น เจ้าอาวาส ที่อยากให้ชาวบ้านเลิกเล่นการพนัน เป็นต้น

การใช้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญควรใช้มากกว่าคนหนึ่งคน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย นอกจากนี้นักวิจัยต้องเข้าใจว่า คุณค่าของผู้ให้ข้อมูลสำคัญอยู่ที่แง่มุมการมองปรากฏการณ์แบบคนใน (Emic) ของเขา นักวิจัยจึงไม่ควรเอาความคิดของผู้วิจัยไปใส่ในระบบคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจนเขาสูญเสียทัศนะแบบคนใน

วิธีแสวงหาผู้ให้ข้อมูลสำคัญอาจทำได้โดยให้ชาวบ้านช่วยกันระบุชื่อผู้รู้ในชุมชนของเขา แล้วเอาชื่อที่ถูกระบุซ้ำกันบ่อยที่สุดมาเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดตัวผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

นอกเหนือไปจากการสัมภาษณ์ชนิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว การเงี่ยหูฟัง (Eavesdropping) ก็เป็นเทคนิคของการวิจัยเชิงคุณภาพอีกอย่างหนึ่งที่นักวิจัยจะไปใช้ได้ การเงี่ยหูฟังคือการได้ข้อมูลจากคำสนทนาของผู้อื่นโดยที่ผู้วิจัยไม่ต้อง ตั้งคำถามเอง เพียงแต่ไปอยู่ในที่ที่เป็นแหล่งข้อมูล แล้วนั่งฟังเฉย ๆ ก็จะได้ข้อมูลที่ต้องการรวบรวม การเงี่ยหูฟังไม่ถือเป็นการผิดจรรยาบรรณแต่อย่างใด ผู้วิจัยต้องตรวจสอบข้อมูลเช่นกัน เพราะอาจมีผู้ตั้งใจพูดให้เข้าหูผู้วิจัยก็ได้ ข้อแตกต่างระหว่างการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ มีดังนี้

1. ในการตั้งคำถามสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการนั้น ถ้าหากตั้งคำถามไม่ดีแล้วจะได้ข้อมูลคลาดเคลื่อนหรือไม่ได้ข้อมูล และถ้าหากผู้สัมภาษณ์ไม่ใช่ผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยแล้วก็จะสัมภาษณ์เฉพาะที่มีคำถามอยู่เท่านั้น ข้อมูลสำคัญอาจจะหลุดหายไปได้ สำหรับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการนั้น เราสามารถสร้างคำถามหรือดัดแปลงคำถามในขณะที่สัมภาษณ์ได้ จึงได้เปรียบการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการอยู่มาก และยังสามารถยืดหยุ่นได้ในการสร้างคำถามหาข้อมูลที่เห็นว่าเกี่ยวข้องต่อไปได้เรื่อย ๆ โดยไม่มีข้อจำกัด ทำให้ข้อมูลละเอียดลึกซึ้งและถูกต้องมากกว่า แต่ก็มีปัญหาเหมือนกันเวลาที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ช่างพูด ชักถาม จะรู้สึกผิด และตั้งคำถามต่อไปได้ยาก หรือบางทีก็อยู่ในสภาวะไม่รู้จะถามอะไรก่อน เพราะรู้สึกว่าคุณมโนใจทุกเรื่อง

2. การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการแม้จะมีข้อดีที่จะทำให้สามารถเจาะลึกหาข้อมูลไปได้เรื่อย ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ตนศึกษาเป็นอย่างมาก แต่เป็นข้อมูลที่ได้อาจเปรียบเทียบหรือวิเคราะห์เชิงสถิติได้ลำบาก ไม่เหมือนกับข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

3. ในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์จะรู้สึกกลัว และเมื่อน้อยกว่าถูกสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

4. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เน้นคุณภาพของผู้สัมภาษณ์มากกว่า เพราะไม่มีแบบสัมภาษณ์หรือแนวสัมภาษณ์ที่แน่นอนชัดเจนเป็นแนวทางแก่ผู้สัมภาษณ์ เช่นในการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ

5. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเหมาะสำหรับการรวบรวมข้อมูล ในขั้นการสำรวจหรือการตั้งสมมติฐาน ผู้วิจัยมักไม่มีความรู้ในเรื่องที่ถาม ส่วนการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการเหมาะสำหรับการตรวจสอบข้อมูลเพื่อความแน่ใจ โดยผู้วิจัยมีความรู้ในเรื่องที่ถามอยู่แล้ว โดยปกติถ้าผู้วิจัยคิดจะใช้บริการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการในการวิจัย ควรทำการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการเพื่อเป็นการศึกษาเบื้องต้น (Preliminary Study) ก่อนเป็นเวลาประมาณ 2-3 สัปดาห์เพื่อให้

สามารถกำหนดประเด็นปัญหาที่สำคัญและแนวทางของคำตอบที่จะได้รับ แล้วจึงนำข้อมูลนี้ไปสร้างแบบสัมภาษณ์ต่อไป

3) ขั้นตอนของการสัมภาษณ์

ฉวีวรรณ (2550) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะแบบเป็นทางการ มีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไปสัมภาษณ์ คือใคร มีจำนวนเท่าไรโดยเฉพาะในการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ

2. เตรียมงานขั้นต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รายชื่อ ที่อยู่ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างทุกคน

3. วางแผนการสัมภาษณ์ โดยเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสม

4. ซ้อมสัมภาษณ์บุคคลอื่นที่มีใช้ผู้ตอบก่อนเพื่อจะได้แก้ไขคำถามให้สมบูรณ์ถูกต้อง ควรมีตัวอย่างคำถามหลาย ๆ อันไว้ใช้สับเปลี่ยนกันตามความเหมาะสม

5. เตรียมอุปกรณ์จัดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

6. ติดต่อกับผู้ถูกสัมภาษณ์โดยนัดหมายเวลาไว้ล่วงหน้า

ขั้นตอนที่ 2 เริ่มการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนต่อไปนี้

1. แนะนำตนเองต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ควรให้ความสำคัญและยกย่องผู้ถูก สัมภาษณ์

2. สร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเองด้วยการสนทนาทักทายด้วยอัธยาศัยดี

3. บอกวัตถุประสงค์ในการมาสัมภาษณ์พร้อมทั้งให้คำสัญญาว่าจะเก็บเป็น

ความลับ

4. ถ้าจำเป็นต้องจัดบันทึก หรือใช้เครื่องบันทึกเสียง ต้องแจ้งให้ผู้ถูก สัมภาษณ์

ทราบ

5. พุดคุยเป็นการอุ่นเครื่องก่อนที่จะเริ่มสัมภาษณ์จริง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์ นักวิจัยควรปฏิบัติดังนี้

1. ใช้คำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้า เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

2. ควรเป็นนักฟังที่ตั้งใจฟังและติดตาม รู้จักป้อนคำถามให้เหมาะสมกับจังหวะ

ของผู้ตอบ

3. ใช้ภาษาที่สุภาพเข้าใจง่าย ระวังเป็นพิเศษในกรณีที่ผู้วิจัยไม่รู้ภาษาของผู้ตอบ

ดีพอ และในกรณีที่ต้องใช้ล่าม

4. ทำให้ผู้สัมภาษณ์รู้สึกว่าจะเปิดเผยระหว่างการสัมภาษณ์เป็นเรื่องพิเศษเฉพาะตัว เพื่อที่จะทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดความเต็มใจที่จะให้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ

5. โดยทั่ว ๆ ไปแล้วก่อนจะสัมภาษณ์ควรหาทางติดต่อกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผ่านผู้ที่รู้จักกับผู้ที่จะให้สัมภาษณ์หรือมีจดหมายแนะนำตัวผู้สัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกันเองกับผู้สัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 4 บันทึกข้อมูลและสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ควรปฏิบัติดังนี้

1. จัดบันทึกข้อมูลตามเป็นจริงและจดเฉพาะใจความสำคัญ
2. รีบทำบันทึกการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ในทันที
3. รวบรวมข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์แนบไว้กับบันทึกการสัมภาษณ์ด้วย
4. ถ้าพิจารณาเห็นว่ากรจดบันทึกทำให้ผู้ตอบมีปฏิกิริยาซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการสัมภาษณ์ ต้องงดการจดบันทึกแล้วใช้ความจำแทน

ขั้นตอนที่ 5 การอบรมผู้สัมภาษณ์

ในการวิจัยที่ใช้ผู้สัมภาษณ์จำนวนมากทำการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ โดยมีแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยควรอบรมผู้สัมภาษณ์ก่อนหน้าการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. อธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย และความจำเป็นที่ต้องสำรวจครั้งนี้ว่าอย่างไรบ้าง เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์ทุกคนรับทราบและเข้าใจอย่างชัดเจน
2. ให้ผู้สัมภาษณ์ทุกคนเข้าใจคำถามแต่ละข้อแต่ละตอนให้ถูกต้อง และต้องให้ทุกคนเข้าใจในลักษณะที่คล้าย ๆ กัน โดยนำแบบสัมภาษณ์มาชี้แจง ถ้าสามารถให้ทุกคนจำคำถามได้ทั้งหมดก็จะยิ่งดี อธิบายเทคนิคของการสัมภาษณ์แก่ผู้สัมภาษณ์
3. ให้ผู้สัมภาษณ์ทราบว่า จะนำข้อมูลประเภทไหนมาทำการวิเคราะห์อย่างไร ซึ่งอาจมีทั้งตัวเลขและข้อความ มิเช่นนั้นอาจเก็บข้อมูลผิดประเภทได้
4. ให้ศึกษาสภาพท้องถิ่น และลักษณะของสังคมที่จะไปสำรวจก่อน เช่น ลักษณะภูมิประเทศ นิสัยใจคอ ภาษาและวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อเป็นการเตรียมตัวสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และถูกต้อง
5. ให้พยายามปรับตัวให้เข้ากับหมู่คณะ มีความอดทนเสียสละ ง่าย ๆ อยู่ง่าย และไม่เป็นคนสร้างปัญหากับหมู่คณะ
6. การรักษาระเบียบวินัยของหมู่คณะ การรักษาความประพฤติส่วนตัว การรักษาเวลา มารยาทในการติดต่อพูดจากับผู้ถูกสัมภาษณ์ หรือการใช้ภาษาให้ถูกเหมาะสมกับผู้ถูกสัมภาษณ์
7. การบริหารเรื่องการแบ่งกลุ่ม การแยกกลุ่ม การเลือกหัวหน้ากลุ่ม การนัดพบ การรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม การจัดหายานพาหนะ การติดต่อ การนัดหมายเพื่อการรับส่ง เป็นต้น

จากข้อมูลที่น่าเสนอมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสัมภาษณ์ คือ การสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหลัก จุดมุ่งหมายนั้นก็เพื่อรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ใช้ได้โดยทั่วไปไม่จำกัดคุณสมบัติของผู้ตอบ อีกทั้งยังมีลักษณะยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้ซักถามขยายความหรือซักถามเพิ่มเติมได้ ตลอดจนสามารถสังเกตสีหน้าท่าทางของผู้ตอบไว้ด้วย การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นสองชนิด ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ในการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยมักใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการค่อนข้างมาก โดยใช้ควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการอาจจำแนกได้เป็น การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง การสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจเฉพาะหรือแบบเจาะลึก การตะล่อมกลุ่มกลมเกลียวหรือการชักลวงข้อมูล และการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ขั้นตอนที่สำคัญในการสัมภาษณ์คือ การแนะนำตัว การสร้างความสัมพันธ์ การบันทึกคำตอบ การใช้ภาษา ตลอดจนเวลาและสถานที่ที่ใช้สัมภาษณ์ วิธีตั้งคำถามแบบปลายเปิด และแบบปลายปิดจะมีผลต่างกันในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยควรเลือกใช้ให้ถูกต้องตามความเหมาะสม

2.6 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีหนึ่งที่ได้รับคามนิยม มีการนำมาใช้โดยนักวิจัยด้านสังคมศาสตร์และนักมานุษยวิทยา ซึ่งได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่มนี้มาเป็นเวลานาน แต่ไม่ได้ระบุไว้ว่าเป็น การสนทนากลุ่ม เช่น Bronislaw Malinowski หนึ่งในผู้นำด้านมานุษยวิทยาทางวัฒนธรรมได้เขียนไว้ในสมุดบันทึกของเขาเกี่ยวกับการสนทนาเป็นกลุ่มในหมู่ชาวเกาะ Trobriand แต่ไม่ได้อธิบายอย่างชัดเจนว่าเป็นการจัดทำการสนทนากลุ่มในรายงานการวิจัย และเมื่อปี 1943 William Foote White ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง Street Corner Society ได้มีการจ้างนักวิจัยให้สนทนากลุ่มกับสมาชิกแก๊งในบอสตัน แต่ไม่ได้ระบุชัดเจนว่ามีการใช้การสนทนากลุ่มใน วิธีการวิจัย (Madriz, 2003 p.366, อ้างถึงใน Liamputtong, 2011, p.9)

การใช้การสนทนากลุ่มในงานวิจัยของนักสังคมศาสตร์ที่ปรากฏชัดเจน เมื่อ Paul Lazarsfeld และ Robert Merton จากมหาวิทยาลัยโคลัมเบียใช้วิธีการตรวจสอบผลกระทบของสื่อต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่สองของสหรัฐอเมริกา โดย Lazarsfeld และ Merton เชิญกลุ่มบุคคลมาเพื่อรับฟังและตอบสนองต่อรายการวิทยุ ซึ่งได้รับการออกแบบมาเพื่อเสริมความเชื่อมั่นในการทำสงคราม (Merton 1987, อ้างถึงใน Liamputtong, 2011)

จากนั้น การสนทนากลุ่ม ได้ถูกนำมาใช้ทั้งในด้านวิชาการและการประยุกต์ใช้ในหลากหลายศาสตร์ต่าง ๆ อีกมากมาย เนื่องจากการสนทนากลุ่มเป็นวิธีการที่ใช้ต้นทุนต่ำ แต่มีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในปัจจุบันได้นำมาใช้ในการวิจัยทางวิชาการ การวิจัยทางการตลาดและการวิจัยทางนโยบายและการเมือง (Puchta & Potter, 2004, p.4) นอกจากนี้ยังมีการนำการสนทนากลุ่มมาใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยใช้การสนทนากลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ผู้ที่สนใจทั่วไปสามารถนำไปใช้เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพได้ประโยชน์สูงสุด

2.6.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม

เก็จกนก เอื้อวงศ์ และพิชิต ฤทธิจรูญ (2556) กล่าวว่า การสนทนากลุ่มเป็นการรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากการนั่งสนทนากับผู้ให้ข้อมูล (Key informants) เป็นกลุ่มผู้ร่วมสนทนากลุ่มจะได้อาจมาจากการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่นักวิจัยกำหนดซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็น และสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้มากที่สุด โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้ถามคำถามตามประเด็นการวิจัยให้กลุ่มตอบ ซึ่งทำให้คนในกลุ่มจะได้ยินคำตอบของคนอื่น ๆ และจะให้คำตอบเพิ่มเติมที่อาจเป็นคำตอบที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

Kureger (2008, อ้างถึงใน Merrian, 2009, pp.93-94) ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่มเป็นการเก็บรวบรวม ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการสัมภาษณ์หรือการสนทนาของบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง

Patton (2002, อ้างถึงใน Merian, 2009, p.94) กล่าวว่า การสนทนากลุ่มเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะได้ฟังคำตอบของคนอื่น ๆ ในกลุ่ม และในขณะเดียวกันก็อาจให้ข้อมูลของตนเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นคำตอบที่ตนต้องการนำเสนอ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มอาจไม่เห็นด้วยกับความเห็นของเพื่อนสมาชิกก็ได้ ทั้งนี้ เพราะการสนทนากลุ่มไม่ต้องการความเห็นหรือคำตอบที่เป็นเอกฉันท์ ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพสูง โดยที่ผู้เข้าร่วมกลุ่ม 1 คน อาจเสนอความเห็นในมุมมองของตนภายในกลุ่มที่อาจมีความเห็นแตกต่าง ซึ่งเป็นข้อมูลที่อยู่ในบริบททางสังคมที่แท้จริง

ในปัจจุบันการสนทนากลุ่มเป็นที่นิยมและได้มีการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยอย่างกว้างขวางหรือเป็นจำนวนมาก และมีการดำเนินการที่มีความแตกต่างกัน แต่นักวิจัยก็ยังคงใช้คำว่า “การสนทนากลุ่ม” จึงอาจทำให้เกิดความสับสนกันว่าการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นอย่างไร และที่นักวิจัยนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย เป็นการสนทนากลุ่มตามแนวคิดที่นักวิจัยเชิงคุณภาพใช้หรือไม่

Morgan (1998, pp.33-35) ได้อธิบายถึงลักษณะของการสนทนากลุ่ม และกลุ่มที่ไม่ถูกจัดไว้ว่าเป็นการสนทนากลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงลักษณะของการสนทนากลุ่มได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

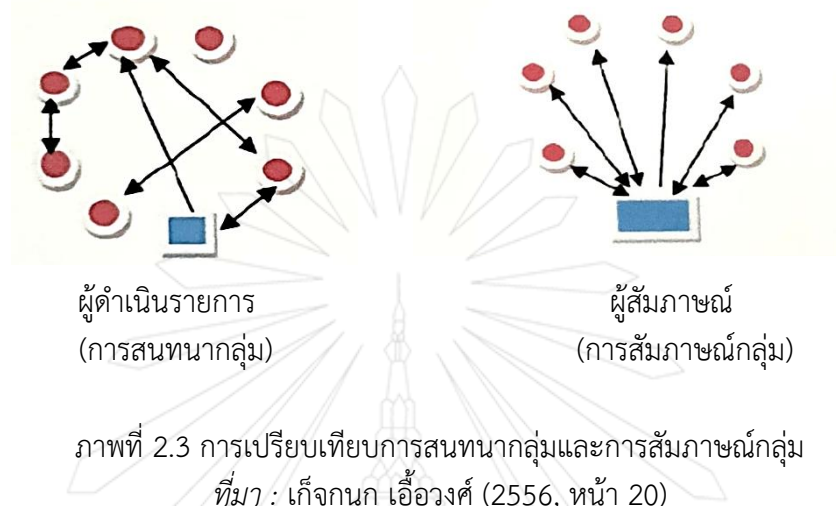
1) การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มที่มีการพบปะกันเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ จะไม่ใช้การสนทนากลุ่ม เช่น กลุ่มครุฑนัดประชุมและมีสนทนากันเป็นกลุ่มเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

2) ในการสนทนากลุ่มหรือการอภิปรายในกลุ่มจะทำให้ได้ข้อมูล ดังนั้น กลุ่มประเภทอื่น ๆ มารวมกลุ่มกันเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งโดยไม่ใช้การอภิปรายจึงไม่ใช่การสนทนากลุ่ม เช่น Nominal Groups หรือ Delphi Groups เป็นต้น

3) การสนทนากลุ่มต้องเป็นการดำเนินการที่มีการวางแผนอย่างรอบคอบที่จะเชิญผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสม และเตรียมคำถามในการสนทนาเพื่อให้ได้คำตอบในการวิจัย โดยจะต้องมีผู้ดำเนินการที่รับผิดชอบในการดูแลให้กลุ่มได้สนทนาตรงประเด็นที่กำหนดไว้

นอกจากนั้น ยังมีการอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับการ สัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) ซึ่งนักวิชาการกล่าวว่ากลุ่มทั้ง 2 ประเภทมีลักษณะที่แตกต่างกัน โดยการสนทนากลุ่มเป็นการสนทนาอภิปรายโต้ตอบอย่างอิสระระหว่างสมาชิกในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดสมาชิกทุกคนในกลุ่มเป็นศูนย์กลางของการสื่อสารภายในกลุ่ม และนักวิจัยจะมีบทบาทในการเอื้ออำนวย (Facilitator) หรือ บทบาทเป็นผู้ดำเนินการ (Moderator) ให้เกิดการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ร่วมสนทนา ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ถามคำถามและเป็นผู้ควบคุมกระแสหรือความเคลื่อนไหวของกลุ่มเท่านั้น ในขณะที่การสัมภาษณ์กลุ่มเป็นการถาม-ตอบระหว่างนักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์กับสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม โดยมีผู้สัมภาษณ์เป็นศูนย์กลางของ

การสื่อสารภายในกลุ่ม (Nyumba, Wilson, Dirrick & Mukherjee, 2018; ทวีศักดิ์ นพเกษตร, 2548) ลักษณะของความแตกต่างระหว่างกลุ่มสองประเภทแสดงดังภาพที่ 2.3

นอกจากนี้ยังมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกลักษณะหนึ่ง คือ การสัมมนา กลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ซึ่งในปัจจุบันนี้มีการนำมาใช้มากขึ้น นักวิจัยหลายคนระบุว่า เป็นวิธีการสนทนากลุ่ม แต่หากพิจารณาถึงลักษณะและเป้าหมายของการดำเนินการแล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันเช่นกัน กล่าวคือ การสัมมนา กลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญเดิมเป็นวิธีการที่ใช้ในการวิพากษ์หรือ ชื่นชมงานศิลปะ หรืออาหาร เครื่องดื่ม โดยผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ ต่อมา Eisner (1976) เป็นผู้นำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินนำเสนอเป็น “Connoisseurship Model” โดยให้แนวคิด ว่าในการประเมินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้ที่จะประเมิน ตัดสินหรือชื่นชมกับคุณลักษณะหรือคุณภาพของเรื่อง นั้น ๆ ได้จำเป็นต้องเป็นผู้รู้หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง ดังนั้น การสัมมนา กลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ จึงเป็นการดำเนินการที่ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญที่แท้จริงในสาขานั้น ๆ เพื่อที่จะประเมิน ปรากฏการณ์หรือ นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นว่ามีความเหมาะสมหรือมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด จึงเห็นได้ ว่า วิธีการสัมมนา กลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ มีความแตกต่างจากการสนทนากลุ่มในประเด็น ดังนี้

1) การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสัมมนา กลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ ต้องเน้นที่เป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนั้นโดยตรง ในขณะที่การสนทนากลุ่มเป็นกลุ่มทั่วไปที่มีความคิดเห็นหรือ ประสบการณ์ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะตอบคำถามการวิจัยได้ โดยเน้นให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติ สำคัญ ๆ ที่คล้ายคลึงกัน (Homogenous Group)

2) การสัมมนา กลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ เป็นการเน้นการพิจารณาตัดสินคุณค่าหรือ การสรุปความเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในขณะที่การสนทนากลุ่มเป็นการให้ความเห็นและ อภิปรายทั่วไป ไม่ต้องการการประเมินตัดสินหรือการสรุปลงความเห็น

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ มาร่วมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์ วิจารณ์ และลงประชามติกัน โดยตรง จึงมีลักษณะเฉพาะเจาะจงซึ่งมีความแตกต่างกับกลุ่มในลักษณะอื่นๆ ซึ่งนักวิจัยที่จะนำ การสนทนากลุ่มมาใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย อาจต้องพิจารณาให้ถูกต้องเหมาะสมว่า แนวทางที่ตนใช้ เป็นการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์กลุ่มหรือการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2.6.2 ความสำคัญของการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มจะใช้ได้ดีในงานวิจัยที่มักจะมีช่องว่างของความเห็นที่มีความแตกต่างกันของกลุ่มคน หรือต้องการศึกษาปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนหรือเรื่องที่มีความหมายหรือความเข้าใจที่หลากหลาย ดังนั้น การสนทนากลุ่มจึงเป็นวิธีการที่มีความสำคัญสำหรับการเก็บข้อมูลวิจัย และถือได้ว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะมีต้นทุนต่ำ ทั้งต้นทุนด้าน เวลา และงบประมาณ เช่น ในการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องหนึ่ง อาจต้องสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ละคน จำนวนถึง 10 คน หรือต้องเข้าไปสังเกตการณ์และเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในสนาม หรือชุมชนเป็นเวลาหลาย เดือน แต่หากใช้การสนทนากลุ่มและกำหนดประเด็นคำถามที่เหมาะสมจะสามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย ได้ในระยะเวลาที่จำกัดและประหยัดงบประมาณในการวิจัย การใช้การสนทนากลุ่มจึงถือเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพซึ่งช่วยให้นักวิจัยได้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ และสามารถตอบคำถามการวิจัยได้อย่างครบถ้วน ครอบคลุม เป็นข้อมูลที่มีความหลากหลาย มีความลึกซึ้งและเชื่อถือได้

นักวิชาการหลายท่าน เช่น วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวดี (2536); ทวีศักดิ์ นพเกษตร (2548); Isluor et al. (2001) และ Haral, Uprety, and Lamichhune (2016) ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของการสนทนากลุ่มสอดคล้องกัน ดังนี้

1) การสนทนากลุ่มเป็นการสนทนาระหว่างนักวิจัยหรือผู้ดำเนินการกลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม ในเรื่องที่คุณเข้าร่วมการสนทนาเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้น จึงทำให้สามารถ ได้ข้อมูลเฉพาะเจาะจงที่เป็นความคิดเห็น ความรู้สึกตามการรับรู้ของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม นอกจากนั้น หากประเด็นต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนและเพียงพอ ผู้วิจัยอาจมีการซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ คำตอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2) การสนทนากลุ่มช่วยให้เกิดข้อมูลที่ได้เป็นการผ่านการถกเถียงโต้ตอบกันเองของ สมาชิกในกลุ่มสนทนา ทำให้มั่นใจในความถูกต้อง แม่นยำ มีความน่าเชื่อถือ และมีความหลากหลาย ของข้อมูล ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยในการตรวจสอบข้อมูลของผู้เข้าร่วม การสนทนาด้วยตนเอง (Triangulation)

3) การสนทนากลุ่มเป็นปฏิกิริยาของผู้ร่วมสนทนากลุ่มต่อประเด็นสนทนาและต่อกัน และกัน ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมและคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมของผู้ร่วมสนทนา ที่มาจากวัฒนธรรมเดียวกัน ผลการสนทนาจึงอาจใช้เป็นตัวแทนของชุมชนหรือของเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวแทนที่สะท้อนภาพของปรากฏการณ์หรือสังคมได้

4) การสนทนากลุ่มเป็นการดำเนินการภายใต้บรรยากาศที่มีความเป็นกันเอง การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันช่วยทำให้การสนทนาของกลุ่มเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ไม่ตึงเครียด ลดภาวะการเขินอาย สมาชิกกล้าคุย กล้าแสดงความคิดเห็น หรือกล้าที่จะเสนอความคิดเห็นที่แตกต่าง และการโต้แย้ง จึงเป็นคำตอบที่เป็นความคิดเห็นที่แท้จริงตามความรู้สึก และประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

5) การสนทนากลุ่มเป็นการดำเนินการที่ให้นักวิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มเอง ซึ่งแม้ว่าแนวคำถามที่จัดเตรียมไว้อาจยังไม่ครอบคลุมประเด็นปัญหาได้ดีเท่าที่ควร เมื่อดำเนินการสนทนากลุ่มไปแล้ว นักวิจัยสามารถคิดหรือสร้างคำถามขึ้นมาได้ เป็นคำถามที่เป็นลักษณะตะล่อมกล่อมเกล่า (Probe Question) เพื่อให้เข้าใจประเด็นหรือได้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

6) การสนทนากลุ่มสามารถนำมาใช้เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการเดียวในโครงการวิจัย หรืออาจใช้เป็นวิธีการเสริมในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยที่ใช้ควบคู่กับวิธีการอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม หรือในการศึกษากรณีศึกษา เป็นต้น ซึ่งการสนทนากลุ่มอาจนำมาใช้ได้ทั้งตั้งแต่ก่อน ระหว่าง หรือช่วงสุดท้ายของการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

7) การสนทนากลุ่มเป็นการเก็บรวบรวมตามสภาพและบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ นักวิจัยสามารถใช้การสังเกตการแสดงออกทั้งที่เป็นถ้อยคำ หรือภาษาท่าทางของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ทั้งน้ำเสียง การแสดงท่าทาง ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวช่วยให้นักวิจัยได้เข้าใจและตีความความหมายหรือสิ่งพฤติกรรมการแสดงออกเกิดขึ้น ในกลุ่มได้ชัดเจนและลึกซึ้งมากขึ้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากสามารถประหยัดเวลา และงบประมาณในการวิจัย โดยเฉพาะหากดำเนินการได้ครบถ้วนและถูกต้อง จะช่วยให้นักวิจัยสามารถได้ ผลการวิจัยที่เป็นตัวแทนซึ่งสะท้อนภาพของปรากฏการณ์หรือสังคมเป็นผลการวิจัยที่ได้จากข้อมูลที่มีคุณภาพมีความหมายมีความลึกซึ้งและเชื่อถือได้

2.6.3 ประเภทของการสนทนากลุ่ม

แม้ว่าการสนทนากลุ่มจะมีลักษณะเฉพาะ แต่นักวิชาการก็พยายามจัดแยกประเภทของการสนทนากลุ่มไว้เพื่อให้มีความชัดเจน โดย Morgan (2002, อ้างถึงใน Liamuputtong, 2011, p.2) ได้กล่าวถึง ประเภทของการสนทนากลุ่ม โดยจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ไว้ 2 ลักษณะ คือ

(1) การสนทนากลุ่มที่มีโครงสร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใช้มากในการวิจัย การตลาด ที่จะมีโครงสร้างของคำถามชัดเจนเฉพาะเจาะจง

(2) การสนทนากลุ่มที่ไม่เคร่งครัด ไม่มีโครงสร้าง คำถามที่แน่นอนตายตัว ส่วนใหญ่ใช้ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้การสนทนากลุ่มในงานวิจัยเชิงคุณภาพมากมาย ซึ่งทำให้มีการจำแนกประเภทและลักษณะการใช้การสนทนากลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ ตามลักษณะและความต้องการของนักวิจัย

Nyuumba et al. (2018) ได้แบ่งประเภทของการสนทนากลุ่ม ไว้ดังนี้

1) การสนทนากลุ่มแบบกลุ่มเดี่ยว (Single Focus Group) เป็นการจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งการอภิปรายเชิงโต้ตอบในประเด็นที่กำหนดของกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาทั้งหมดและคณะผู้อำนวยความสะดวกเป็นกลุ่มเดียวในที่เดียว การสนทนากลุ่มประเภทนี้เป็นที่นิยมใช้มากที่สุดและถือเป็นลักษณะแบบดั้งเดิม การสนทนากลุ่มแบบกลุ่มเดี่ยวมีการใช้กันอย่างแพร่หลายโดยนักวิจัยและปฏิบัติงานในสาขาวิชาต่าง ๆ

2) การสนทนากลุ่มแบบสองทาง (Two-way Focus Group) เป็นรูปแบบการสนทนากลุ่มโดยใช้กลุ่มสอง กลุ่มโดยกลุ่มหนึ่งจะอภิปรายแลกเปลี่ยนกันในเรื่องที่กำหนด ในขณะที่อีกกลุ่มจะเป็นผู้สังเกตการสนทนาของกลุ่มแรก โดยปกติแล้วการสนทนากลุ่มแบบนี้จะดำเนินการด้านหลังกระจกแบบทางเดียว กลุ่มผู้สังเกตการณ์และผู้ดำเนินการกลุ่มสามารถสังเกตและจดบันทึกการโต้ตอบและการอภิปรายกลุ่มแรกได้โดยอีกกลุ่มจะมองไม่เห็น การมีโอกาสดูและสังเกตการโต้ตอบในการสนทนาของอีกกลุ่ม จะช่วยให้กลุ่มที่สองได้ข้อสรุปที่แตกต่างได้ การดำเนินการสนทนากลุ่มแบบสองทางนี้ ต้องคำนึงถึงเรื่องจริยธรรมในคน เนื่องจากเป็นการสังเกตแบบปกปิดไม่ให้อีกกลุ่มหนึ่งเห็น นักวิจัยจึงควรเสนอขอการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมในคน และจัดทำเอกสารการให้การยินยอม (Content Form) จากกลุ่มที่ถูกสังเกตด้วย

3) การสนทนากลุ่มแบบผู้ดำเนินการกลุ่ม 2 คน (Dual Moderator Focus Group) เป็นการจัดสนทนากลุ่ม โดยให้มีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม 2 คนที่ทำงานร่วมกันในกลุ่ม โดยแต่ละคนจะมีบทบาทที่แตกต่างกัน การแบ่งบทบาทจะทำให้เกิดความมั่นใจว่าการดำเนินการกลุ่มจะมีความราบรื่น และเก็บประเด็นสำคัญได้ทั้งหมด

4) การสนทนากลุ่มแบบผู้ดำเนินการกลุ่ม 2 คนมีประเด็นโต้แย้งกัน (Dueling Moderator Focus Group) เป็นการจัดสนทนากลุ่มโดยให้มีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม 2 คนซึ่งถูกกำหนดบทบาทให้มีความเห็นโต้แย้งกัน ในประเด็นที่สนทนาการดำเนินการเช่นนี้จะช่วยให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลและได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น

5) การสนทนากลุ่มแบบผู้ดำเนินการกลุ่มมาจากผู้เข้าร่วมกลุ่ม (Respondent Moderator Focus Group) การสนทนากลุ่มนี้จะมีการรับสมัครสมาชิกผู้เข้าร่วมสนทนาขึ้นมาเป็นผู้ดำเนินการกลุ่มชั่วคราว การให้สมาชิกมานำกลุ่มจะทำให้เกิดกระบวนการของกลุ่มที่จะส่งผลต่อการให้คำตอบซึ่งจะช่วยให้มีโอกาสได้คำตอบที่หลากหลาย และเป็นคำตอบที่แท้จริงมากขึ้น

6) การสนทนากลุ่มแบบกลุ่มขนาดเล็ก (Mini Focus Group) นักวิจัยมักจะเผชิญกับสถานการณ์ที่มีผู้เข้ามีส่วนร่วมที่มีศักยภาพจำนวนน้อยและยากที่จะเข้าถึง แต่การออกแบบการวิจัยจำเป็นต้องมีการสนทนากลุ่มในประเด็นนี้ ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้นักวิจัยสามารถประชุมกลุ่มเล็ก ๆ ระหว่างสองถึงห้าคน กลุ่มดังกล่าวมักประกอบด้วยบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีความรอบรู้ในเรื่องนั้น ๆ

7) การสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Groups) การสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ไม่ได้เป็นการสนทนากลุ่มที่แตกต่างจากแบบเดิม ๆ เพียงแต่มีการนำอินเทอร์เน็ตมาปรับใช้ในการสนทนาแบบเดิมเป็นการประยุกต์ใช้ในสภาพแวดล้อมที่มีการใช้การประชุมทางโทรศัพท์

(Conference Calling) การใช้ห้องสนทนา (Chat Rooms) และการสื่อสารแบบออนไลน์อื่น ๆ การสนทนาในกลุ่มแบบนี้จะมีความทันสมัย และมีชีวิตชีวาว่าการสนทนาแบบเผชิญหน้าได้ แต่อย่างไรก็ตามแนวทางนี้จะใช้ได้เฉพาะผู้ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเท่านั้น และอาจมีปัญหาด้านเทคนิคเกิดขึ้นได้ขณะสนทนา ได้แก่ ปัญหาการเชื่อมต่อของสัญญาณ

สรุปได้ว่า การสนทนาในกลุ่มในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท ซึ่งในแต่ละประเภทอาจมีลักษณะย่อยที่แตกต่างกัน แต่ลักษณะหลักของการดำเนินการสนทนาในกลุ่มจะมีลักษณะทั่ว ๆ ไปที่มีความคล้ายคลึงกัน โดยเป็นการสนทนาที่มีประเด็นในการสนทนาที่เฉพาะเจาะจง เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงออกอย่างอิสระตามความคิดเห็น ความรู้สึก หรือประสบการณ์ของตน โดยเน้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายใต้บรรยากาศที่เป็นกันเอง

2.6.4 การเตรียมการจัดสนทนาในกลุ่ม

การจัดการสนทนาในกลุ่ม มีนักวิชาการกล่าวถึงการเตรียมการจัดสนทนาในกลุ่มที่สำคัญ ดังนี้ (วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวงศ์, 2536, หน้า 7; Escalada & Heong, 2014, p.5)

1. การกำหนดประเด็นหรือตัวแปรที่จะศึกษา เมื่อผู้วิจัยกำหนดเรื่องที่จะศึกษาวิจัยแล้ว จะต้องกำหนดประเด็นหรือตัวแปรที่จะศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหรือตัวแปรที่จะต้องทำความเข้าใจ รวมทั้งศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์หรือบริบทที่ต้องการศึกษา เพื่อนำมาสร้างแนวคำถามหรือรอบคำถามในการสนทนาในกลุ่ม โดยนำคำถามที่ร่างไว้มาเรียบเรียงเป็นประเด็นย่อย ๆ จัดลำดับไว้ประเด็นคำถามที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 3-6 ประเด็น สำหรับรายละเอียดในการจัดทำแนวคำถามในการสนทนาในกลุ่มจะกล่าวถึงในหัวเรื่องต่อไป

2. การกำหนดและคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนาหรือผู้ให้ข้อมูล จะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์หรือมีข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ และยังต้องมีคุณสมบัติสำคัญ ๆ ที่คล้ายคลึงกัน (Homogenous Group) เพื่อช่วยให้ผู้ร่วมสนทนารู้สึกสะดวกใจในการสนทนา และกลุ่มสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ขนาดของกลุ่มควรมีจำนวน 7-8 คน ซึ่งเป็นขนาดของกลุ่มที่สามารถอภิปรายตอบโต้กันดีที่สุด เป็นขนาดของกลุ่มที่ช่วยทำให้การสนทนาที่มีลักษณะเปิดกว้างเหมาะสมในการจัดประเด็นซักถาม ซึ่งหากกลุ่มใหญ่เกินไปก็จะทำให้การควบคุมกลุ่มเป็นไปได้ยาก หรือกลุ่มเล็กเกินไปก็อาจมีบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความเห็นของกลุ่มได้

3. การกำหนดบุคลากรในการจัดการสนทนาในกลุ่ม ควรประกอบด้วย

- 1) ผู้ดำเนินการ (Moderator) เป็นผู้นำการสนทนาให้เป็นไปตามประเด็นหรือแนวคำถามที่ตั้งไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ลึกซึ้งและตรงประเด็น ผู้ดำเนินการจะต้องรู้และมีความเข้าใจในประเด็นปัญหาวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และวิธีการควบคุมประเด็นในการสนทนา ดังนั้น การที่นักวิจัยสามารถเป็นผู้ดำเนินการสนทนาในกลุ่มได้เอง ก็จะทำให้ดำเนินการได้ตรงประเด็น และค้นหาข้อมูลได้ลึกซึ้ง แต่หากนักวิจัยไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการเอง อาจเลือกผู้ดำเนินการที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้ดำเนินการสนทนาในกลุ่มและต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นวิจัยอย่างชัดเจน

2) ผู้จดบันทึกคำสนทนา (Note Taker) เป็นผู้จดบันทึกการสนทนา โดยจดทุกคำพูดและจดอากัปกิริยาท่าทางของผู้ร่วมสนทนา รวมทั้งเขียนผังการนั่งของสมาชิกให้ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

3) เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป เป็นผู้คอยดูแลและเอื้ออำนวยความสะดวก บริการน้ำดื่ม ขนม บันทึกลง และดูแลไม่ให้เกิดการรบกวนสมาชิกในกลุ่ม

4) การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการบันทึกเสียง ซึ่งได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง หรือ MP3 หรือ MP4 โดยจะต้องบันทึกเสียงไว้ตลอดการสนทนา การบันทึกเสียงจะช่วยเก็บข้อมูลรายละเอียดของการสนทนา คำตอบที่เกิดจากการถกเถียงและแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหา การบันทึกเสียงที่ดีคือการใช้เครื่องบันทึก 2 เครื่อง เพื่อป้องกันการสูญหายและจะทำให้เสียงมีความชัดเจน

5) การกำหนดสถานที่จัดสนทนากลุ่ม ควรเป็นสถานที่ที่สมาชิกทุกคนรู้จัก มีความเป็นส่วนตัว เงียบ ไม่มีเสียงรบกวน อากาศถ่ายเทได้สะดวก และไม่ถูกรบกวนจากสิ่งต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อการสนทนากลุ่มและข้อมูลที่จะได้รับจากผู้เข้าร่วมสนทนา

6) การจัดเตรียมของกำนัลหรือของที่ระลึกให้แก่ผู้เข้าร่วมสนทนา เป็นการแสดงความขอบคุณผู้เข้าร่วม สนทนาที่เสียสละเวลามาร่วมสนทนากลุ่มและเพื่อเป็นของที่ระลึกในการเตรียมของกำนัลหรือของที่ระลึกต้อง คำนึงถึงความเหมาะสม ในบางกรณีอาจต้องให้เป็นค่าตอบแทน และคำพาดพิงสำหรับผู้เข้าร่วมสนทนาที่มี ค่าใช้จ่าย หรือค่าเสียเวลา แต่ในบางกรณี โดยเฉพาะหากเป็นกรณีสนทนากลุ่มในชุมชนและเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับชุมชนหรือการพัฒนาชุมชน นักวิจัยหลายคนอาจเลือกการให้ของที่ระลึกมากกว่าการให้เป็นค่าตอบแทน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทและการพิจารณาความเหมาะสมของนักวิจัยด้วย

7) การกำหนดระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม ระยะเวลาในการสนทนากลุ่มควรใช้เวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมงซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สมาชิกจะไม่เหนื่อยล้าเกินไป เวลาอาจจะมากหรือน้อยกว่านี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันทั้งในด้านอายุ ประสบการณ์ หรือประเด็นที่สนทนา หรือผู้เข้าร่วมกลุ่มที่มีความพร้อมแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า การเตรียมการจัดสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดอยู่ 7 ขั้นตอน คือ การกำหนดประเด็นหรือตัวแปรที่จะศึกษา การกำหนดและคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนาหรือผู้ให้ข้อมูล การกำหนดบุคลากรในการจัดการสนทนากลุ่ม การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการบันทึกเสียง การกำหนดสถานที่จัดสนทนากลุ่ม การจัดเตรียมของกำนัลหรือของที่ระลึกให้แก่ผู้เข้าร่วมสนทนา และการกำหนดระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม

2.6.5 แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

แนวคำถามหรือประเด็นในการสนทนากลุ่มเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสนทนากลุ่ม นักวิจัยจำเป็นต้องกำหนดแนวคำถามที่มีความเหมาะสมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือคำตอบที่ผู้วิจัยต้องการ โดยแนวคำถามในการสนทนากลุ่มควรประกอบด้วยคำถามใน 3 ลักษณะ คือ คำถามนำ คำถามหลักซึ่งเป็นคำถามที่มุ่งตอบคำถามการวิจัย และคำถาม

เพื่อสรุป คำถามทั้ง 3 ลักษณะนี้มีรายละเอียด ดังนี้ (วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงดี, 2536; Escalada & Heong, 2014)

1. คำถามนำ เป็นคำถามที่จะนำผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเข้าสู่ประเด็นการสนทนา เป็นคำถามเปิด กว้าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมสนทนา รู้สึกสบาย ๆ ในช่วงเริ่มต้นสนทนา โดยส่วนใหญ่ จะไปนำไปสู่ประเด็นการวิจัยที่ต้องการคำตอบโดยตรง เช่น อาจเกริ่นนำว่า “วันนี้ เราจะมาคุยกันใน เรื่องเกี่ยวกับ การดำเนินการตามโครงการ DLITY ในโรงเรียน พอกล่าวถึงเรื่องนี้ท่านคิด อย่างไร” หรือ “วันนี้เราจะคุยเรื่องการออกกำลังกาย การออกกำลังกายที่ท่านชอบที่สุดคืออะไร”

2. คำถามหลัก เป็นคำถามที่สอดคล้องกับคำถามการวิจัย อาจประกอบด้วยคำถาม หลัก (Min Questions) และคำถามรอง (Sub Questions) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นรายละเอียด ที่ต้องการขยายคำถามหลักเพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น รวมทั้งคำถามที่จะใช้ เพื่อให้ ผู้เข้าร่วมสนทนาได้ขยายความหรือบอกเล่าบางสิ่งบางอย่างที่มักไม่เปิดเผยง่าย ๆ เป็นการ “ล้วง คำตอบ” เรียกว่า เป็นคำถามแบบตะล่อมกล่อมเกลา (Probe Questions) เช่น “คุณครูสอน โดยใช้ DLTV อย่างไร” “คุณครูเตรียมการอย่างไร” “สิ่งที่ได้ดำเนินการมีสิ่งใดที่ถือว่าเป็นจุดแข็ง และสิ่งใดที่เป็นจุดอ่อน” “หากจะต้องปรับปรุงการดำเนินการ คุณครูคิดว่าควรปรับปรุงในด้าน ไตบ้าง” และ “คุณครูคิดว่าหน่วยงานต้นสังกัดควรเข้ามาสนับสนุนอย่างไร”

3. คำถามเพื่อการสรุป เป็นคำถามที่ผู้วิจัยใช้เพื่อตรวจสอบว่า มีประเด็นที่ผู้ร่วม สนทนากลุ่มอาจยังไม่มีโอกาสได้กล่าวถึง หรืออยากเพิ่มเติมข้อมูลที่มีความสำคัญในการสนทนากลุ่ม เช่น “จากที่เราคุยกันมา มีท่านใดที่อยากเสนอประเด็นหรือมุมมองอื่น ๆ อะไรอีกบ้างไหม” หรือ “มีใครอยากเพิ่มเติมเนื้อหาในเรื่องใดอีกบ้างไหม” หรือ “ในเรื่องข้อเสนอมุมมองเพิ่มเติมไหม”

สำหรับการสร้างแนวคำถามในการสนทนากลุ่มนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นเรื่องแรก คือ ควรเป็นคำถามที่ตรงกับคำถามการวิจัยหรือสิ่งที่ต้องการคำตอบ และควรเป็นคำถามเปิดที่ง่าย ตรงไปตรงมา เป็นคำถามที่ใช้ในการถามสมาชิกทุกคน โดยสมาชิกทุกคนสามารถให้ข้อมูลและ บอกความรู้สึกได้ ไม่ใช่เพื่อถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง และในแต่ละคำถามไม่ควร ถามในหลาย ๆ ประเด็น ควรถามเพียงประเด็นเดียว รวมทั้งไม่เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบเพียงว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น นอกจากนั้นควรเป็นคำถามที่ไม่ทำให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเกิดความรู้สึกถูก คุกคามหรือรู้สึกอึดอัดที่จะตอบคำถาม และการใช้คำถามควรพิจารณาภาษาให้ เหมาะสมกับ คุณลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม ทั้งในด้านความรู้และบริบททางวัฒนธรรมด้วย

สรุปได้ว่า แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ควรเป็นแนวคำถามที่มีความเหมาะสม ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วยคำถามใน 3 ลักษณะ คือ คำถามนำหรือคำถาม เกริ่นนำ คำถามหลักซึ่งเป็นคำถามที่มุ่งตอบคำถามการวิจัย และคำถามเพื่อสรุปตามประเด็นที่นักวิจัย ต้องการ

2.6.6 การดำเนินการสนทนากลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการสนทนากลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการดำเนินการ ดังนี้ (เก็จกนก เอื้อวงศ์และพิชิต ฤทธิ์จรูญ 2556; Escalada and Heong 2014)

ระยะที่ 1 ก่อนเริ่มการสนทนากลุ่ม

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มควรมีข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม เช่น อายุ อาชีพ ลักษณะงาน การศึกษา หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 2 ระหว่างการสนทนากลุ่ม

1) ผู้ดำเนินการต้องเริ่มต้นในการสร้างสัมพันธภาพทั้งระหว่างผู้ดำเนินการกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มด้วยกันเอง เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ใกล้ชิดเป็นกันเอง โดยขอให้สมาชิกได้แนะนำตนเองซึ่งทำให้ผู้เข้าร่วมการสนทนา รู้จักกันเองและผู้ดำเนินการจะได้มีข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมสนทนาเพิ่มเติม

2) ผู้ดำเนินการอธิบายวัตถุประสงค์และขอบข่ายของการสนทนากลุ่ม ตลอดจนกระบวนการและวิธีที่จะดำเนินการสนทนากลุ่ม การรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล สิทธิของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม และสอบถามความสมัครใจในการร่วมสนทนา

3) การร่วมกันกำหนดและปฏิบัติตามกติกาในการสนทนา เช่น การพูดทีละคน การแสดงความคิดเห็นได้ แม้จะมีความเห็นที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ

4) การขออนุญาตบันทึกเทปรหว่างการสนทนากลุ่มจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

5) การเริ่มต้นการสนทนาด้วยคำถามนำ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นคำถามย่อยก่อนเข้าสู่การสนทนา (Small Talk) เป็นประเด็นการสนทนาในเรื่องทั่ว ๆ ไป ที่จะนำผู้เข้าร่วมสนทนาเข้าสู่เรื่องราวที่จะสนทนา ควรเป็นคำถามที่ไม่ทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนา รู้สึกอึดอัด เป็นการสร้างความคุ้นเคย แต่ควรเป็นประเด็นที่สามารถจะเชื่อมโยงไปสู่ประเด็น หลักได้

6) เมื่อเข้าสู่ประเด็นหลัก ผู้ดำเนินการจะขอให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอธิบายอย่างอิสระเกี่ยวกับพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา โดยผู้ดำเนินการใช้คำถามที่เตรียมไว้ ทั้งคำถามหลัก คำถามรอง และคำถามตะล่อมกล่อมเกลา ซึ่งอาจใช้คำพูดการถามเพื่อแสดงความอยากรู้ในเรื่องที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มนำเสนอ ทั้งนี้ผู้ดำเนินการอาจใช้กลยุทธ์การเอื้ออำนาจกลุ่มที่หลากหลาย เช่น การกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้พูดคุยกันเองซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นการพูดกับผู้ดำเนินการกลุ่มเท่านั้น การให้กำลังใจบุคคลที่เขินอายหรือไม่กล้าพูด และพยายามลดบทบาทของผู้ที่ครอบงำกลุ่มโดยการใช้ทั้งคำพูดและภาษาท่าทาง โดยอาจดำเนินการดังนี้ เปิดโอกาสให้สมาชิกคนอื่น ๆ พูดหรือเข้าไปแทรกแซงอย่างสุภาพ หรือหาโอกาสที่จะหยุดและให้คำแนะนำว่าประเด็นดังกล่าวจะคุยกันในรายละเอียดในช่วงหน้า รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มพูดเพื่อเป็นการสนับสนุนพฤติกรรมและให้การเสริมแรงสมาชิกคนอื่น ๆ ในกรณีการใช้คำถามแบบเจาะลึกควรทำโดยไม่เป็นการชี้นำผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

7) บางครั้งอาจเกิดความขัดแย้ง ผู้ดำเนินการต้องมีวิธีการและสามารถจัดการกับความขัดแย้งในกลุ่มควบคุมหรือตัดประเด็นที่คาดว่าจะนำไปสู่ความขัดแย้งและให้โอกาสแก่สมาชิก

ที่ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น โดยต้องแสดงความเป็นกลางในประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นแตกต่างกันหรือมีความขัดแย้งกัน

8) ผู้ดำเนินการไม่แสดงตัวว่าเป็นผู้รู้ดีในประเด็นที่สนทนา และไม่เข้าไปแก้ไขความรู้ความเข้าใจของสมาชิก หากสมาชิกขอให้แสดงความคิดเห็น ควรหลีกเลี่ยงการเสนอความเห็นอย่างสุภาพ

9) ผู้ดำเนินการควรใช้การตั้งประเด็นเพื่อให้เกิดการโต้เถียง อภิปรายเพื่อให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ประเด็นคำถามที่ใช้ อาจมีการปรับประเด็นหรือการจัดลำดับของหัวข้อใหม่ได้

ระยะที่ 3 ระยะการจบการสนทนากลุ่ม

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มใช้คำถามเพื่อการสรุปการสนทนา และกล่าวขอบคุณในความร่วมมือของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคน มีการมอบของที่ระลึก และขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมสนทนาอีกครั้ง หากผู้วิจัยพิจารณาว่าจำเป็นต้องมีการนัดหมายเพิ่มเติม

สรุปได้ว่า การดำเนินการสนทนากลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ก่อนเริ่มการสนทนากลุ่ม ระยะที่ 2 ระหว่างการสนทนากลุ่ม และระยะที่ 3 ระยะการจบการสนทนากลุ่ม

2.6.7 คุณลักษณะสำคัญในการเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพในการสนทนากลุ่มขึ้นอยู่กับผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญ ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ (Krueger, 2002; Escalada and Heong, 2014; Bural, Uprety and Lumichtune, 2016)

1. ต้องมีความคุ้นเคยกับเรื่องหรือประเด็นในการสนทนา โดยหากเป็นนักวิจัย ควรจะต้องศึกษาค้นคว้าและมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่สนทนา แต่หากไม่ใช่ นักวิจัยต้องเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์และคุ้นเคยกับประเด็น หรือทำความเข้าใจประเด็นที่สนทนาเป็นอย่างดี
2. เป็นบุคคลที่มีความสุภาพ จริงใจ ยืดหยุ่น มีความละเอียดอ่อนต่อบุคคลทั้งหญิงและชาย และคำนึงถึงความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม ซึ่งคุณลักษณะนี้มีส่วนที่จะเสริมสร้างบรรยากาศในการสนทนากลุ่มเป็นไปด้วยดี มีความเป็นกันเอง ไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่ม
3. เป็นบุคคลที่เคารพและให้เกียรติผู้เข้าร่วมการสนทนา ไม่แสดงออกในลักษณะการตัดสิน การผูกขาด การพูดเพียงคนเดียว หรือแสดงอาการดูถูกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
4. เป็นบุคคลที่เป็นอิสระจากอคติทั้งหลาย ไม่แสดงความคิดเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องที่สมาชิกพูด และไม่ชี้นำความคิดของสมาชิกในกลุ่ม
5. เป็นผู้เอื้ออำนวย ในการนำกลุ่มต้องการทักษะเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม สิ่งสำคัญคือต้องรู้ว่าจะมีวิธีการจัดการในกลุ่มอย่างไร หากมีคนที่ไม่เข้ามาครอบงำกลุ่ม หรือมีความขัดแย้งในกลุ่ม
6. เป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้คำถามที่ควรเป็นคำถามเปิด มีความชัดเจน ตรงประเด็น รวมทั้งใช้คำถามที่สามารถจะชักใช้ได้เลียงข้อมูลต่าง ๆ หรือเป็นคำถามตะล่อมกลุ่มกล่อมเกล้าได้เป็นอย่างดี

7. มีความสามารถด้านภาษาที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เพราะการสนทนากลุ่มไม่สามารถดำเนินการได้โดยผ่านล่ามหรือโดยบุคคลที่สาม ไม่ว่าจะจะมีทักษะหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นในกรณีที่มีการใช้ภาษาท้องถิ่น ผู้ดำเนินการควรมีความสามารถในการใช้ภาษาของท้องถิ่นนั้นได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่ในการดำเนินการสนทนากลุ่มจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญข้างต้น เพราะหากไม่มีคุณลักษณะดังกล่าว อาจเป็นปัจจัยที่จะขัดขวางการดำเนินการสนทนากลุ่ม และอาจนำไปสู่ความไม่สำเร็จของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม หรือการได้ข้อสรุปที่ไม่เป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นนักวิจัยหรือผู้จะทำหน้าที่ดำเนินการสนทนากลุ่มจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของคุณลักษณะที่กล่าวนี้ อย่างไรก็ตามหากพบว่ายังมีคุณลักษณะไม่ครบถ้วน หรือมีสิ่งที่จะต้องฝึกฝน นักวิจัยอาจต้องได้รับการฝึกอบรม หรือการหาประสบการณ์ในการเข้าร่วมกลุ่มหรือเป็นผู้ช่วยในการสนทนากลุ่มเพื่อเป็นการพัฒนาตน หรือฝึกทักษะที่จำเป็นในการดำเนินการสนทนากลุ่ม

2.6.8 ข้อจำกัดของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม

แม้การสนทนากลุ่มจะเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประโยชน์และมีคุณค่ามาก แต่การสนทนากลุ่มอาจมีข้อจำกัดในบางประการ โดย Morgan (1998, pp.60-63) ระบุว่า มีบางกรณี que ควรหลีกเลี่ยงการใช้การสนทนากลุ่ม ได้แก่ การสนทนากลุ่มในบางประเด็น เช่น ประเด็นที่เป็นปัญหาของสังคมที่ไม่สามารถจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาได้จริง หรือการสนทนากลุ่มที่ผู้เข้าร่วมการสนทนาอาจรู้สึกอึดอัดหรือรู้สึกไม่สบายใจกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม หรือการสนทนากลุ่มเมื่อประเด็นการสนทนาไม่เหมาะสมกับสมาชิกในกลุ่ม หรือการสนทนากลุ่มในโครงการวิจัยที่ต้องการการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติมากกว่าการใช้การสนทนากลุ่ม ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ นักวิจัยจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะของการดำเนินการสนทนากลุ่ม และข้อจำกัดต่าง ๆ ของการสนทนากลุ่ม รวมทั้งเข้าใจถึงปัญหาการวิจัยหรือคำถามที่ต้องการคำตอบการวิจัยว่ามีลักษณะที่อ่อนไหว หรือเป็นประเด็นขัดแย้งที่อาจยังหาข้อยุติได้ นอกจากนี้ ยังต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มว่าอาจมีความประะบางในบางประเด็น

Banal, Upraty and Lumichhune (2016) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการสนทนากลุ่มว่า การสนทนากลุ่มจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ดำเนินการกลุ่มเป็นสำคัญ หากผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มขาดประสบการณ์ อาจเผชิญกับปัญหาในการดำเนินการและการดูแลสมาชิกที่พยายามเข้ามา มีอิทธิพลในกลุ่ม ข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประเด็นในการสนทนากลุ่มบางประเด็นที่อ่อนไหวอาจทำให้ผู้เข้าร่วมลังเลที่จะเข้ามาสนทนา รวมทั้งในข้อจำกัดเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มที่เล็กเกินไปหรือผู้เข้าร่วมที่มีลักษณะที่แตกต่างหลากหลายทำให้ข้อค้นพบอาจไม่เพียงพอที่จะอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ข้อจำกัดของการสนทนากลุ่มในหลายข้อเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการกลุ่มไม่เหมาะสม ตั้งแต่การคัดเลือกสมาชิกไม่มีลักษณะร่วมคล้ายกันหรือวัฒนธรรมเดียวกันทำให้การสนทนากลุ่มไม่ราบรื่น ซึ่งข้อมูลจากกลุ่มแต่ละกลุ่มไม่สามารถเป็นตัวแทนของสังคมหรือวัฒนธรรมที่ผู้ร่วมสนทนาดำเนินชีวิตอยู่ได้ หรือในเรื่องการสร้างแนวคำถามจะต้องเรียบเรียงแนวคำถามให้ดี

ไม่วกวน และขาดการนำไปการทดสอบหรือทดลองใช้ก่อน นอกจากนั้น ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ดำเนินการกลุ่ม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับฝึกฝนให้ มีทักษะที่สำคัญในการดำเนินการกลุ่มได้อย่างประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ข้อจำกัดตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นข้อจำกัดที่ผู้วิจัยสามารถบริหารจัดการไม่ให้เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งจะช่วยให้การสนทนากลุ่มเป็น วิธีการที่สามารถนำมาใช้เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นักวิจัย นิยมนำมาใช้ในการวิจัยจำนวนมาก เนื่องจากเป็นวิธีการทางคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ สามารถประหยัดเวลาและงบประมาณ แต่ก็ยังได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือที่ผ่านการถกเถียง อภิปรายภายใต้บรรยากาศที่เป็นกันเองตามแนวคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ในปัจจุบันการสนทนากลุ่มได้นำมาประยุกต์ใช้จนสามารถจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายประเภท เช่น การสนทนากลุ่มแบบสองทางการ สนทนากลุ่มแบบมีผู้ดำเนินการ 2 คนที่มีประเด็นโต้แย้ง และการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะเป็นการสนทนากลุ่มในแบบใด ก็จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ประเด็นหรือแนวคำถามในการสนทนาที่มีความชัดเจนและการเรียบเรียงลำดับเป็นอย่างดี ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่สนทนา และผู้ดำเนินการกลุ่มที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว และมีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำกลุ่ม ดังนั้น การสนทนา กลุ่มจะประสบความสำเร็จจะต้องมีผู้ดำเนินการกลุ่มที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสม เช่น มีความสุภาพ จริงใจ ยืดหยุ่น และเคารพในผู้เข้าร่วมสนทนา และแสดงบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวยให้การสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่น แม้ว่าการสนทนากลุ่มจะเป็นวิธีการที่ดี แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ คือ อาจใช้ไม่ได้กับประเด็นที่มีความอ่อนไหวหรือ ประเด็นที่เป็นเรื่องที่มีความเป็นส่วนตัวสูง หรือประเด็นที่ไม่สามารถหาคำตอบหรือทางแก้ไขปัญหาได้ รวมถึง ข้อจำกัดในการดำเนินการต่าง ๆ หากดำเนินการไม่เหมาะสม ก็ส่งผลกระทบต่อ การสนทนาและผลการวิจัยที่ไม่น่าเชื่อถือหรือไม่ตอบคำถามการวิจัย ดังนั้น บทบาทของนักวิจัยหรือผู้ดำเนินการกลุ่มจึงมีความสำคัญมากที่สุดที่ จะบริหารจัดการหรือเตรียมความพร้อมทุกด้านเพื่อให้การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ

2.7 บริบทของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เป็นแอ่งกระทะมีแนวภูเขา ล้อมรอบเป็นชุมชนขนาดใหญ่บ้านเรือนแบ่งการปกครองตนเองเป็นหมู่บ้านย่อยเพื่อจ่ายต่อการปกครองมี ประชากรประมาณ 3,500 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน มีป่าไม้ ร้านค้า ที่อยู่อาศัยของ ประชากร ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ และบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน ประเพณี /ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปคือ กินวอ เต็นจะคี

ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้น ป.6 ร้อยละ 100 ประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน และร้อยละ 80 นับถือศาสนาพุทธ

โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียนโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากตัวอำเภอ เชียงดาว 77 กม.ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ 150 กม.ห่างจากที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 (ผาง) 146 กม.สภาพแวดล้อมรอบชุมชนส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งที่อยู่อาศัยของประชาชน ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชาวภูเขาเผ่าจีนฮ่อ มูเซอและไทยใหญ่ บ้างก็อพยพมาจากพม่า จึงมี ข้อจำกัดในเรื่องการสื่อสารแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ เกษตรพื้นที่สูงและศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แก่น้อยซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางการเกษตร

โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้วัด/สำนักสงฆ์ มีพระจำพรรษา 1 รูป การถ่ายทอดวัฒนธรรมด้าน ศาสนายังมีน้อยเพราะพระสงฆ์ใช้ภาษาท้องถิ่น (ไทยใหญ่) จึงมีปัญหาในเรื่องวิทยากรท้องถิ่นด้าน ศาสนาเนื่องจากปัญหาการสื่อสาร

การที่พื้นที่ตั้งอยู่ในหุบเขาแอ่งกระทะเส้นทางการคมนาคมไม่สะดวกการเดินทางจึงเป็น ปัญหาอุปสรรคต่อการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอก การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างล่าช้าถึงแม้จะ ได้รับ Internet แต่ด้วยปัญหาระบบไฟฟ้าทำให้ไม่สามารถใช้งานได้เท่าที่ควรควรได้รับการสนับสนุน ดูแลจากหน่วยงานทางราชการด้านงบประมาณและการเข้ามามีส่วนพัฒนาชุมชนของหน่วยงาน ราชการยังมีน้อย คงมีแต่ทหารจากหน่วยต่าง ๆ ตามที่ปรับเปลี่ยนมาปฏิบัติหน้าที่บนพื้นที่แก่น้อยๆ เจ้าหน้าที่ ต.ช.ต และมูลนิธิเอกชนที่เข้ามาพัฒนาให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นครั้งคราวซึ่งในแต่ละครั้งที่ เข้ามาก็พัฒนาผู้เรียนและชุมชนให้เข้มแข็งโรงเรียนก็มีส่วนร่วมในการเข้าไปชี้แนะรับฟังปัญหาและ พยายามเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้นและเนื่องจากชุมชนนี้เคยเป็นพื้นที่ เสี่ยงต่อปัญหายาเสพติด การสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนจึงอยู่ภายใต้ข้อจำกัด

วิสัยทัศน์

- ภายในปีการศึกษา 2565 นักเรียนโรงเรียนแก่น้อยศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีได้คุ้มค่า มีสิ่งแวดล้อมตามหลัก 5ส
- บุคลากรมีสมรรถนะและมีความสุขในการทำงาน เน้นสังคมมีส่วนร่วม ผู้เรียนดำรงชีวิต ตามหลักไตรสิกขาและความพอเพียง

พันธกิจ

1. ส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตรมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมปลูกฝังให้ผู้เรียนรักความเป็นไทย เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความ รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
3. ส่งเสริมการปลูกฝังให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง ให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม
4. ภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่อย่างพอเพียง และความสามารถในการดำรงชีวิต ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. ส่งเสริมพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา

6. ส่งเสริมพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่าสภาพบริบทโดยรวมของเขตพื้นที่บริการทางการศึกษา โรงเรียนแก่น้อยศึกษา อยู่ในพื้นที่ภูเขาสูงและห่างไกลประกอบกับชุมชนของผู้รับบริการการศึกษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน จึงส่งผลให้การสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร และการจัดการศึกษาของโรงเรียนแก่น้อยศึกษาที่ได้กล่าวให้ไว้เป็นการจัดการศึกษาตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ ยังไม่ได้เป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู โดยมีการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิด กระบวนการคิด สร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดการศึกษาทวิภาษา-พหุภาษา และงานการศึกษาที่ใกล้เคียงได้มีผู้ศึกษาไว้หลายเรื่องดังนี้

ศุภลักษณ์ สินธนา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้ภาษามลายูปาตานีของนักเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา-พหุภาษา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาประเทศในทุกด้านโดยเฉพาะการพัฒนาสังคมจะต้องอาศัยกำลังคนที่มีคุณภาพเป็นสำคัญการศึกษาจึงเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ถ้าจัดการศึกษาให้แก่คนในชาติไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ จะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย การจัดการศึกษาทวิภาษา เป็นการสร้างกระบวนการพัฒนาสมอง ความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่ของนักเรียนเป็นฐานของการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการสร้างความเข้มแข็งทางภาษาไทย อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลไปสู่พัฒนาการด้านการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อมุ่งหวังที่จะสร้างเสริมเยาวชนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา ใช้ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต รู้คุณค่า วัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมในวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของเขาในระดับท้องถิ่น มีความเป็นไทยในระดับชาติ

ขณะที่ ฉัตรชัย พรหมมารักษ์ และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานร่วมกับวิธีการสอนภาษา โดยเน้นภาระงาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ซึ่งการใช้ภาษาแม่ช่วยให้ผู้เรียน เกิดความมั่นใจที่จะเรียนรู้ภาษาอื่น ๆ และลดความกังวลในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง รวมทั้งการออกแบบภาระงานที่จะมอบหมายให้ผู้เรียนนั้นได้เลือกเนื้อหาการเรียนรู้ที่เป็นเรื่องใกล้ตัวในด้าน

ประเพณี วัฒนธรรม และบริบทสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

และ เกียรติคุณ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ:กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา เป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของผู้เรียน โดยเน้นการใช้ทุนทางภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐานโดยเชื่อมโยงภาษาและวัฒนธรรมส่วนกลาง ส่งผลดีต่อการพัฒนาการทั้งในส่วนของพัฒนาการทางภาษาและความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอื่นๆซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ตามแนวการศึกษาเพื่อทุกคน (Education for All)

นอกจากนี้ ศุภลักษณ์ สินธนา พิมลพรรณ สีสากัทรพันธ์ สุภา วัชรสุขุม นิยามาล อาเย นิฮารงค์ ไต่ะสุอามีเนาะ ดีแม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ภาษามลายูปาตานีของนักเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา-พหุภาษา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ความรู้เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางทวิ-พหุภาษาในจังหวัดยะลา จากผลการวิจัยของโครงการย่อยที่ 1 พบว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา-พหุภาษา ในจังหวัดยะลา มีจำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนไม่มีการจัดการเรียนการสอนภาษามลายูถิ่นที่ใช้ระบบตัวเขียนด้วยอักษรไทยในระดับชั้นประถมศึกษา และไม่ได้ใช้แผนการสอนและสื่อการสอนของโครงการทวิภาษา แต่ยังคงมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษามลายูปาตานีอยู่บ้างในระดับชั้นอนุบาล ซึ่งจากการสำรวจครั้งนี้ พบว่ามี 2 โรงเรียนที่ยังคงสอนโดยใช้ระบบตัวเขียนภาษามลายูปาตานีที่โครงการทวิภาษา-พหุภาษา พัฒนาขึ้น

1.2 ความรู้เกี่ยวกับทักษะการอ่านภาษามลายูปาตานีและทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนเข้าร่วมโครงการทวิ-พหุภาษา จากผลการวิจัยของโครงการย่อยที่ 1 พบว่า

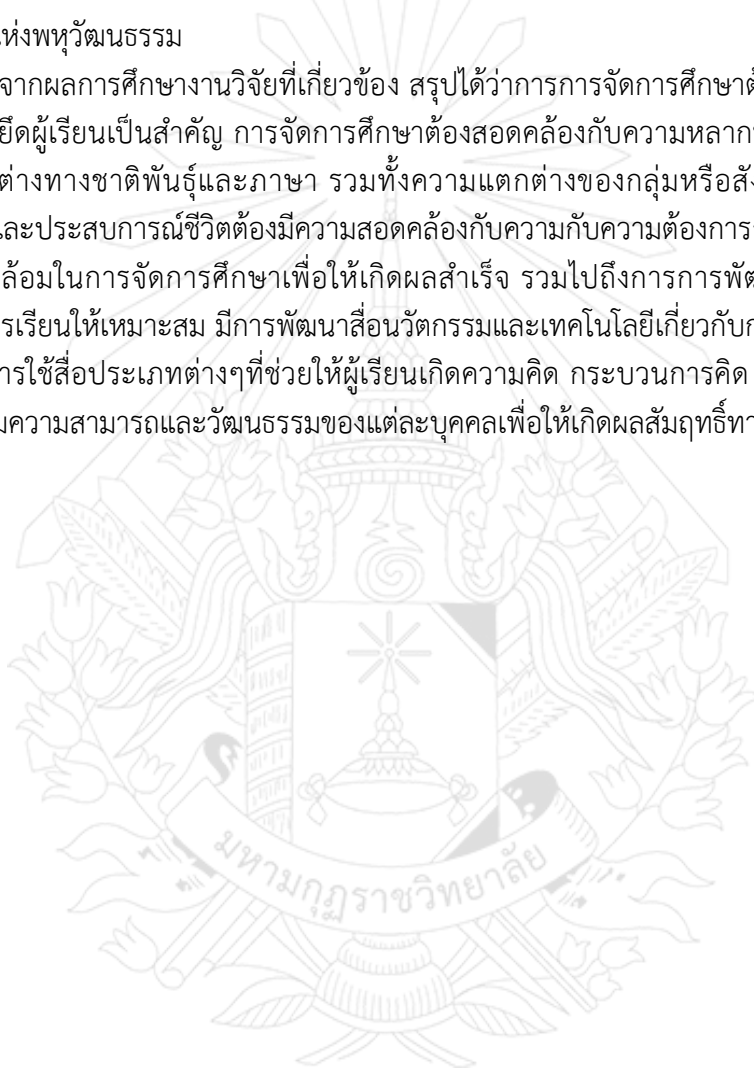
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายผลของโครงการทวิภาษา-พหุภาษา มีทักษะการอ่าน ทั้ง 2 ภาษาไม่แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ย(ที่อยู่ในรูปคะแนนร้อยละ) ของทักษะการอ่านภาษามลายู-ปาตานี และทักษะการอ่านภาษาไทยเป็น 51.33 และ 53 คะแนนตามลำดับ

- สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาที่พัฒนาขึ้น เป็นสื่อที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรการสอนในระดับชั้นอนุบาล 3 มี 6 หน่วย คือ 1) พยัญชนะ 2) สระ 3) โรงเรียนของฉัน 4) สถานที่สำคัญ 5) บ้านของฉัน และ 6) ร่างกายของเรา คณะผู้วิจัยได้นำสื่อไปทดลองใช้ใน 2 โรงเรียน พบว่า 1) โรงเรียนทดลองใช้ได้เพียง 2 หน่วยการเรียนรู้ และ 2) นักเรียนมีคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน โดยที่คะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในรูปร้อยละของหน่วยการเรียนรู้เรื่องพยัญชนะ และ สระ เท่ากับ 50.6 และ 33.1 ตามลำดับ

- เครือข่ายจัดการศึกษาแบบทวิภาษา-พหุภาษาในจังหวัดยะลา ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษามลายู-ปาตานี ในระดับชั้นอนุบาล มีเพียง 2 โรงเรียน เมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่เป็นหน่วยผลิตครู ทำให้ได้ข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาในมิติของการนาสื่อเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อการเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และเหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัล

การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา คือแนวคิดที่เริ่มจากการให้ความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน โดยต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีลักษณะของความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปแนวทางที่ดีที่สุด องค์กรประกอบสำคัญที่จะนำสถานศึกษาให้เปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่แสดงถึงความเท่าเทียมกัน ไม่ได้มุ่งไปที่ตัวแปรตัวใดตัวหนึ่ง แต่สถานศึกษาต้องมีการปฏิรูปในลักษณะองค์รวม มีการเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งหลักสูตร อีกทั้งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องโดยมีเป้าหมายของความเป็นเลิศ คือ ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ขจัดการแบ่งแยก และส่งผลถึงความ เป็นสังคมแห่งพหุวัฒนธรรม

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความแตกต่างทางชาติพันธุ์และภาษา รวมทั้งความแตกต่างของกลุ่มหรือสังคม รูปแบบการจัดการศึกษาและประสบการณ์ชีวิตต้องมีความสอดคล้องกับความกับความต้องการกับสภาพผู้เรียน และบริบทแวดล้อมในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ รวมไปถึงการการพัฒนาหลักสูตรพัฒนา กิจกรรมการเรียนให้เหมาะสม มีการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู โดยมีการใช้สื่อประเภทต่างๆที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิด กระบวนการคิด สร้างสรรค์ สามารถ เรียนได้ตามความสามารถและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีดำเนินงานวิจัยดังนี้

- 3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
- 3.2 วิธีการศึกษา
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการสร้างเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 การนำเสนอข้อมูล

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

1) ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องในประเด็นสภาพการจัดการศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกโดยเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูปฏิบัติการ จำนวน 7 คน รวมจำนวน 9 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบริบทโรงเรียน จำนวน 3 รูป/คน ครูปฏิบัติการสอน 1 คน และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพหุภาษา จำนวน 1 คน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 3 รูป/คน รวมจำนวน 8 รูป/คน

3.2 วิธีการศึกษา

3.2.1 ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดการศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน สรุปรายงานประเมินภายใน (SAR) การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ สภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน และการวิเคราะห์ปัจจัย สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 ศึกษาในภาคสนาม (Field Study) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

3.2.3 การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ประกอบด้วย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบริบทโรงเรียน จำนวน 3 รูป/คน ครู ปฏิบัติการสอน 1 คน และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพหุภาษา จำนวน 1 คน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 3 รูป/คน รวมจำนวน 8 รูป/คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

3.3.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับโรงเรียนแก่น้อยศึกษา เกี่ยวกับสภาพองค์กร จุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจ เป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินการบริหารจัดการของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

3.3.2 กรอบการสัมภาษณ์ เป็นกรอบการสัมภาษณ์สภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

3.3.3 ผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับสภาพองค์กร หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

3.4 วิธีการสร้างเครื่องมือ

3.4.1 ศึกษางานวิจัยของ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2562) เรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ กรณีจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระยะ 3) โดยนำ แนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดโครงสร้าง และขอบเขตเนื้อหาให้ครอบคลุมข้อมูลทุกส่วนที่ต้องการสอบถาม

3.4.2 นำข้อมูลจากกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์

3.4.3 นำข้อมูลกรอบการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1. พระมหาสกุล มหาวิโร, ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม
2. ดร.มนตรี วิชัยวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม
3. นายพัฒน์อนิษฐ์ ตระกูลอินคอม ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่น้อยศึกษา
ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม

3.4.4 ผู้วิจัยนำกรอบการสัมภาษณ์ที่ผ่านการแนะนำ มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

3.4.5 ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงกรอบการสัมภาษณ์ ตามข้อเสนอแนะจากการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญพร้อมจัดพิมพ์เป็นกรอบการสัมภาษณ์ฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยดังต่อไปนี้

3.5.1 ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจาก แผนพัฒนา แผนปฏิบัติงานประจำปี สรุปรายงานประเมินภายใน (SAR) การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และการวิเคราะห์ปัจจัย สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เกี่ยวกับการบริหารเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของครูที่สอนนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา จากรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

3.5.2 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ ภาวะเทียบแนวปฏิบัติ สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสัมภาษณ์ สันทนาการตัวต่อตัวตามกรอบการสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้น โดยเริ่มต้นจากการแนะนำ แนะนำวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และสร้างความเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ถึงแม้ว่าผู้ถูกสัมภาษณ์จะเป็นผู้บริหารก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูปฏิบัติการ จำนวน 7 คน รวมจำนวน 9 คน

1) การเตรียมการ การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เตรียมแบบบันทึก หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ (Informed Consent Form) เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับทราบและยินยอมเป็นถูกสัมภาษณ์

2) การดำเนินการ การสัมภาษณ์ตามกรอบการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย แบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็น ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของครูที่สอนนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

3.5.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้คำถามสนทนา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกอย่างเป็นอิสระ โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่มไว้นามวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบการศึกษาที่วางไว้ โดยการวิเคราะห์ตามกรอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสรุปเหตุการณ์ หรือกฎเกณฑ์ตลอดจนหลักการต่าง ๆ

ของการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา ของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบริบทโรงเรียน จำนวน 3 รูป/คน ครูปฏิบัติการ 1 รูป/คน และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพหุภาษา จำนวน 2 รูป/คน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 2 รูป/คน รวมจำนวน 8 รูป/คน

1) การเตรียมตัวทำงานภาคสนาม

- ผู้วิจัยขอหนังสืออนุเคราะห์การเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มจากรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล และขอเชิญผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มพร้อมทั้งติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาที่บุคลากรผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อขออนุญาตบุคคลดังกล่าว

- จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามได้แก่ สมุดบันทึก เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป ของที่ระลึก

- ชักซ้อมทำความเข้าใจในหลักการ วิธีการและขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ดำเนินการ ผู้จัดบันทึกการสนทนาและผู้บริการทั่วไปมีความพร้อมในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอยู่ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) การดำเนินการสนทนากลุ่ม

- ผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสนทนากลุ่มให้พร้อมก่อนผู้เข้าร่วมสนทนาจะเดินทางมาถึง

- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีเมื่อผู้เข้าร่วมสนทนาเดินทางมาถึงโดยผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดสนทนาทุกคนพยายามพูดคุยและซักถามอย่างเป็นมิตรเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีก่อนเริ่มต้นสนทนา

- เมื่อสนทนาเสร็จสิ้นลงผู้วิจัยแสดงความขอบคุณ ผู้ร่วมสนทนาทุกคน และดูแลอำนวยความสะดวกจนผู้ร่วมสนทนาเดินทางกลับ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตามกรอบการสัมภาษณ์ โดยสรุปเขียนแบบบรรยายพรรณนา และข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

3.6.2 การวิเคราะห์ผลของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปแบบบรรยายพรรณนา

3.7 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาที่เรียบร้อยแล้ว ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบตาราง และแบบบรรยายขยายความตามแนวคิดและข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ การนำเสนอรายงานในวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 บท คือ

บทที่ 1 เกี่ยวกับบทนำ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการวิจัยได้ทำเป็นบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา

4.1.1 ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2564 ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนแกน้อยศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2564) ของโรงเรียนแกน้อยศึกษาพบว่า

1) จากผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ในปี 64 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนร้อยละ 50 มีระดับผลการเรียนรายวิชาพื้นฐานไม่ถึงระดับ 2 และผู้เรียนร้อยละ 40 ยังมีทักษะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจึงต้องมีการทดสอบซ้ำเพื่อให้ผ่านตามมาตรฐาน ในปี 64 พบว่า ผู้เรียนร้อยละ 28 มีผลการเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมไม่ถึงระดับ 2 จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ทราบถึงการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร การเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนยังมีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข

2) การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรเน้นการปฏิบัติ Active Learning อย่างไรในส่วนนี้ควรยกตัวอย่างให้ชัดเจนว่าในระดับชั้นหรือสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ใช้เทคนิคการสอนใดที่สะท้อน Active Learning และสรุปเป็นสถิติ เพื่อการพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา และควรเพิ่มเติมในด้านการส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนนำสื่อเทคโนโลยี

ที่ทันสมัยมาใช้ให้ เหมาะสมกับการจัดทำแผนการเรียนการสอนในแต่ละชั้นเรียน เช่น การกำหนดให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลและทำรายงานโดยการกำหนดให้ไปค้นคว้าจากระบบออนไลน์ หรือการนำเสนอของนักเรียนด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้จะต้องให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียน มีการประเมินการใช้แผนการเรียนรู้อุสรูปผลการดำเนินงาน หาปัญหาและอุปสรรค และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครู แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ทั้งนี้จะต้องเผยแพร่ผลการดำเนินงานเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ด้วยการประชุมครู ผู้ปกครอง หรือการเผยแพร่ทางระบบออนไลน์หรือเอกสารต่อไป

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 9 คน เป็นเพศชาย 5 คน เพศหญิง จำนวน 4 คน มีอายุระหว่าง 32-37 ปี จำนวน 3 คน อายุระหว่าง 38-42 ปี จำนวน 3 คน และอายุ 48 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน มีประสบการณ์การทำงาน 0-5 ปี จำนวน 5 คน ประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 คน มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 7 คน และระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลักการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่น้อยศึกษา 1 จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 7 คน รวมเป็นจำนวน 9 คน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของโรงเรียนแก่น้อยศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. กระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาและมาตรฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม, การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล 9 คน ที่เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี คือการเตรียมจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และวิธีการ เรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละศักยภาพ และกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องเหมาะสมสอดคล้องต่อการเรียน และการจัดการเรียนควรเป็นการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ การจัดการเรียนของสถานศึกษาต้องเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและอีกทั้งกระบวนการจัดการเรียนต้องเลือกประสบการณ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ก็ควรเป็นทักษะที่ปฏิบัติแล้วผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้มีการจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสอน การทดสอบ เป็นต้น และการจัดการศึกษาครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ในการให้ความช่วยเหลือ

แนะแนวแก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ การให้กำลังใจให้ความรักและความเอาใจใส่ผู้เรียนด้วย รวมถึงเลือกประสบการณ์ที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกสนานสนใจไม่ซ้ำซากมีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัย ดังนี้

“...การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี คือการเตรียมจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละศักยภาพ ทั้งนี้กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องต่อการเรียน...” (การสัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การจัดการเรียนครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถหลายอย่างในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร...” (การสัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2566)

“...กระบวนการจัดการเรียนต้องเลือกประสบการณ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ก็ควรเป็นทักษะที่ปฏิบัติแล้วผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้...” (การสัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2566)

2. กระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเชื่อมโยงสู่ภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ เป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนชั้นอนุบาลและประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล 9 คน ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐาน พบว่า การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแกน้อยศึกษาไม่ได้ใช้ภาษาถิ่นและวัฒนธรรมของผู้เรียนและใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้ใช้รูปแบบและวิธีการสอนปกติทั่วไปเช่นเดียวกันกับสถานศึกษาทั่วไปที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เป็นแนวทางในการปฏิบัติในการจัดการศึกษาที่ดีและมีความเหมาะสมกับสภาพบริบทที่มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยที่มีนักเรียนต่างชาติพันธุ์ และอีกทั้งนักเรียนของโรงเรียนแกน้อยศึกษาเป็นนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ถ้าใช้การสอนที่มีการเชื่อมโยงระหว่างภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ ซึ่งทำให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งที่ยังไปหาสิ่งที่ยาก ย่อมส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่สูงขึ้นได้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแก่น้อยศึกษาไม่ได้ใช้ภาษาถิ่นและวัฒนธรรมของผู้เรียนและใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...” (การสัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้ใช้รูปแบบและวิธีการสอนปกติทั่วไปเช่นเดียวกันกับสถานศึกษาทั่วไปที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน...” (การสัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เป็นแนวทางในการปฏิบัติในการจัดการศึกษาที่ดีและมีความเหมาะสมกับสภาพบริบทที่มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยที่มีนักเรียนต่างชาติพันธุ์...” (การสัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2566)

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นพื้นฐานการเรียนรู้

การเรียนการสอนโดยใช้องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ การศึกษาภาษามือองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน องค์ประกอบทั้ง 4 นี้มีความเกี่ยวข้องกัน โดยเริ่มต้นด้วยทักษะการฟังและการพูดอันเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดและรับรู้ข้อมูล วิเคราะห์ และสามารถนำไปใช้ในทักษะการอ่านและการเขียนต่อไป ส่วนทักษะการอ่านและการเขียนจะช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มพูนความรู้ คำศัพท์ รวมทั้งประสบการณ์ทั่วไปมากขึ้น จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล 9 คน ที่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอนโดยใช้องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ พบว่า การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน เป็นจุดเน้นที่สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาการทางภาษาในด้านการอ่าน เขียน สำหรับด้านการเขียนนั้นการเรียนภาษาไทยจึงควรเน้นสัมฤทธิ์ผลของทักษะการเข้าใจทางภาษา คือ การฟังการอ่านและทักษะการใช้ภาษาคือการ พูดและการเขียน จนสามารถเข้าใจและสามารถคิดวิเคราะห์หาความรู้อย่างมีเหตุผลเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และครูที่ทำหน้าที่ในการสอนภาษาไทยให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ครูซึ่งควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย องค์ประกอบของ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนนั้น เป็นหลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อที่จะช่วยเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์และสามารถนำไปสู่การเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆได้ กระบวนการจัดการศึกษาที่นำองค์ประกอบ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนมาใช้เป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนเป็นแนวปฏิบัติที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนเพราะสามารถให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ดีและยังช่วยพัฒนาทักษะได้ในหลายด้าน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การจัดการเรียนการสอนได้ให้ความสำคัญในการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน เป็นจุดเน้นที่สำคัญ การเขียนนั้นการเรียนภาษาไทยจึงควรเน้นสัมฤทธิ์ผลของทักษะการเข้าใจทางภาษา คือ การฟังการอ่านและทักษะการใช้ภาษาคือการ พูดและการเขียน จนสามารถเข้าใจและ

สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน...” (การสัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2566)

“...ครูซึ่งควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมาย องค์ประกอบของ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนนั้น เป็นหลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้...” (การสัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2566)

“...กระบวนการจัดการศึกษาที่นำองค์ประกอบ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนมาใช้เป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนเป็นแนวการปฏิบัติที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนเพราะสามารถให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ดีและยังช่วยพัฒนาทักษะได้ในหลายด้าน...” (การสัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2566)

4. กระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้เรื่องเล่าจากประสบการณ์ (Experience Story) เป็นการจัดกิจกรรมให้เกิดประสบการณ์และนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเขียนร่วมกัน

การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยใช้เรื่องเล่าจากประสบการณ์ การสอนเรื่องเล่าจากประสบการณ์ ไม่ใช่ประสบการณ์ของแต่ละคน แต่เป็นการจัดกิจกรรมให้เกิดประสบการณ์ร่วมกัน และนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเขียนร่วมกัน อาจไม่ใช้การสร้างสื่อการสอนโดยตรง แต่เป็นสื่ออ่านที่เน้นความหมายความเข้าใจเช่นกัน โดยครูจัดกิจกรรมในห้องเรียนแล้วให้นักเรียนช่วยกันเล่าเรื่องที่ทำกิจกรรมร่วมกัน ส่วนครูเขียนเนื้อเรื่องบนกระดานดำ หรือกระดาษโปสเตอร์ตามที่นักเรียนเล่า ครูเขียนเนื้อเรื่องแบบเร็ว ๆ เพราะไม่เน้นความถูกต้อง หลังจากนั้นอ่านทวนให้นักเรียนฟัง สุดท้ายให้นักเรียนอ่านพร้อมกันและช่วยกันตั้งชื่อเรื่อง จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล 9 คน ที่เกี่ยวกับเรื่องจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยใช้เรื่องเล่าจากประสบการณ์ พบว่า การจัดการเรียนโดยใช้วิธีการเล่าเรื่องปากเปล่าเป็นการปฏิบัติที่ดีที่จะช่วยเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมการคิดเป็นภาพ การสอนโดยเรื่องเล่าจะประสบการณ์ช่วยหล่อหลอมความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง การเล่าเรื่องให้ใครฟังหรือฟังเรื่องราวของเพื่อนนักเรียนในกิจกรรมการเรียน ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงของความเข้าใจระหว่างกัน และส่งเสริมการฟังอย่างกระตือรือร้นและการสอนจากเรื่องเล่าจากประสบการณ์ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าในสิ่งที่เขาคิด สิ่งที่เขาอยากเล่า ผ่านการเรียบเรียงเป็นถ้อยคำเพื่อสื่อสารออกมา กิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีการเรื่องเล่าจากประสบการณ์เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและช่วยให้เด็กมีความกล้าแสดงออกและช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มกิจกรรมการเรียน และช่วยให้พัฒนาทักษะในการฟัง คิดวิเคราะห์ เข้าใจความหมายอย่างมีเหตุผล ส่งผลถึงการจดบันทึกและเขียนได้อย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การจัดการเรียนโดยใช้วิธีการเล่าเรื่องปากเปล่าเป็นการปฏิบัติที่ดีเพื่อจะช่วยเหลือเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมการคิดเป็นภาพ การสอนโดยเรื่องเล่าจะประสบการณ์ช่วยเหลือหลอมความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง...” (การสัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การเล่าเรื่องให้ใครฟังหรือฟังเรื่องราวของเพื่อนนักเรียนในกิจกรรมการเรียน ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงของความเข้าใจระหว่างกันและส่งเสริมการฟังอย่างกระตือรือร้นและการสอนจากเรื่องเล่าจากประสบการณ์ช่วยเหลือเสริมสร้างจินตนาการ เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าในสิ่งที่เขาคิด สิ่งที่เขายากเล่า...” (การสัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2566)

“...กิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีการเรื่องเล่าจากประสบการณ์เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและช่วยให้เด็กมีความกล้าแสดงออกและช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มกิจกรรมการเรียน และช่วยให้พัฒนาทักษะในการฟัง คิดวิเคราะห์ เข้าใจความหมายอย่างมีเหตุผล...” (การสัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 3 มีนาคม 2566)

5. กระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยใช้สื่อการเรียนการสอนที่เน้นความหมาย ความเข้าใจ และการสื่อสาร เช่น ฉากภาพวัฒนธรรม ที่เป็นภาพวาดที่มีบริบทสภาพแวดล้อม สังคม คล้ายคลึงกับสถานที่ ๆ เด็กคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก มีเอกลักษณ์ ในรายละเอียด เพื่อกระตุ้นการใช้ความคิด/การวิเคราะห์ของเด็ก

การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยใช้สื่อการเรียนการสอนที่เน้นความหมาย ความเข้าใจ และการสื่อสาร เช่น ฉากภาพวัฒนธรรม การจัดการเรียนพหุภาษาโดยฉากภาพวัฒนธรรม เป็นการใช้สื่อภาพวาดที่มีบริบท สภาพแวดล้อม สังคม คล้ายคลึงกับสถานที่ ๆ เด็กคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก มีเอกลักษณ์ ในรายละเอียดนั้นเด็กจะต้องเห็นอย่างชัดเจน ฉากภาพมีหลายบริบทอยู่ในฉากเดียวกันเหมือนจำลองสถานที่ในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ เนื้อหาของภาพควรให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น การใช้สื่อฉากภาพวัฒนธรรมโดยกลวิธีการสอน ฉากภาพกับการตั้งคำถามเพื่อพัฒนาความคิด จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล 9 คน ที่เกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยใช้สื่อการเรียนการสอนที่เน้นความหมาย พบว่า สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารและการเรียนรู้ในการเรียนการสอน ซึ่งสื่อการเรียนการสอน สามารถปรับพฤติกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนในห้องเรียน ให้มีบรรยากาศของการเรียนได้ รวมไปถึงการสร้างสื่อการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมเรียนของผู้เรียนและปรับพฤติกรรมเรียนของผู้เรียนให้มีความสนใจในการเรียนได้อีกด้วย การใช้สื่อเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเรียนการสอน ต้องมีรายละเอียดองค์ประกอบเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา และสถานการณ์การเรียนการสอน สื่อเป็นสิ่งจำเป็นต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจ เนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ช่วยกระตุ้นและสร้างความ

สนใจให้กับนักเรียนและมีความเข้าใจในการเรียนที่ตรงกัน ทำให้เกิดความสุขและไม่เบื่อหน่ายการเรียน อีกทั้งการใช้สื่อการสอนที่เป็นฉากวัฒนธรรม ที่มีบริบทที่เด็กคุ้นเคยและเป็นสิ่งที่เด็กเกี่ยวข้องกับในชีวิตประจำวันย่อมส่งผลดีในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเชื่อมโยงสิ่งที่ไกลตัวหรือเรียนจากสิ่งที่ย้ายไปสู่สิ่งที่ยากขึ้นจึงมีความเหมาะสมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารและการเรียนรู้ในการเรียนการสอน ซึ่ง สื่อการเรียนการสอน สามารถปรับพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนในห้องเรียน ให้มีบรรยากาศของการเรียนได้...” (การสัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“...สื่อเป็นสิ่งจำเป็นต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ เนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว...” (การสัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“...การใช้สื่อการสอนที่เป็นฉากวัฒนธรรม ที่มีบริบทที่เด็กคุ้นเคยและเป็นสิ่งที่เด็กเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเป็นประจำย่อมส่งผลดีในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเชื่อมโยงสิ่งที่ไกลตัวหรือเรียนจากสิ่งที่ย้ายไปสู่สิ่งที่ยากขึ้นซึ่ง...” (การสัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

6. กระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้นิทานภาพ สื่อที่เป็นภาพวาด ที่มีการลำดับเรื่องราวเป็นขั้นตอน เป็นฉากและมีบริบทที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของผู้เรียน แต่ละเรื่องอาจจะเกี่ยวกับอาชีพ วันสำคัญ วัฒนธรรม ธรรมชาติ ฤดูกาล ของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชนนั้น ๆ เพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้นิทานภาพ การใช้นิทานภาพเป็นสื่อการสอน เด็กจะสนุกสนาน เพราะเป็นภาพที่สวยงามดึงดูดความสนใจ และผู้เรียนได้ทำกิจกรรมพร้อมกันหลายคน การสื่อสารด้วยภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่มีการลำดับเรื่องราวเป็นขั้นตอนให้เห็นอย่างชัดเจน ภาพที่วาดควรมีความเชื่อมโยงต่อเนื่อง (จากภาพหนึ่งไปสู่อีกภาพหนึ่ง) มีความยาวประมาณ 4-5 ภาพตั้งแต่เริ่มเรื่องจนกระทั่งจบเรื่อง เป็นเรื่องที่เด็กคุ้นเคย มีฉากและบริบทที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของผู้เรียน นิทานภาพแต่ละเรื่องอาจจะเกี่ยวกับอาชีพ วันสำคัญ วัฒนธรรม ธรรมชาติ ฤดูกาล ฯลฯ ของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชนนั้น ๆ จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล 9 คน ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้นิทานภาพ พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้นิทานภาพเป็นการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบ เป็นการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับการสอนเด็ก ซึ่งช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และวิธีการเรียนปนเล่น และเรียนรู้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้แบบนิทานภาพมีความสำคัญในการเสริมสร้างจินตนาการ ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี การใช้นิทานภาพในการเรียนการสอนจึงมีส่วนช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ที่ได้เรียนรู้ในบริบท

วิถีชีวิต วัฒนธรรมของตนผ่านสื่อนิทานภาพ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้สื่อนิทานภาพในการจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งนิทานเป็นสิ่งที่เด็ก ต้องการและสนใจอยากรู้ การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยใช้นิทานภาพนำไปสู่ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่ดี เพราะธรรมชาติการเรียนรู้ของเรา จะให้ประสบผลดีได้นั้น ย่อมมาจากความสนใจ ความต้องการของนักเรียนเอง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อนิทานภาพเป็นการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบ เป็นการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับการสอนเด็ก ซึ่งช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และวิถีการเรียนปนเล่น และเรียนรู้อย่างมีความสุข...” (การสัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การจัดการเรียนรู้แบบนิทานภาพมีความสำคัญในการเสริมสร้างจินตนาการ ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี การใช้นิทานภาพในการเรียนการสอนจึงมีส่วนช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ที่ได้เรียนรู้ในบริบทวิถีชีวิต วัฒนธรรมของตนผ่านสื่อนิทานภาพ...” (การสัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2566)

“...กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้สื่อนิทานภาพในการจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งนิทานเป็นสิ่งที่เด็ก ต้องการและสนใจอยากรู้ การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยใช้นิทานภาพนำไปสู่ประสบการณ์ด้านต่างๆจึงเป็นสิ่งที่ดี เพราะธรรมชาติการเรียนรู้ย่อมมาจากความสนใจ ความต้องการของนักเรียนเอง...” (การสัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2566)

7. กระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้เรื่องเล่าท้องถิ่น หรือนิทานพื้นบ้าน ที่หมายถึงเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาที่คนในท้องถิ่นหรือในวัฒนธรรมนั้น ๆ คำนึงคติ และมีความสนุกสนานเหมาะสมกับวัยของเด็กที่จะใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้เรื่องเล่าท้องถิ่น หรือนิทานพื้นบ้าน หมายถึงเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาที่คนในท้องถิ่นหรือในวัฒนธรรมนั้น ๆ คำนึงคติ อาจจะเป็นเรื่องที่เล่าต่อกันมาหรือแต่งเรื่องเองก็ได้ ภาษาที่ใช้เล่าต้องเป็นธรรมชาติ มีความสนุกสนานเหมาะสมกับวัยของเด็กที่จะใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ผู้เขียนเรื่องอาจจะเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ครู หรือผู้ปกครองนักเรียน หรือแม้แต่เด็กเองที่มีความสามารถในการเขียนก็สามารถเขียนเรื่องเล่าท้องถิ่นได้ ความยาวของเรื่องประมาณ ครึ่งหน้ากระดาษ A4 หรืออย่างมากไม่เกิน ¼ ของกระดาษ A4 โดยใช้ภาษาหรือคำศัพท์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามวัย จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล 9 คน ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้เรื่องเล่าท้องถิ่น พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เรื่องเล่าท้องถิ่น หรือนิทานพื้นบ้านเป็นสื่อร่วมกับการเรียนรู้มีความสำคัญและเหมาะสมเพื่อที่จะส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และการใช้วรรณคดีและวรรณกรรมหรือนิทานพื้นบ้านในการเรียนการสอนยังช่วยในความคิด วิเคราะห์ การทำความเข้าใจในเนื้อหานอกจากนี้ยังทำให้ ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าและความสำคัญของนิทานพื้นบ้านและวัฒนธรรมท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์สืบมายาวนาน พร้อมทั้งจะช่วยกันอนุรักษ์ และสืบ

ทอดให้คนรุ่นหลังสืบไป การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เรื่องเล่าจากท้องถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน ซึ่งเรื่องเล่าท้องถิ่นอาจเรื่องที่ตั้งขึ้นอาจมีเค้าโครงมาจากความจริงบ้าง นอกจากกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีความสุขในการเรียนแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมาย คือ มุ่งสะท้อนเรื่องราวแห่งการเรียนรู้ทั้งเป็นรูปธรรม และนามธรรม การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการใช้เรื่องเล่าหรือนิทานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนและเกี่ยวข้องถึงศาสนาหรือหลักปรัชญาความเชื่อและการถือปฏิบัติยังสามารถสอนให้ผู้เรียนนั้นเป็นคนดี ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เรื่องเล่าท้องถิ่น หรือนิทานพื้นบ้านเป็นสื่อ ร่วมกับการเรียนรู้มีความสำคัญและเหมาะสมเพื่อที่จะส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี...” (การสัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การใช้วรรณคดีและวรรณกรรมหรือนิทานพื้นบ้านในการเรียนการสอนยังช่วยในความคิด วิเคราะห์ การทำความเข้าใจในเนื้อหานอกจากนี้ยังทำให้ ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่า และความสำคัญของนิทานพื้นบ้านและวัฒนธรรมท้องถิ่น...” (การสัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการใช้เรื่องเล่าหรือนิทานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนและเกี่ยวข้องถึงศาสนาหรือหลักปรัชญาความเชื่อและการถือปฏิบัติยังสามารถสอนให้ผู้เรียนนั้นเป็นคนดี...” (การสัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2566)

8. กระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้สื่อหนังสือเล่มเล็กเป็นหนังสือประกอบการสอน

การจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้สื่อหนังสือเล่มเล็ก หนังสือเล่มเล็กเป็นหนังสือประเภทหนึ่งของสื่อประกอบการสอน ซึ่งการทำหลักสูตรทวิ-พหุภาษา จำเป็นต้องผลิตสื่อการอ่านภาษาแม่เป็นจำนวนมากเพื่อใช้ฝึกอ่านด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความชำนาญ สามารถอ่านบอຍเท่าที่ต้องการและอ่านได้ทุกที่จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล 9 คน ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้สื่อหนังสือเล่มเล็ก พบว่า การจัดการศึกษาโดยใช้สื่อหนังสือเล่มเล็กถือเป็นหนังสือประเภทหนึ่งของเอกสารประกอบการสอนเพื่อพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมการเรียน และการอ่าน-เขียนของผู้เรียน ซึ่งเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในหนังสือล้วนเป็นภาษาและองค์ความรู้ในท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจในเรื่องและเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจในอักษรที่ใช้สื่อความหมายของเรื่อง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อหนังสือเล่มเล็กนี้ควรที่จะจัดทำเป็นจำนวนที่เพียงพอแก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนใช้ในการเรียนอ่านและเขียนใช้ฝึกอ่านด้วยตัวเอง การจัดการเรียนโดยใช้สื่อการเรียนจากหนังสือเล่มเล็กยังเป็นนวัตกรรมที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกับการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรม การศึกษาที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไข

ปัญหาทางด้านการศึกษาในบางเรื่อง เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจำนวนผู้เรียนที่มากขึ้น การพัฒนาการผลิตและพัฒนาสื่อใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของมนุษย์ ให้เพิ่มมากขึ้นด้วย ระยะเวลาที่สั้นลงการใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีส่วนช่วยให้ การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองสร้างความ น่าสนใจผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อทางการศึกษาได้สะดวกและง่ายขึ้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของ ผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การจัดการศึกษาโดยใช้สื่อหนังสือเล่มเล็กถือเป็นหนังสือประกอบการสอนเพื่อพัฒนา ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในหนังสือล้วนเป็นภาษาและองค์ความรู้ในท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจในเรื่องและเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจในอักษรที่ใช้สื่อความหมายของเรื่อง...” (การ สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การจัดการเรียนโดยใช้สื่อการเรียนจากหนังสือเล่มเล็กเป็นนวัตกรรมที่มีความสำคัญต่อ การจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การศึกษาจึง จำเป็นต้องมีการพัฒนาจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทันสมัยตามเทคโนโลยีและสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป...” (การสัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2566)

“...การใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีส่วนช่วยให้ การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองสร้างความ น่าสนใจผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อทางการศึกษาได้สะดวกและง่ายขึ้น...” (การสัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2566)

สรุปผล จากการ สัมภาษณ์ ผลสำรวจสอบถามความต้องการและการจัดลำดับความ ต้องการพัฒนาของคณะครูโรงเรียนแก่น้อยศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนแบบพหุ-ทวิภาษาจึงเห็น ว่ามีความสอดคล้องกับกระบวนการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อในการพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะกระบวนการคิด กระบวนการทำงานให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย และมีการ จัดหาหรือจัดทำสื่อการสอน เอกสารและแบบพิมพ์ต่างๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอน ที่ช่วย ส่งเสริมให้เด็กมีความสุขสนุกสนานในกิจกรรมการเรียนรู้ และยังช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง การจับ ใจความสำคัญ และการลำดับเหตุการณ์ในเรื่องราวเพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเพื่อเป็นพื้นฐานของ การเรียนรู้ภาษาไทยและสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้อย่างเป็นระบบ

4.1.3 ผลจากการวิเคราะห์สภาพจริง (SWOT Analysis)

การจัดการศึกษา จุดแข็งและโอกาสของการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ประกอบด้วย

- จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา แล้วนำข้อมูลมาประเมินสถานภาพ ปรากฏว่า

- โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนเนื่องจากชุมชนมีสภาพแวดล้อมด้านบรรยากาศดี และทางโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนทางด้านกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี

- ปัจจัยภายในเป็นจุดแข็งที่เอื้อและสนับสนุนต่อการบริหารการจัดการศึกษาที่มีการวางแผนการทำงานมีการกระจายอำนาจการทำงานในแต่ละด้าน บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการภายใน จึงทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พบว่า จุดอ่อนและข้อจำกัดของการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ประกอบด้วย

1. การกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการพิเศษทางด้านภาษาของผู้เรียน ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน)

2. การจัดการเรียนการสอนการเตรียมความพร้อมของครูโดยการเพิ่มทักษะเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (องค์ประกอบ 4 ฟัง พูด อ่าน เขียน)

3. การจัดการเรียนการสอนจากการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนการจัดหา และ ผลิตสื่ออุปกรณ์ ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนการสอน เรื่องเล่าจากประสบการณ์)

4. การจัดการเรียนโดยประยุกต์สอดแทรกการใช้สื่อมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนการสอนจากสื่อจากวัฒนธรรม)

5. การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้ครูท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้านในการบูรณาการส่งเสริมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนการสอนจากเรื่องเล่าท้องถิ่น)

6. การจัดการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้กับนักเรียนและการประยุกต์สอดแทรกการใช้สื่อมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียน ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนการสอนจากสื่อหนังสือเล่มเล็ก

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์หากกลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<p>1. โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างมีระบบ เนื่องจากโครงสร้างของโรงเรียนชัดเจนมีการแบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสม</p> <p>2. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนได้ครบชั้น เนื่องจาก โรงเรียนมีจำนวนครูตามเกณฑ์</p> <p>3. โรงเรียนใช้การบริหารงานอย่างมีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน มีการวางแผนในการกระจายงาน ให้บุคลากรได้รับผิดชอบในแต่ละด้านมีคำสั่งมอบหมายงานและแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจน และเหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล ส่งผลให้การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมาย</p> <p>4.โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น นักเรียนได้รับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และได้รับการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงของโรงเรียนทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการความสามารถที่แท้จริง</p> <p>5.โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนทำให้มีวัสดุอุปกรณ์ ในการเรียนการสอนมาชดเชยสิ่งที่ขาดแคลนได้ในบางส่วน</p> <p>6. โรงเรียนใช้เงินงบประมาณอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์มากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนมีระบบการบริหารงบประมาณที่เหมาะสม</p>	<p>1.นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยเฉพาะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาไม่เหมาะสมกับพื้นที่</p> <p>2. ข้าราชการครูส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุใหม่ยังขาดประสบการณ์เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในสาระวิชาที่ตนรับผิดชอบ การจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู พบว่าครูผู้สอนยังขาดความรู้ ขาดทักษะการจัดการเรียนรู้ และขาดการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้</p> <p>3. การเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ที่มีนักเรียนเป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กระบวนการจัดการเรียนยังมีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข</p> <p>4. การจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู ยังไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา</p> <p>5. บุคลากรในหน่วยงานมีการโยกย้ายบ่อย ส่งผลให้การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่อง</p> <p>6. การติดต่อสื่อสารระหว่างชุมชนกับโรงเรียนไม่ทั่วถึง เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขา และการสื่อสารไม่เข้าใจ ส่งผลให้การติดต่อและสัมพันธ์ชุมชน ดำเนินด้วยความยากลำบาก</p>

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์หากกลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT (ต่อ)

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
<ol style="list-style-type: none"> 1. รัฐมีกฎหมายการศึกษาและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาส่งผลต่อการศึกษาของประชาชนชาวไทย 2. ประชาชนเห็นคุณค่าทางการศึกษา ทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุน ในการจัดการศึกษาทางด้านการเงิน 3. สถานศึกษา ได้รับความยอมรับจากผู้ปกครอง 4. สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีจากสภาพภูมิประเทศ ทำให้นักเรียนมีข้อจำกัดในการศึกษาค้นคว้าแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ 2. ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการหย่าร้าง และครอบครัวมีความยากจนอยู่บนพื้นที่สูงอยู่ห่างไกล ทำให้ยากต่อการติดต่อประสานงาน 3. ผู้ปกครองขาดความเข้าใจในระบบการศึกษา ส่งผลให้การสนับสนุนบุตรหลานเข้าเรียน 4. นโยบายของรัฐด้านการศึกษาปรับเปลี่ยนตามรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ ส่งผลให้โรงเรียนบริหารจัดการได้ล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง

จากตารางที่ 4.2 การหากกลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT ได้กลยุทธ์มา 4 ด้าน ดังนี้

1. กลยุทธ์ SO

- 1.1 เชิญหน่วยงานภายนอกมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้มีส่วนร่วม ในกระบวนการติดตามการช่วยเหลือนักเรียน และการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่าย ระหว่าง โรงเรียน ชุมชน วัด หน่วยงานราชการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. กลยุทธ์ ST

- 2.1 กำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับบริบทของและความต้องการพิเศษทางด้านภาษาของผู้เรียน
- 2.2 จัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้
- 2.3 การวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหา และ ผลิตสื่อ อุปกรณ์ เป็นต้น
- 2.4 ประยุกต์สอดแทรกการใช้สื่อมาช่วยในการจัดการเรียนสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 2.5 การจัดการเรียนรู้สถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้ครูท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้านในการบูรณาการจัดการเรียนรู้
- 2.6 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้กับนักเรียน และประยุกต์สอดแทรกการใช้สื่อมาช่วยในการจัดการเรียนสอนอย่างถูกต้อง

3. กลยุทธ์ WO

3.1 ส่งเสริมและให้ความรู้ในการสืบหาค้นคว้าข้อมูลในการเรียนจากการใช้เทคโนโลยีให้กับนักเรียน

3.2 สร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน วางแผนในช่องทางการติดต่อประสานงานบูรณาการร่วมการวางแผนการจัดการศึกษา

3.3 วางแผนใช้จ่ายงบประมาณ จัดทำโครงการกิจกรรม เพื่อขอเบิกงบประมาณไว้ล่วงหน้า เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.4 จัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา

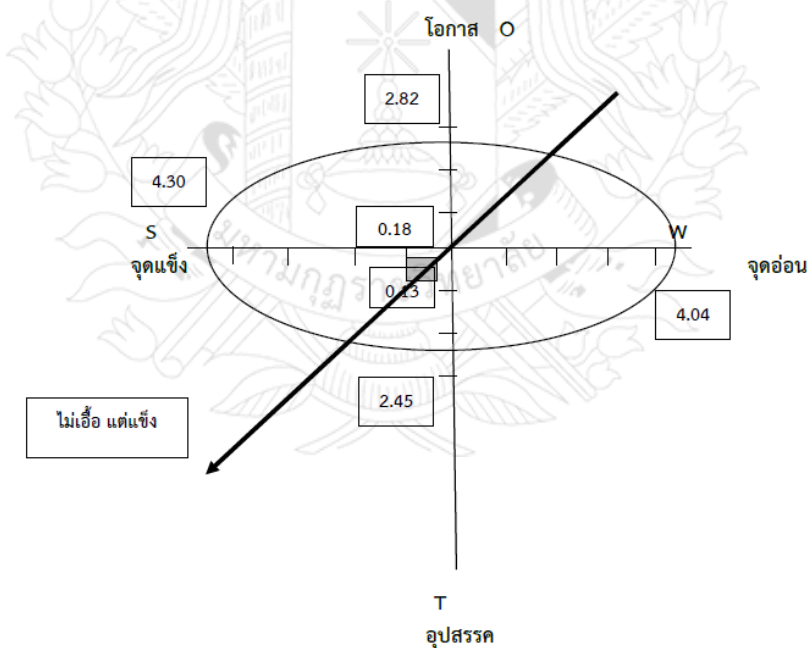
4. กลยุทธ์ WT

4.1 พัฒนาระบบสื่อเทคโนโลยีในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้

4.2 สอบถามความเป็นไปได้ และวางแผนในช่องทางการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองที่อยู่ห่างไกลสถานศึกษา

4.3 จัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อวางแผนในการใช้ การเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี ให้ความชัดเจนยิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา นำมากำหนดสถานศึกษาของสถานศึกษา ตามกราฟแสดงสถานภาพของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 กราฟแสดงสถานภาพของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) การบริหารจัดการเรียนรู้โรงเรียนแก่น้อยศึกษา **ไม่เอื้อแต่แข็ง** หมายความว่า ปัจจัยภายนอกเป็นอุปสรรค ไม่พร้อมให้การสนับสนุน แต่ปัจจัยภายในมีความเข้มแข็ง และพร้อมที่จะพัฒนางานในด้านต่างๆ

แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางทางเลือกการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. แนวทางการกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการพิเศษทางด้านภาษาของผู้เรียน ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน)

2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนการเตรียมความพร้อมของครูโดยการเพิ่มทักษะเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (องค์ประกอบ 4 ฟัง พูด อ่าน เขียน)

3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนจากการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนการจัดหา และ ผลิตสื่ออุปกรณ์ ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนการสอน เรื่องเล่าจากประสบการณ์)

4. แนวทางการจัดการเรียนโดยประยุกต์สอดแทรกการใช้สื่อมาช่วยในการจัดการเรียนสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนการสอนจากสื่อจากวัฒนธรรม)

5. แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้ครูท้องถิ่นและประชาชนชาวบ้านในการบูรณาการส่งเสริมจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนการสอนจากเรื่องเล่าท้องถิ่น)

6. แนวทางการจัดการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้กับนักเรียนและการประยุกต์สอดแทรกการใช้สื่อมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียน ตามแนวคิดการศึกษาแบบพหุภาษา (การเรียนการสอนจากสื่อหนังสือเล่มเล็ก)

สรุปผล จากการศึกษาเอกสารโรงเรียนแก่น้อยศึกษาเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในพื้นที่ภูเขาสูงและห่างไกล นักเรียนในเขตพื้นที่บริการเป็นนักเรียนชนเผ่ากลุ่มชาติพันธุ์ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ไม่เอาใจใส่บุตรหลานเท่าที่ควรจึงทำให้นักเรียนขาดโอกาสในด้านการศึกษาจากรายงานการประชุมของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ที่ต้องการการพัฒนาการจัดการเรียนเพื่อแก้ปัญหาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง สาเหตุเนื่องมาจากปัญหานักเรียนชนเผ่าชาติพันธุ์ใช้ภาษาชนเผ่าเป็นประจำทำให้นักเรียนไม่เข้าใจภาษาไทยกลางที่ครูสื่อสาร การจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนยังไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 รูป/คน เพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 11 เมษายน 2566 เวลา 12.30 น. สถานที่ ณ ห้องประชุมโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ ดังนี้

4.2.1 แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเชื่อมโยงสู่ภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ เป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนชั้นอนุบาลและประถมศึกษาพร้อมกับการรักษาอัตลักษณ์ของตนให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากการการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 รูป/คน พบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน เป็นการทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีคุณภาพที่สูงขึ้น และบริบทของนักเรียนในเขตพื้นที่เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาชนเผ่าของตนเองในการสื่อสารในชีวิตประจำวันการจัดการเรียนการสอนพหุ-ทวิภาษาจึงมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา เพราะภาษาถิ่นคือเครื่องมือสื่อสารในกระบวนการจัดการศึกษาพหุภาษาที่ใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารให้เข้าใจในความหมายเป็นอันเดียวกันได้ ในการเชื่อมโยงภาษาแม่สู่ภาษาราชการอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดให้ครูได้เข้ารับการอบรมกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียน มีกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพิ่มมากขึ้นและการเชิญปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

“...การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน เป็นการทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีคุณภาพที่สูงขึ้น...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...บริบทของนักเรียนในเขตพื้นที่เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาชนเผ่าของตนเองในการสื่อสารในชีวิตประจำวันการจัดการเรียนการสอนพหุ-ทวิภาษาจึงมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...ภาษาถิ่นคือเครื่องมือสื่อสาร ในกระบวนการจัดการศึกษาพหุภาษาที่ใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารให้เข้าใจในความหมายเป็นอันเดียวกันได้ในการเชื่อมโยงภาษาแม่สู่ภาษาราชการอย่างมีคุณภาพ...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

4.2.2 แนวทางการศึกษาบริบทการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

บริบททางการศึกษาเป็นสิ่งที่อยู่รอบ ๆ หรือ สิ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อการศึกษา เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อีกทั้งประเทศไทยมีความหลากหลายที่เป็นชุมทรัพย์อย่างมหาศาลและอยู่ในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นการส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้พื้นที่ ชุมชน และวัฒนธรรม เป็นฐานในการจัดการศึกษาหรือการพัฒนาจึงนับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการใช้ข้อดีของสรรพกำลังที่มีอยู่ในการสร้างศักยภาพของประเทศ การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาแม่เป็นฐาน เด็กกลุ่มชาติพันธุ์จะใช้ภาษาแม่ตัวเองในการเรียนเพราะเป็นภาษาแรกที่เด็กใช้ในการสื่อสารชีวิตประจำวัน จึงทำให้เด็กเรียนรู้ผ่านภาษาของตนเองก่อน จากผลการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 รูป/คน พบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า การศึกษาบริบทพื้นที่ของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานนั้นมีความจำเป็นและสำคัญ เพื่อที่จะเข้าใจถึงหลักการและความต้องการพิเศษในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ปัจจุบันสถานศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่มีกลุ่มนักเรียนชนเผ่าในการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันจึงควรศึกษาบริบทของสถานศึกษาและสร้างความตระหนักของคนในชุมชนในการวางแผนและศึกษาบริบท เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

“...การศึกษาบริบทพื้นที่ของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานนั้นมีความจำเป็นและสำคัญ...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...การศึกษาบริบทพื้นที่ทำให้เข้าใจถึงหลักการและความต้องการพิเศษในกระบวนการจัดการเรียนรู้...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...สถานศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่มีกลุ่มนักเรียนชนเผ่าในการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันจึงควรศึกษาบริบทของสถานศึกษาและสร้างความตระหนักของคนในชุมชนในการวางแผนและศึกษาบริบทเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

4.2.3 แนวทางการวางแผนการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเชื่อมโยงสู่ภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นเป้าหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาษา นั่นคือ มุ่งให้นักเรียนมีฐานทางภาษาที่เข้มแข็ง (ผ่านภาษาแม่ ซึ่งเป็นภาษาที่เด็กเข้าใจมากที่สุด) เพื่อเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้และการ

พัฒนาทักษะและสาระการเรียนรู้ จากการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 รูป/คน พบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า ควรมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ตามบริบทของเขตพื้นที่ การศึกษา ตลอดจนมีการพัฒนาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แผนการสอน และสื่อการสอนที่สามารถนำไปใช้เป็นการเรียนในกระบวนการจัดการศึกษาพหุภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการสร้าง ความตระหนักขอความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการใช้ภาษาสื่อสารกับนักเรียน และการ จัดเตรียมครูโดยสรรหาหรือฝึกอบรมครูในการจัดการเรียนการสอนพหุศึกษา ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบท สนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

“...ควรมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ตาม บริบทของเขตพื้นที่การศึกษา...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...การพัฒนาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แผนการสอน และสื่อการสอนที่สามารถนำไปใช้ เป็น สื่อการเรียนในกระบวนการจัดการศึกษาพหุภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...การสร้างความตระหนักขอความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการใช้ภาษาสื่อสาร กับนักเรียน และการจัดเตรียมครูโดยสรรหาหรือฝึกอบรมครูในการจัดการเรียนการสอนพหุศึกษา...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

4.2.4 แนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ ภาษาแม่เป็นฐาน

การดำเนินงานการจัดการศึกษาระบุว่าต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักชาติไว้และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักพึ่งตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อจะได้รู้เท่าทันโลก จากการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 รูป/คน พบว่า ผู้ร่วมสนทนา กลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุภาษา ควรจัดการเรียน การสอนแบบ Active Learning ให้มีบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม กระบวนการจัดการศึกษา ควรมีการออกแบบการจัดการศึกษาแบบขั้นบันได มีการสำรวจความพึงพอใจของ นักเรียน สังคมและ ชุมชนอย่างต่อเนื่องและ มีการปรับปรุงกาจัดการศึกษาพหุภาษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับ ความ ต้องการบริบทของโรงเรียนและชุมชน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัย ดังนี้

“...การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุภาษา ควรจัดการเรียนการสอนแบบ active learning ให้มีบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...กระบวนการจัดการศึกษาควรมีการออกแบบการจัดการศึกษาแบบขั้นบันได มีการสำรวจความพึงพอใจของ นักเรียน สังคมและชุมชน...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาพหุภาษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการบริบทของโรงเรียนและชุมชน...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

4.2.5 แนวทางการประเมินผลการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

การประเมินผลการจัดการศึกษาตามสภาพจริง เป็นกระบวนการที่จะทำให้เราได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนว่า นักเรียนของเราได้บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรมากน้อยเพียงใด โดยองค์ประกอบของการประเมิน จะต้องสอดคล้องกับแนวการสอน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องปรับกระบวนการที่ตนใช้ในการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามสภาพจริง โดยมีการเปลี่ยนแปลง 1) เปลี่ยนแปลงตนเอง (Self Transform) 2) เปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge Transform) 3) เปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติ (Process Transform) จากการการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 รูป/คน พบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า การประเมินผลการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาต้องเป็นการประเมินผลที่เป็นการประเมินที่มุ่งเป้าหมายของการพัฒนานักเรียนทั้งด้านทักษะภาษา (ฟัง พูด อ่าน เขียน) พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือและวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมสิ่งที่จะวัดครบทุกด้าน และมีการพัฒนาตนเองและครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัฒนธรรมประเพณีและความสามารถในการเรียนรู้ ที่จะเป็นทักษะความรู้ความสามารถต่างๆที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตัวผู้เรียน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

“...การประเมินผลการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาต้องเป็นการประเมินผลที่เป็นการประเมินที่มุ่งเป้าหมายของการพัฒนานักเรียนทั้งด้านทักษะภาษา (ฟัง พูด อ่าน เขียน) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัฒนธรรมประเพณี...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือและวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมสิ่งที่จะวัดครบทุกด้าน และมีการพัฒนาตนเองและครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...ความสามารถในการเรียนรู้ ที่จะเป็นทักษะความรู้ความสามารถต่างๆที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตัวผู้เรียน...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

4.2.6 แนวทางการนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษานั้นจะต้องพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งครูจะต้องเปลี่ยนมุมมองจากการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม ๆ ต้องมีพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ และมีสื่อช่วยสอนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูเพิ่มประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลในการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การจัดการเรียนการสอนจำเป็นอย่างยิ่งต้องให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ประสิทธิภาพ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเพียงพอ จัดให้มีแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 รูป/คน พบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า การนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา การจัดทำสื่อการสอนโดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้จากภาพวาดหรือรูปภาพและการแสดงออกโดยใช้เป็นสื่อและให้ผู้เรียนสื่อสารออกมาให้ตรงกับกิจกรรมที่นักเรียนทำ จัดทำสื่อแบบฝึกอ่านด้วยตนเองให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียน และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

“...การจัดทำสื่อการสอนโดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้จากภาพวาดหรือรูปภาพและการแสดงออกโดยใช้เป็นสื่อและให้ผู้เรียนสื่อสารออกมาให้ตรงกับกิจกรรมที่นักเรียนทำ...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...การจัดทำสื่อแบบฝึกอ่านด้วยตนเองให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียน...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

“...การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น...” (การสนทนากลุ่ม, 11 เมษายน 2566)

สรุปผล จากการสนทนากลุ่มการบริหารจัดการเรียนการสอนพหุ-ทวิภาษามีความเหมาะสมและมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนในเขตพื้นที่ เป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะภาษาถิ่นคือเครื่องมือสื่อสารในกระบวนการจัดการศึกษาพหุภาษาให้ได้เข้าใจในความหมายเป็นอันเดียวกันได้ ในกระบวนการจัดการศึกษาในการเชื่อมโยงภาษาแม่สู่ภาษาราชการอย่างมีคุณภาพรวมถึงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ตามบริบทของเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนมีการพัฒนาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แผนการสอน และสื่อการสอนที่สามารถนำไปใช้เป็นการเรียนในกระบวนการจัดการศึกษาพหุภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการใช้ภาษาสื่อสารกับนักเรียน และการจัดเตรียมครูโดยสรรหาหรือฝึกอบรมครูในการจัดการเรียนการสอนพหุศึกษา อีกทั้ง

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุภาษา ควรจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ให้มีบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม กระบวนการจัดการศึกษาควรมีการออกแบบการจัดการศึกษาแบบขั้นบันได มีการสำรวจความพึงพอใจของ นักเรียน สังคมและชุมชนอย่างต่อเนื่องและ มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาพหุภาษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการบริบทของโรงเรียนและชุมชน การประเมินผลการจัดการศึกษาต้องเป็นการประเมินผลที่เป็น การประเมินที่มุ่งเป้าหมายของการพัฒนานักเรียนทั้งด้านทักษะภาษา (ฟัง พูด อ่าน เขียน) วัตถุประสงค์ทางการเรียน วัฒนธรรม ประเพณีและความสามารถในการเรียนรู้ ที่จะ เป็นทักษะความรู้ความสามารถต่างๆที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตัวผู้เรียน และ การนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา การจัดทำสื่อการสอนโดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้จากสื่อภาพวาดหรือรูปภาพและการแสดงออกใช้ เป็นสื่อและให้ผู้เรียนสื่อสารออกมาให้ตรงกับกิจกรรมที่นักเรียนทำ จัดทำสื่อแบบฝึกอ่านด้วยตนเอง ให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียน และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนให้สูงขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่น้อยศึกษา 2) เพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์จำนวน 9 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสนทนากลุ่ม จำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย กรอบการสัมภาษณ์ กรอบการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยขอแนะนำดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการศึกษาข้อมูลเอกสาร สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ SWOT ด้านการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษาจะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อในการพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน และมีการจัดหาหรือจัดทำสื่อการสอน เอกสารและแบบพิมพ์ต่างๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิด และเพื่อเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ภาษาไทยและสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือและวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมสิ่งที่จะวัดครบทุกด้าน ซึ่งเป็นแนวทางที่จะผลักดันในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยมุ่งให้เกิดผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

5.1.2 ผลการจากวิเคราะห์แนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กระบวนการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน 2) การศึกษาบริบทการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน 3) การวางแผนการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน 4) การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน 5) การประเมินผลการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษา

แม่เป็นฐาน 6) การปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการศึกษาเกิดประโยชน์กับผู้เรียนและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปปรับใช้กับโรงเรียนที่ และสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และโรงเรียนที่มีสภาพบริบทใกล้เคียง ต่อไปได้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ผลศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ 2) ผลของแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อการอภิปรายดังนี้

5.2.1 ปัญหาด้านการบริหารการจัดการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ สิ่งที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีทั้งหมด 6 ประเด็น โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นปัญหาต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้ คือ 1) การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของสถานศึกษายังไม่มี ความชัดเจน ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนโรงเรียนแก่น้อยศึกษาไม่ได้ใช้ภาษาถิ่นของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการสอนแบบปรกติทั่วไปเช่นเดียวกันกับทุกโรงเรียนที่จัดการศึกษาในทุกภูมิภาคของไทย จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งข้อมูลที่พบขัดแย้งกับหลักวิชาการการจัดการศึกษาทวิ-พหุภาษา ที่เป็น กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และเชื่อมโยงสู่ภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ ซึ่งตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาษา นั่นคือ มุ่งให้นักเรียนมีฐานทางภาษาที่เข้มแข็ง (ผ่านภาษาแม่ ซึ่งเป็นภาษาที่เด็กเข้าใจมากที่สุด) เพื่อเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ภาษาไทยและสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้อย่างเป็นระบบ และผลการวิจัยของเกียรติคุณ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา เป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของผู้เรียน โดยเน้นการใช้ทุนทางภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐานโดยเชื่อมโยงภาษาและวัฒนธรรมส่วนกลาง ส่งผลดีต่อการพัฒนาการทั้งในส่วนของพัฒนาการทางภาษาและความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอื่น และยังสอดคล้องกับ ฉัตรชัย พรหมมารักษ์ และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ซึ่งการใช้ภาษาแม่ช่วยให้ผู้เรียน เกิดความมั่นใจที่จะเรียนรู้ภาษาอื่นๆ และลดความกังวลในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง

จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การใช้ภาษาแม่เป็นฐานตามแนวคิดพหุภาษาเป็นความจำเป็นสำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีความจำเพาะตัวสูง ดังนั้นผลการศึกษาศาภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยระบบการเรียนปกติจึงส่งผลต่อให้ผลการเรียนอยู่ในขั้นต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรจะเป็น ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

5.2.2 แนวทางการบริหารการจัดการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์แนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีทั้งหมด 6 แนวทาง โดยเฉพาะแนวทางที่ส่งผลต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้มากที่สุด คือ 1) แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ในเรื่องนี้มีผลสอดคล้องกับการวิจัยของ เกียรติคุณ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ พร้อมคณะ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระยะที่ 3) ซึ่งจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุศึกษา ได้ใช้หลักสูตรแกนกลางตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่ได้เพิ่มเติมหรือเน้นพัฒนาการของเด็ก 3 ประการคือ 1) พัฒนาการทางภาษา เน้นการใช้ภาษาที่เหมาะสมเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาการด้านวิชาการ โดยอิงตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดซึ่งจัดให้มีการเรียนรู้สาระวิชาต่างๆโดยใช้ตำราภาษาไทย 3) พัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมของตน เพราะบริบทของโรงเรียนแก่น้อยศึกษามีปัญหาในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงคิดว่าแนวทางที่ได้จากการวิจัยนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้การบริหารจัดการเรียนในโรงเรียนแก่น้อยศึกษาดีขึ้น นอกจากนี้จากผลการวิจัย แนวทางที่ 4 คือ การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ฉัตรชัย พรหมมารักษ์ และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2564) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานร่วมกับวิธีการสอนภาษาโดยเน้นภาระงาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด พหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานร่วมกับวิธีการสอนภาษาโดยเน้นภาระงาน ให้มีประสิทธิภาพ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด พหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานร่วมกับวิธีการสอนภาษาโดยเน้นภาระงาน 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ที่มีต่อการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานร่วมกับวิธีการสอนภาษาโดยเน้นภาระงาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ซึ่งการใช้ภาษาแม่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจที่จะเรียนรู้ภาษาอื่น ๆ และลดความกังวลในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง รวมทั้งการออกแบบภาระงานที่จะมอบหมายให้ผู้เรียนนั้นได้เลือกเนื้อหาการเรียนรู้ที่เป็นเรื่องใกล้ตัวในด้านประเพณี วัฒนธรรม และบริบทสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวกลุ่ม

ชาติพันธุ์ ตลอดจนทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น จากประเด็นปัจจัยค่อนข้าง เป็นไปได้กับเหตุผลด้วยที่ว่า การใช้ภาษาแม่ ช่วยให้นักเรียนผ่อนคลายในการใช้ภาษาสื่อสาร ซึ่งผู้วิจัย มองเห็นว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ในการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่จะยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนให้สูงขึ้นและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา สรุปได้ ว่าเมื่อนำหลักการการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานร่วมกับวิธีการสอน มาใช้บูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาแล้วสามารถแก้ปัญหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นแล้ว โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับดี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำหลักการ การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ ภาษาแม่เป็นฐาน มาใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวทางการจัด การศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนแก่น้อย ศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษาพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของโรงเรียน แก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) สถานศึกษาควรมีการดำเนินงานตามแผน และนโยบายอย่างเคร่งครัด
- 2) ควรมีการจัดทำโครงการ / กิจกรรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพหุภาษาในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น
- 3) ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล ชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น รวมไปถึงความร่วมมือด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุนต่างๆ
- 4) ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในด้านปัจจัยป้อน ให้มีประสิทธิภาพ และให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 5) ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และนำ ผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป
- 6) ควรมีการเผยแพร่ผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาพหุ ภาษาสู่ชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) จัดทำโครงการ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการจัดซื้ออุปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยี
- 2) จัดหาสื่อ อุปกรณ์ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรพหุภาษา
- 3) จัดอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และศักยภาพของบุคลากรในด้านต่าง ๆ

4) ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในด้านปัจจัยป้อน ให้มีประสิทธิภาพ และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5) แต่งตั้งผู้นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

6) จัดแสดง หรือเผยแพร่ผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงาน นวัตกรรม การที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาพหุภาษาสู่ชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ชุมชน และวัดร่วมทำ MOU ในการบูรณาการจัดการศึกษาพหุภาษาของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2) ควรวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาพหุภาษา ของโรงเรียนในกลุ่มการศึกษาภาคเหนือ

3) ควรวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- ณรงค์ โพธิ์พอกษานันท์. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology)*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ทวีศักดิ์ นพเกษร. (2548). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : ชมรมพยาบาลชุมชนแห่งประเทศไทย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). *พรมแดนความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ*. ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทิยา หุตานุกัฏ และณรงค์ หุตานุกัฏ. (2544). *คิดกลยุทธ์ด้วย SWOT* (พิมพ์ครั้งที่ 7). อุบลราชธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- นพ ศรีบุญนาถ. (2546). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : สุตราโศคา.
- นิพนธ์ กิณาวงค์. (2548). *หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารและการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พิมพ์เนศ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2550). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2542). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : หจก.อักษรศาสตร์.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร. (2551). *หลักการทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มิรินดา บุรรุ่งโรจน์. (2561). *หนังสือรวมบทความ การจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2561. ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- วิจิตร วรุตบางกู และสุพิชญา ธีระกุล . (2548). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พิมพ์เนศ.
- วีระสิทธิ์ สิทธิไตรย์และโยธิน แสงวงดี. (2536). *การสนทนากลุ่ม : เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สมาคมวิจัยเชิงคุณภาพแห่งประเทศไทย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ แกมเกต. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระศักดิ์ จงสูวิวัฒน์วงศ์ และคณะ (2550-2559) *ถอดบทเรียนและองค์ความรู้ “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้”*.

- ศิริเพ็ญ อั้งสิทธิพนพร. (2561). *หนังสือรวมบทความ การจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2561 ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤตสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุดรธานี : อักษรศิลป์ การพิมพ์.
- สมบูรณ์ พรธนาภพ.(2541). *หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2550). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมยศ นาวิกาน. (2544). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์บรรณกิจ.
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2553). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ : แนวคิด และทฤษฎี* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2561). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

- ฉัตรชัย พรหมมารักษ์ และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2564). *ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน*.
- ชนมณี ศิลานุกิจ อำนวย ท่องโปรง รังสรรค์ มณีเล็ก สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2563). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใชวงจรคุณภาพ*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว. (2564). *งานวิจัยและความท้าทาย*) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.).
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2562) *ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ*.
- _____. (2562). *การจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล*.
- ศุภลักษณ์ สีนธนา และคณะ (2561). *รายงานชุดโครงการวิจัย การใช้ภาษามลายูปาตานีของนักเรียนในโครงการการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา-พหุภาษา จังหวัดยะลา*.
- _____. (2562) *ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้ภาษามลายูปาตานีของนักเรียนในโครงการการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา-พหุภาษา จังหวัดยะลา*.

3) บทความในวารสาร

- เก็จกนก เอื้อวงศ์ และพิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2556). การสนทนากลุ่ม: เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1. หน้า 18.
- ปรีดี โชติช่วง. (2539). SWOT กุญแจการวิเคราะห์งาน. *วารสารพัฒนาชุมชน*, 35(6), 14-19.

4) เอกสารอื่นๆ ที่ไม่ตีพิมพ์

รายงานการประชุม ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ครั้งที่ 2/2564 วันจันทร์ ที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เวลา 09.30-12.00 น.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2544). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

5) สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2557). *เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-166-file10-2016-02-09-09-26-05.pdf>.

แพ่ง ชินพงศ์. (2551). *ชุมชน-คุณภาพชีวิต* สืบค้น 26 ตุลาคม 2565, เผยแพร่โดย: MGR Online เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9510000025995>.

บริษัท เอ็นมาร์ก โซลูชั่น จำกัด. (2561). *PDCA คืออะไร และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้ตัวเราได้อย่างไร*. สืบค้น 29 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.entaining.net/article/>.

บุญรัตน์ โตทอง. (ม.ป.ป.). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ. สืบค้น 15 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-166-file01-2016-02-09-09-26-31.pdf>.

ปรัชญา เวสารัชช. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์. สืบค้น 18 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-157-file10-2016-02-08-09-47-02.pdf>.

พิจิตรา ธงพานิช. (ม.ป.ป.). *วิชาการพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียนของบลูม*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <http://lifestyemysself.blogspot.com/p/bloom.html>.

วารสาร เสียงชนเผ่า สื่อแนวราบจากชุมชนบนพื้นที่สูง 2563 ปีที่ 11 ฉบับที่ 11 ภาษาแม่ ภาษาเรา ภาษาโลก โครงการพัฒนาระบบและบริการสุขภาพชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิมูลนิธิพัฒนาชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์ (พชช.) 229/61 หมู่ที่ 3 ต.สันทราย อ.เมืองเชียงราย จ.เชียงราย 57000

เข้าถึงได้จาก <https://www.thaihealth.or.th/ata/ecatalog/612/pdf/612.pdf>

วิไลรัตน์ ลีลาคหกิจ. (ม.ป.ป.). *ความหมายการศึกษา* : สืบค้น 23 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/269867>.

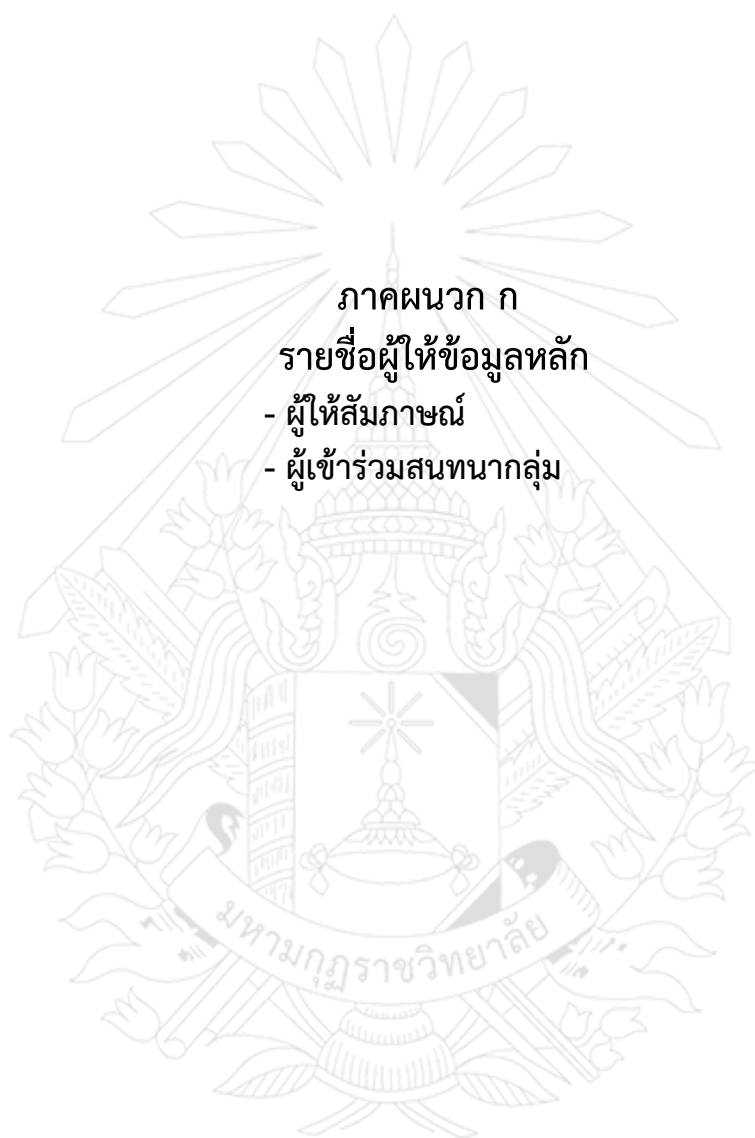
ศิริพงษ์ เศาภายน. (2548). *หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์. สืบค้น 18 ตุลาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-166-file10-2016-02-09-09-26-05.pdf>.

2. ภาษาต่างประเทศ

- Anderson, James E. (1977). *Public Policy – Making : Introduction*. 2nd. New York : Houghton Mifflin Company.
- Cummins, R.A. (1981). *The comprehensive quality of life scale (ffifth edition)*. Proceeding of the First International Conference on Quality of Life in Cities, Singapore, 4-6 March: 68.
- Good, Carter. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw Hill
- Krueger, R. A. (2002). *Designing and Conducting Focus Group Interview*. Accessed 19 December 2020. Available. from <http://www.eiu.edu/~ihecknueger-FocusGroupInterviews.pdf>.
- Liamputtong, P. (2011). *Focus group methodology: Principle and practice*. Thousand Oask: SAGE Publications.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Morgan, D. L. (1998). *The focus group guidebook*. California: Sage Publications.
- Nyumba,T.O., Wilson K.,Derrick, C. J. & Mukherjee N. (2018). *The use of focus group discussion methodology : Insights from two decades of application in conservation*. *Methods in Ecology and Evolution*, 9: 20-32. DOI: 10.1111/2041-210X.12860.
- Piaget, Jean. (1964). *The Moral Judgment of the Child*. Illinois : The Free Press.
- Puchta, C. and Potter, J. (2004). *Focus group practice*. Thousand Oask : SAGE Publications.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in society : The developmental of higher psychological process*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wagner.Handbook of Trouble Shooting Plastics Processes a practical guide.1st, John Wiley and Son.2012.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก

- ผู้ให้สัมภาษณ์
- ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

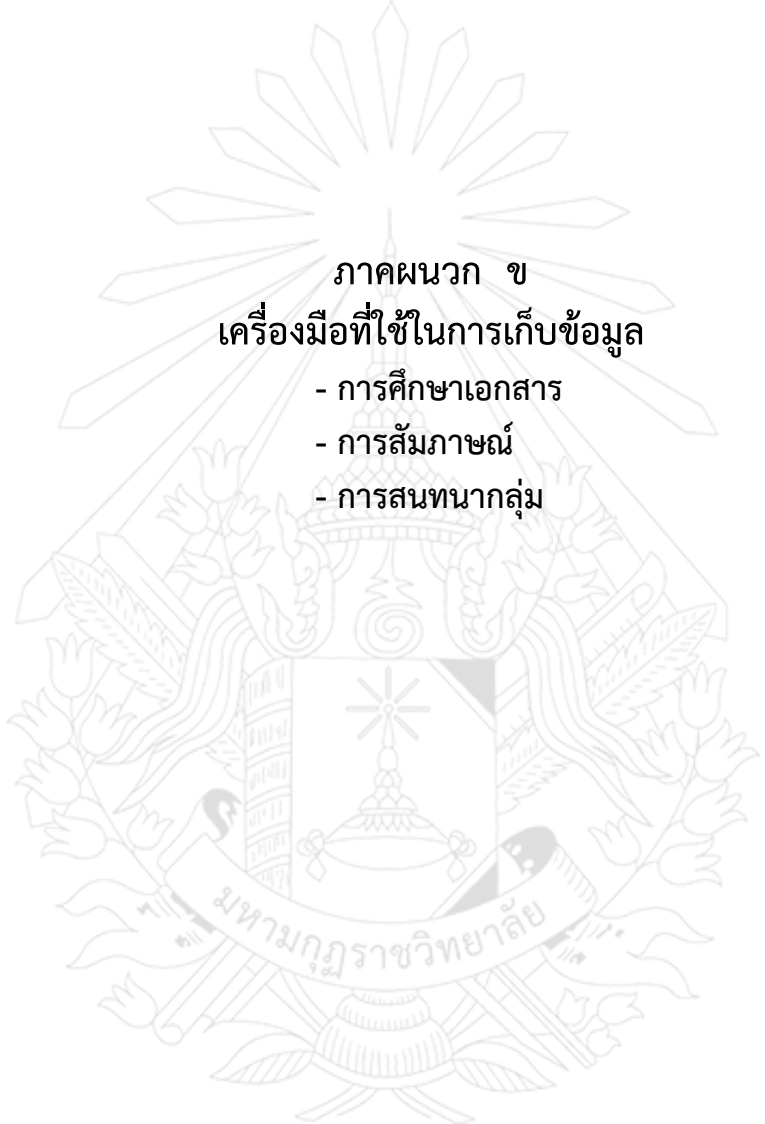
งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา อำเภียงดาว จังหวัดเชียงใหม่”

ที่	ชื่อ- สกุล	ตำแหน่ง
1.	นายพัฒน์อนิษฐ์ ตระกูลอินคอม	ผู้อำนวยการโรงเรียนแกน้อยศึกษา
2.	นายประสูติศักดิ์ ศิริพรรณ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนแกน้อยศึกษา
3.	นายชัยพล เขมราชพล	ครูปฏิบัติการสอน
4.	นายปฏิกานต์ พังยะ	ครูปฏิบัติการสอน
5.	นายจักรวาล บุญมี	ครูปฏิบัติการสอน
6.	นางสาวพรพัสพันธ์ ไชยรังสี	ครูปฏิบัติการสอน
7.	นางสาวอัมพร ลีกู	ครูปฏิบัติการสอน
8.	นางสาวกนกวรรณ ณ ลำพูน	ครูปฏิบัติการสอน
9.	นางสาวสุภาวดี กาบทอง	ครูปฏิบัติการสอน

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน
ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา”
วันอังคาร ที่ 11 เดือนเมษายน พ.ศ.2566

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
1.	พระมหาสกุล มหาวิโร, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	
2.	ดร.ชาลี ภักดี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	
3.	ดร.มนตรี วิชัยวงษ์	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	
4.	พระมหาอินสอน คุณวุฒโฒ	ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุง ศาสน์	
5.	นางสาวเสาวนีย์ ตั้งสัจวงศ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ด ผดุงศาสน์	
6.	นางสุชัญญา คุณยศยิ่ง	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ด ผดุงศาสน์	
7.	นายแสวง เสมอใจ	นักวิชาการศาสนา สำนักเขต การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา เขต 5	
8.	พระมหาเอกราช อตมณญญ	ครูปฏิบัติการสอน	

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

- การศึกษาเอกสาร
- การสัมภาษณ์
- การสนทนากลุ่ม

กรอบแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

สารนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน
ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอยางตลาด จังหวัด
เชียงใหม่”

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับการทำสารนิพนธ์ของหลักสูตรศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
วิทยาเขตล้านนา

ข้อมูลต่างๆที่ศึกษานี้เป็นการศึกษาในเชิงวิชาการ จะไม่มีผลสะท้อนกลับในแง่ลบแก่ท่านผู้ให้
สัมภาษณ์แต่ประการใด จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้ให้คำตอบในการตอบแบบสัมภาษณ์อย่าง
ตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง ทั้งนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

ประสบการณ์ทำงาน.....ปี วุฒิการศึกษา.....

สถานที่ทำงาน.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

**ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดย
ใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอยางตลาด จังหวัด
เชียงใหม่**

1. ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่และวัฒนธรรม
ของนักเรียนเป็นพื้นฐานและสื่อการเรียนรู้ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการ
เรียนรู้ หรือไม่อย่างไร

3. ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้องค์ประกอบสำคัญ 4
ประการ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดและ
รับรู้ข้อมูล วิเคราะห์ และสามารถนำไปใช้ในทักษะการอ่านและการเขียน หรือไม่อย่างไร

4. ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้เรื่องเล่าจากประสบการณ์
(Experience story) เป็นการจัดกิจกรรมให้เกิดประสบการณ์และนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเขียน
ร่วมกัน” และ “แนวทางการใช้แบบเรียน หรือไม่อย่างไร

5. ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้สื่อการเรียนการสอนที่เน้น
ความหมาย ความเข้าใจ และการสื่อสาร เช่น ฉากภาพวัฒนธรรม ที่เป็นภาพวาดที่มีบริบท
สภาพแวดล้อม สังคม คล้ายคลึงกับสถานที่ๆ เด็กคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก มี
เอกลักษณ์ ในรายละเอียด เพื่อกระตุ้นการใช้ความคิด/การวิเคราะห์ของเด็ก หรือไม่อย่างไร

6. ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้สื่อนิทานภาพ สื่อที่เป็น ภาพวาดที่มีการลำดับเรื่องราวเป็นขั้นตอน เป็นฉากและมีบริบทที่คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของผู้เรียน แต่ละเรื่องอาจจะเกี่ยวกับอาชีพ วันสำคัญ วัฒนธรรม ธรรมชาติ ฤดูกาล ของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชน นั้นๆ เพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอน หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้ เรื่องเล่าท้องถิ่น หรือ นิทานพื้นบ้าน ที่หมายถึงเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาที่คนในท้องถิ่นหรือในวัฒนธรรมนั้นๆคุ้นเคยดี และมีความสนุกสนานเหมาะกับวัยของเด็กที่จะใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนทวิ-พหุภาษาโดยใช้สื่อ หนังสือเล่มเล็ก เป็น หนังสือประเภทหนึ่งของสื่อประกอบการสอน ซึ่งการทำหลักสูตรทวิ-พหุภาษาฯ หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

ด้วยความขอบคุณยิ่ง

นายจารึก ปัญญาแปง

นักศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

กรอบแบบบันทึกสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
วันที่ 11 เดือนเมษายน พ.ศ.2566
สถานที่ โรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
ผู้ดำเนินการสนทนา นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาสาขาบริหารการศึกษา มมร.ลำนา

คำชี้แจง

1. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ชุดนี้มีความประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำแนวทางที่ได้ไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อการวิจัยชุดนี้มี 2 ตอน ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นสนทนา คือ ความคิดเห็นของท่านที่มีต่องานวิจัยชิ้นนี้ และแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน มาเป็นกรอบคิดในการวางกรอบและขั้นตอนในการหาแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ร่วมสนทนา

1.1 พระมหาสกุล มหาวีโร,ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต มมร.ลำนา
1.2 ดร.ชาลี ภัคดี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษา
1.3 ดร.มนตรี วิชัยวงษ์	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษา
1.4 พระมหาอินสอน คุณวุฒโต	ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์
1.5 พระมหาเอกราช อตมณญญ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์
1.6 นางสาวเสาวนีย์ ตั้งสัจจวงศ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์
1.7 นางสุชัญญา คุณยศยิ่ง	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์
1.8 นายแสวง เสมอใจ	นักวิชาการเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม เขต 5
1.9 นายจารึก ปัญญาแปง	นักศึกษาสาขาบริหารการศึกษา มมร.ลำนา

หัวข้อการสนทนา

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับงานวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของโรงเรียนแก่น้อยศึกษา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการศึกษาบริบทการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการวางแผนการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

.....

.....

4. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

.....

.....

5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน

.....

.....

6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน)

.....

.....

7. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

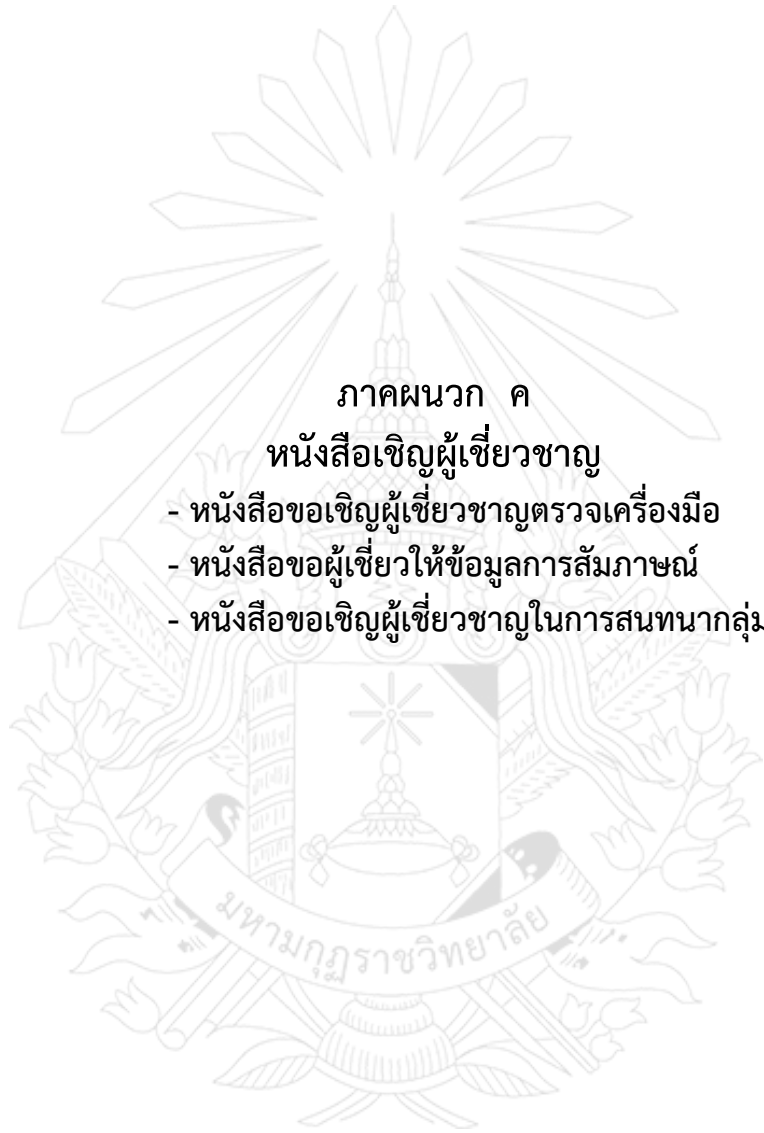
ลงชื่อ.....ผู้จัดบันทึก

(จารึก ปัญญาแปง)

นักศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาคผนวก ค

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

- หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ
- หนังสือขอผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลการสัมภาษณ์
- หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ๐๕๓-๒๗๐-๙๗๕ ต่อ ๑๕

ที่ อว ๗๙๑๕/๐๐๕๑

วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระมหาสกล มหาวีโร, ผศ.ดร.

ด้วย นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๕๓๒๐๑๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระมหาสกล มหาวีโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยของ นายจารึก ปัญญาแปง ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี ดังแบบเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา

โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕-๖ ต่อ ๑๕

มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ๐๕๓-๒๗๐-๙๗๕ ต่อ ๑๕

ที่ อว ๗๙๑๕/๐๐๔๒

วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร. มนตรี วิชัยวงศ์

ด้วย นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๑๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระมหาสกล มหาวิโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยของ นายจารึก ปัญญาแปง ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ ดังแบบเครื่องมือที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา

โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕-๖ ต่อ ๑๕

รร.แก่น้อยศึกษา
 เลขที่ 83
 วันที่ 13 ก.พ. 2566
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุวรรณภูมิ
 เลขที่ ๑๐๑ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสน อ.เมืองเชียงใหม่
 จ.เชียงใหม่ ๕๖๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๒๐ ๕๐๕ - ๒
 โทรสาร ๐๕๓ ๕๑๕ ๕๗๒

ที่ อว ๗๔๑๕/๐๑๑๔

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายพัฒน์นัฐ ตระกูลอินคอม ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่น้อยศึกษา
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๒๒๐๑๐ สาขาวิชา
 การบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กำลังทำ
 สารนิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพุทธาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
 ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(ศษ.ม.)
 โดยมี พระมหาสกล มหาวิโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยของ
 นายจารึก ปัญญาแปง ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
 ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

รับทราบ
 ปฏิเสธ
 ปรึกษา
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่น้อยศึกษา
 เสนอความเห็น
 พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ผศ.ดร.
 พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ผศ.ดร.
 ลงชื่อ..... วันที่ 13 ก.พ. 2566

ขอเจริญพร

 พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ผศ.ดร.)
 รองอธิการบดี
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดี

ทราบ
 ดำเนินการตามข้อเสนอ
 แจ้ง
 ดำเนินการดังนี้
 ลงชื่อ.....
 วันที่ 13 ก.พ. 2566

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา
 โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๕๗๕-๖ ต่อ ๑๕

ร.ร.แก่น้อยศึกษา
เลขที่..... 89
วันที่..... 1.5. ก.พ. 2566.....

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕ - ๖
โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๔ ๗๕๒

ที่ อว ๗๙๑๕/๐๑๑๕

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายพัฒนอินทร์ ตระกูลอินคอม ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่น้อยศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๕๒๐๕๔๐๕๓๒๐๑๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระมหาสฤต มทาวโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

ในกาครั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายจารึก ปัญญาแปง ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำวิจัยต่อไป สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

☐ วิชาการ	☐ สังคม	☐ วิทยาศาสตร์
☐ บุคคล	☐ ศิลปะ	☐ อื่นๆ
เรียน ผู้รับทราบ		
☒ เลื่อนตรง		
ลงชื่อ..... 1.5. ก.พ. 2566		

ขอเจริญพร

(Signature)

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

☒ บรรณ
☒ คำนึงการสามที่เลข
☐ แจ้ง
☒ ลงนามความเห็น
ลงชื่อ.....
วันที่..... 15 / ก.พ. / 66

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา

โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕-๖ ต่อ ๑๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ๐๕๓-๒๗๐-๙๗๕ ต่อ ๑๑

ที่ อว ๗๔๑๕/๐๑๐๒

วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอมติขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน พระมหาสกล มหาวีโร, ผศ.ดร.

ด้วย นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโทรหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๑๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระมหาสกล มหาวีโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนั้น

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันอังคารที่ ๑๑ เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๓๐ น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์ วัดปทุมसरาราม (หนองบัว) ตำบลเชิงค้อย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ๐๕๓-๒๗๐-๙๗๕ ต่อ ๑๑

ที่ อว ๗๙๑๕/๐๑๐๓

วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เจริญพร ดร. ชาลี ภักดี

ด้วย นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๑๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระมหาสกล มหาวิโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันอังคารที่ ๑๑ เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๓๐ น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์ วัดปทุมसरาราม (หนองบัว) ตำบลเชิงตอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ๐๕๓-๒๗๐-๙๗๕ ต่อ ๑๑

ที่ อว ๗๙๑๕/๐๑๐๔ วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เจริญพร ดร. มนต์รี วิชัยวงศ์

ด้วย นายจรรีก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโทรหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๑๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแกน้อยศึกษา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระมหาสกล มหาวิโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันอังคารที่ ๑๑ เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๓๐ น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนคอยสะเกิดผดุงศาสน์ วัดปทุมสราราม (หนองบัว) ตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

จึงเจริญพามาเพื่อพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานโรงเรียนดอยสะเก็ดศึกษาศาสตร์
เลขที่รับ.....๐๑๐.....
วันที่.....๐๑/๕/๕๕.....
เวลา.....๕.๐๐.....
ที่ ขว ๗๕๑๕/๐๒๔๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อโปรดเกล้าฯ
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๕ ๘๒๖

๗ เมษายน ๒๕๖๖

เรียน/เสนอ.....๕๖.....
เพื่อโปรดเกล้าฯ
 พิจารณา ลงนาม
 พิจารณา อนุมัติ/อนุญาต
 แจ้งหน่วยงานในสังกัด/ฝ่าย.....

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน พระมหาอินสอน คุณวุฒโธ ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดศึกษาศาสตร์

ด้วย นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๕๐๔๓๒๐๑๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระมหาสกล มหาวีโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนั้น

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) งานสารนิพนธ์ของ นายจารึก ปัญญาแปง ในวันอังคารที่ ๑๑ เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๓๐ น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนดอยสะเก็ดศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

มหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา

โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕-๖ ต่อ ๑๖

สำนักงานโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์
 เลขที่รับ.....๐๖๐.....
 วันที่.....10/๐๕/๖๖.....
 เวลา.....๙:๐๐.....

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 เลขที่ ๑๐๓ ถนนพระปกเกล้า
 จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๘

๗ เมษายน ๒๕๖๖

เรียน/เสนอ.....๕๖.....
 เพื่อโปรด
 ทราบ ลงนาม
 พิจารณา อนุมัติ/อนุญาต
 แจ้งหน่วยงานในสังกัด/ฝ่าย.....

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน พระมหาอินสอน คุณวุฒโฒ ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์

ด้วย นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๑๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระมหาสกุล มหาวิโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พิจารณาเห็นว่าบุคลากรในสังกัดของท่าน คือ พระมหาเอกราช อุดมมณเฑียรนางสาวเสาวนีย์ ตั้งสัจจงค์ และนางสุขัญญา คุณยศยิ่ง ครูโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันอังคารที่ ๑๑ เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๓๐ น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์ ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(Handwritten signature)

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

(Handwritten signature)
 ๑๐/๐๕/๖๖

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา

โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕-๖ ต่อ ๑๖

ที่ ยว ๗๔๑๕/๐๒๔๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง
 เลขที่ ๑๑๓ น.พระปกเกล้า ต.นครเงิน อ.เมืองเชียงใหม่
 จ.เชียงใหม่ ๕๑๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๗๑๕ - ๒
 โทรสาร ๐๕๓ ๗๑๕ ๗๕๖

๗ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
 เรียน ประธานเขตการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๕

ด้วย นายจารึก ปัญญาแปง นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๑๐ สาขาวิชาการ
 บริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง กำลังทำสาร
 นิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
 ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 (ศษ.ม.) โดยมี พระมหาสุกุล มหาวีโร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
 วิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง พิจารณาเห็นว่าบุคลากรในสังกัดของท่าน คือ นายแสวง เสมอใจ นักวิชาการศาสนา
 สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๕ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญ
 ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเข้าร่วมการ
 สนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันอังคารที่ ๑๑ เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๓๐ น. ณ ห้องประชุม
 โรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์ ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่ง
 ว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

เรียน ประธานเขตการศึกษา เขต ๕

เพื่อพิจารณาขอ

กองอำนวยการ

กองเทคโนโลยีสารสนเทศ

กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา

กองประเมินผลการจัดการศึกษา

กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษา

Handwritten signature
๑๖ เม ๒๕๖๖

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตลำปาง

โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๗๑๕-๖ ต่อ ๑๒๖

(พระครูสุนทรมหาเจตยานุรักษ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำปาง

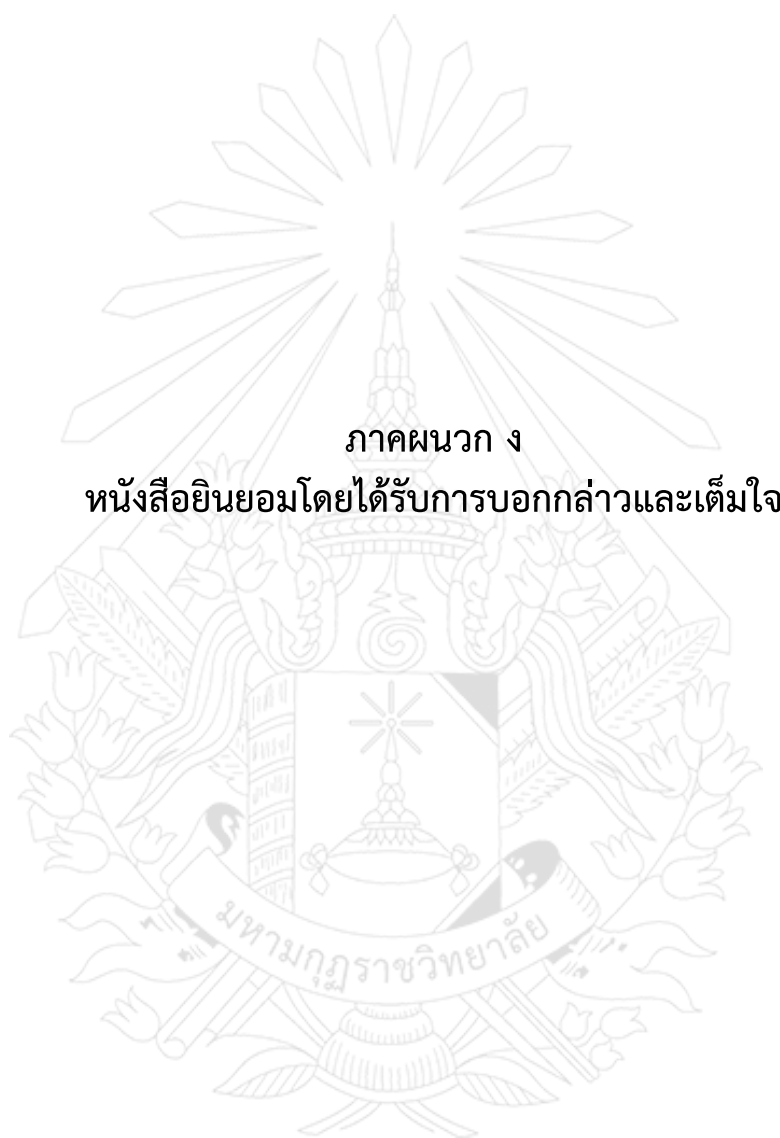
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

Handwritten signature

(พระครูสุนทรพิศาล)

ประธานเขตการศึกษา เขต ๕

๐ 1 พ.ศ. 2566

ภาคผนวก ง

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ
(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย : แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย : นายจารึก ปัญญาแปง

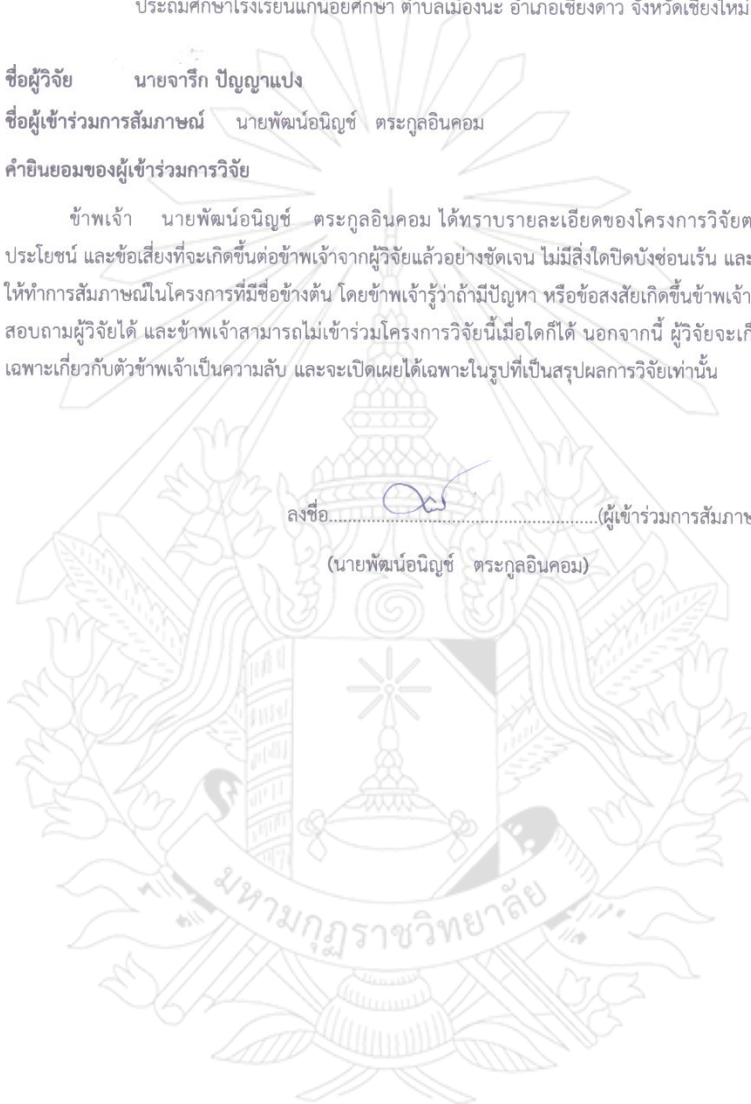
ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ : นายพัฒนอนันต์ ตระกูลอินคอม

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า นายพัฒนอนันต์ ตระกูลอินคอม ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจน
ประโยชน์ และข้อเสียที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอม
ให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถ
สอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูล
เฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ..... (ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นายพัฒนอนันต์ ตระกูลอินคอม)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ
(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย : แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย : นายจารึก ปัญญาแปง

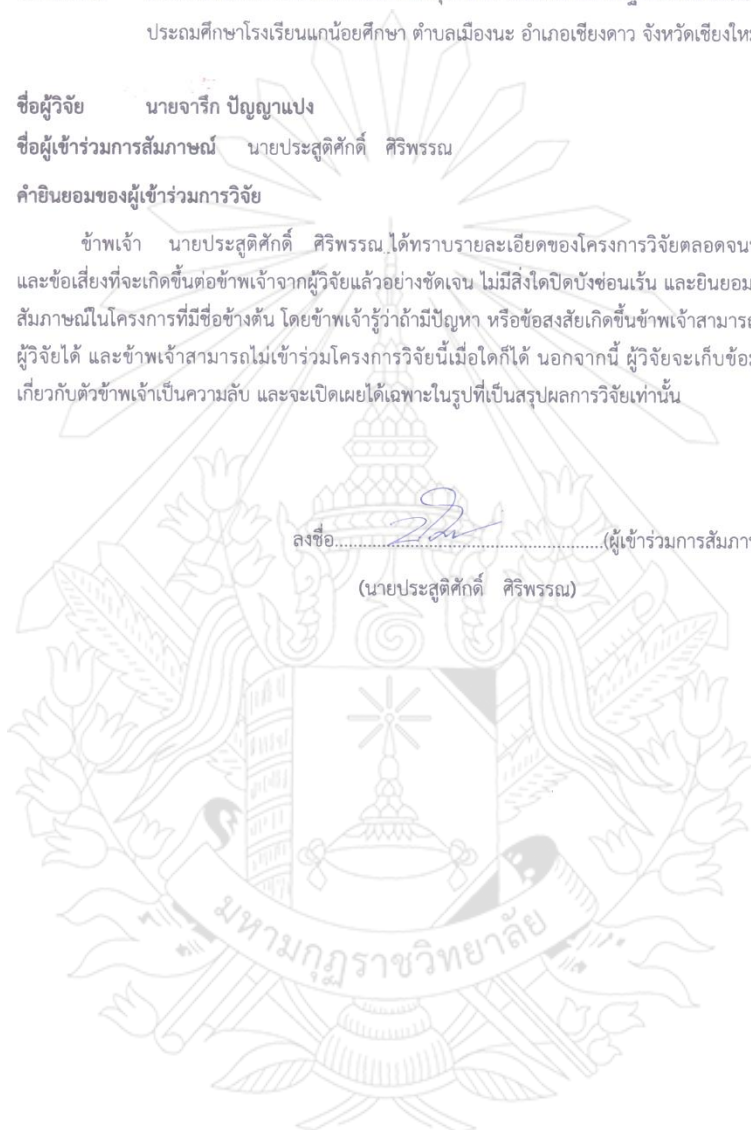
ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ : นายประสุมศักดิ์ ศิริพรรณ

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า นายประสุมศักดิ์ ศิริพรรณ ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์
และข้อเสียที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการ
สัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถาม
ผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะ
เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นายประสุมศักดิ์ ศิริพรรณ)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ
(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย : แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย : นายจาริก ปัญญาแปง

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ : นายชัยพล เขมารัชพล

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า นายชัยพล เขมารัชพล ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และ
ข้อเสียที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการ
สัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถาม
ผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะ
เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นายชัยพล เขมารัชพล)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ
(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย : แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย : นายจาริก ปัญญาแปง

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ : นายปฏิกานต์ พงษ์ยะ

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า นายปฏิกานต์ พงษ์ยะ ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อ
เสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดบีบบังคับซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการ
สัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถาม
ผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะ
เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ..... (ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นายปฏิกานต์ พงษ์ยะ)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

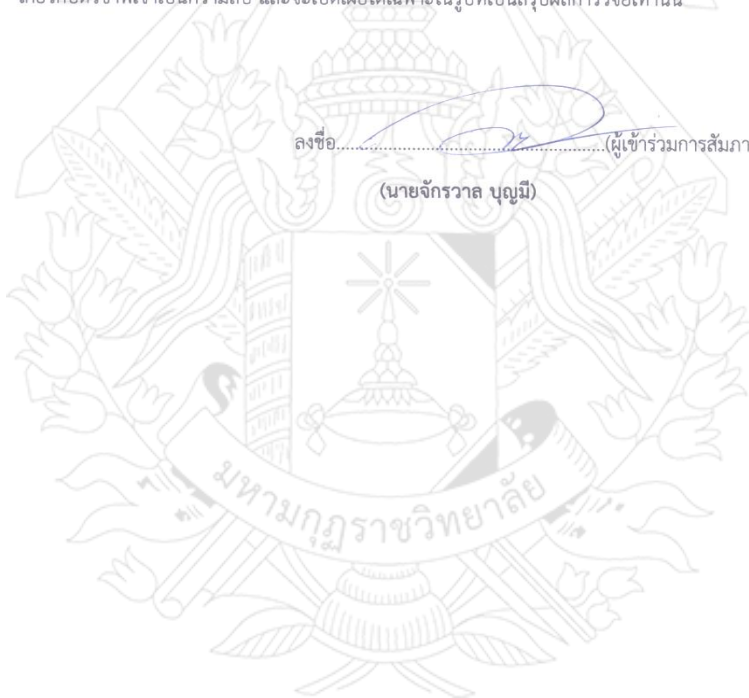
ชื่อผู้วิจัย นายจารึก ปัญญาแปง
ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ นายจักรวาล บุญมี

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า นายจักรวาล บุญมี ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อ
เสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการ
สัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถาม
ผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะ
เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นายจักรวาล บุญมี)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ
(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย นายจารึก ปัญญาแปง
ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ นางสาวพรพัสน์ ไชยรังสี

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า นางสาวพรพัสน์ ไชยรังสี ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสียที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการ สัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถาม ผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะ เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ..........(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)
(นางสาวพรพัสน์ ไชยรังสี)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ
(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย : แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย : นายจารึก ปัญญาแปง

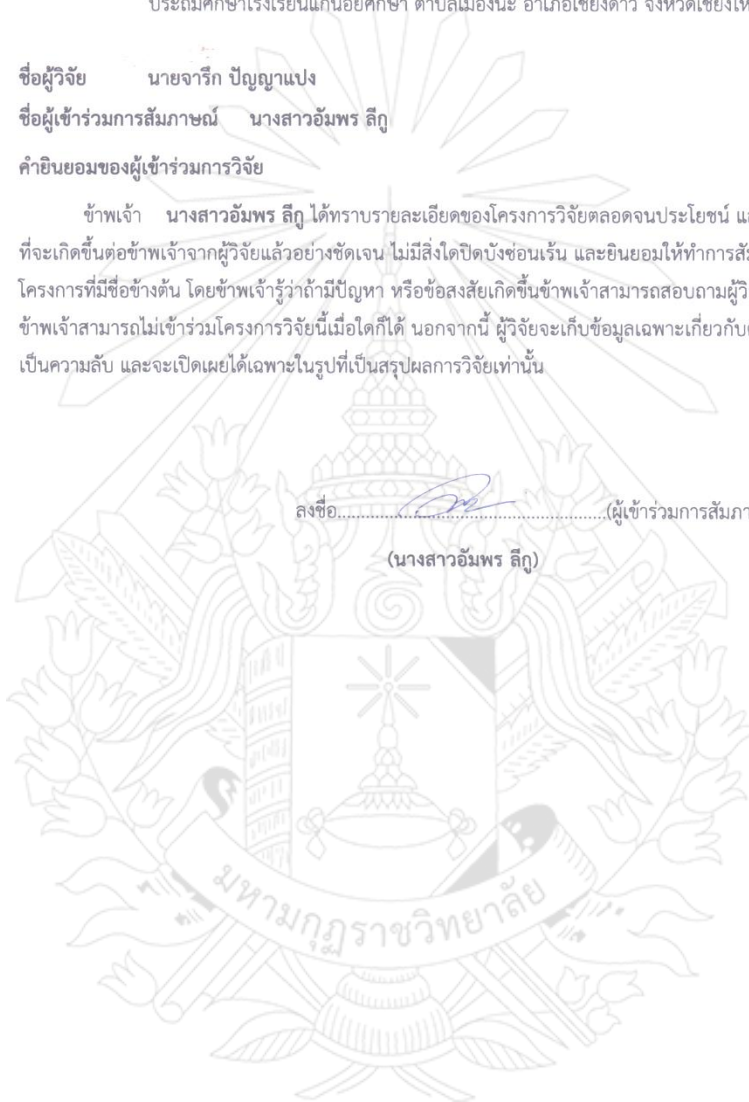
ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ : นางสาวอัมพร ลีฏ

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า นางสาวอัมพร ลีฏ ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสีย
ที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ใน
โครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และ
ข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้า
เป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นางสาวอัมพร ลีฏ)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ
(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย : แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย : นายจารึก ปัญญาแปง

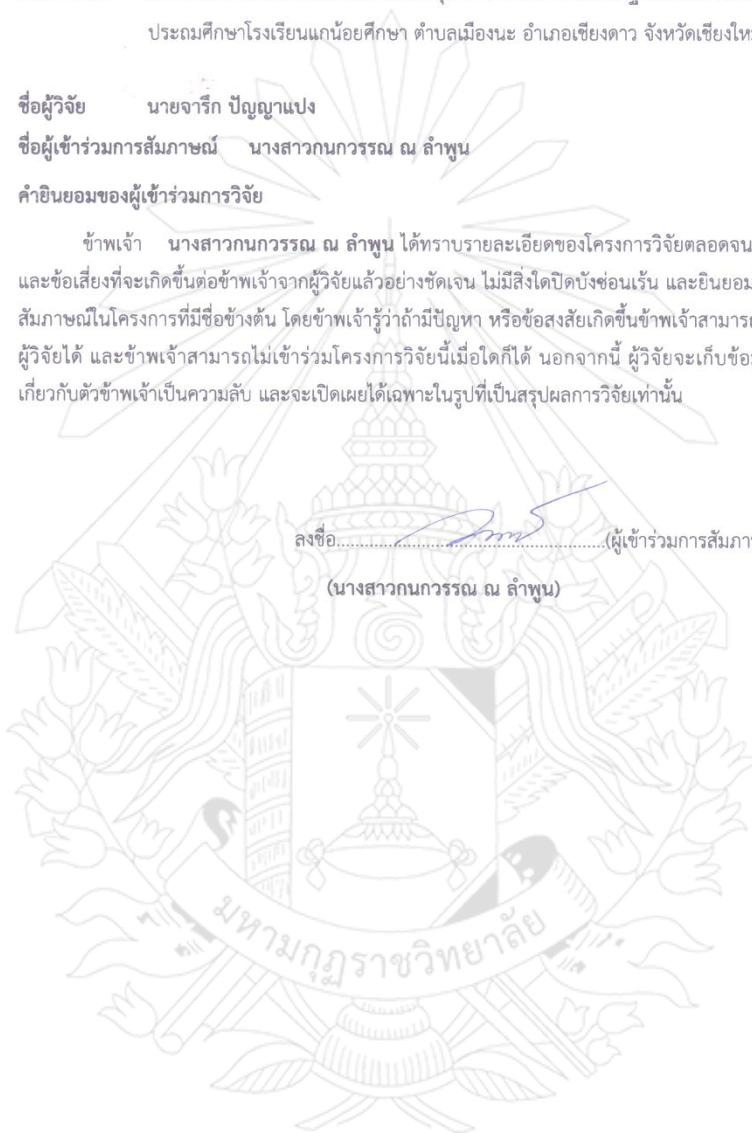
ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ : นางสาวกนกวรรณ ณ ลำพูน

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า นางสาวกนกวรรณ ณ ลำพูน ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์
และข้อเสียที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้การ
สัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถาม
ผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะ
เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นางสาวกนกวรรณ ณ ลำพูน)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ
(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย : แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย : นายจารึก ปัญญาแปง

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ : นางสาวสุภาวดี กาบทอง

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า นางสาวสุภาวดี กาบทอง ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และ
ข้อเสียที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการ
สัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถาม
ผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะ
เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นางสาวสุภาวดี กาบทอง)

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบการวิจัย

ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

ภาพถ่ายการสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion)

ภาคผนวก ฉ
หนังสือตอบรับลงตีพิมพ์ในวารสาร

ที่ อว ๘๐๒๕ / ว ๑๔๗๑

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๙๒ ม.๒ ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
๕๑๐๐๐

วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ตอบรับการลงตีพิมพ์บทความวิจัย ในวารสาร มจร. ตรีภุชชัยปริทรรศน์

เรียน จารึก ปัญญาแปง พระมหาสกุล มหาวิโร, ผศ. ดร. และมนตรี วิชัยวงษ์

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแก่น้อยศึกษา : Guidelines for the Educational Management of Multilingual Concepts Based on the Mother Tongue Languages of Elementary School Students at Kaenoisuksa School” เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร มจร. ตรีภุชชัยปริทรรศน์ (ISSN : ๒๖๗๒-๙๗๙๒, ออนไลน์) ซึ่งอยู่ในกลุ่ม ๒ (TCI 2) ทั้งนี้ การรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ไปจนถึง วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ในการนี้ กองบรรณาธิการวารสาร มจร. ตรีภุชชัยปริทรรศน์ได้ตรวจสอบเอกสาร และขอเรียนให้ท่านทราบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาของท่านแล้ว ผลการพิจารณาและประเมินผลงานอยู่ในระดับ ดี จึงเห็นสมควรให้รับตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยดังกล่าวในวารสาร มจร. ตรีภุชชัยปริทรรศน์ ซึ่งกำหนดการเผยแพร่ผลงานในปีที่ ๗ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม – กันยายน) ๒๕๖๖

ทางบรรณาธิการวารสาร มจร. ตรีภุชชัยปริทรรศน์ ขอขอบพระคุณและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการส่งผลงานเพื่อการตีพิมพ์ผลงานของวารสาร ฯ โอกาสต่อไป

เรียนมาด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์)

บรรณาธิการ วารสาร มจร. ตรีภุชชัยปริทรรศน์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

ประสานงาน : สำนักงาน วารสาร มจร. ตรีภุชชัยปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

โทรศัพท์ ๐-๕๓๕๖-๓๑๖๓, ๐๘๙-๒๙๐-๙๗๗๕

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายจารึก ปัญญาแปง
 วัน เดือน ปีเกิด 29 มิถุนายน 2525
 สถานที่เกิด 52 หมู่ 9 บ้านต้นโชค ตำบลสันทราย อำเภอฟ้า
 จังหวัดเชียงใหม่ 50190
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 52 หมู่ 9 ตำบลสันทราย
 อำเภอฟ้า จังหวัดเชียงใหม่ 50190

ประวัติการศึกษา
 พ.ศ. 2552 ครุศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ตำแหน่งและประวัติการทำงาน
 พ.ศ. 2557 ข้าราชการครู โรงเรียนบ้านหนองประไยชน์
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
 พ.ศ. 2562-ปัจจุบัน ข้าราชการครู โรงเรียนแก่น้อยศึกษา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

